

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR

Ročník XXIX. • Jún 2021 • Číslo 6

TÉMA:
pozemné sily

**Cvičenie
Combined Effort**

**Vojenské družice
malých štátov**

Obrana a eurodotácie

Rozhovor s genmjr. Ivanom Pachom

Chemici naostro

Chemici Gemersko-malohontského práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany začiatkom mája absolvovali vo výcvikovom a testovacom centre RCHBO v Zemianskych Kostoľanoch náročný výcvik v prostredí reálnych toxických chemických látok. Plnili úlohy nastavbovej a súčinnostnej úrovne ako odoberanie vzoriek z rôznych povrchov prieskumnými jednotkami. Jednotky dekontaminácie realizovali operačnú a úplnú dekontamináciu techniky, materiálu a osôb. Výcvik s reálnymi toxickými chemickými látkami bol vyvrcholením odbornej prípravy síl vysokej pripravenosti jednotiek práporu. Riadiaci výcviku kapitán Peter Ujházy konštatoval, že cvičiaci vďaka zodpovednému a aktívnemu prístupu splnili úlohy výcviku na vysokej úrovni.

Foto: pplk. v. v. Peter Sobek

Viete, o čom hovorí skóre 68 k vyše štyrom tisíciam? Nuž, vlni sme v rámci našej celoslovenskej súťaže pre žiakov základných škôl Vojaci očami detí, ktorú vyhlasujú minister obrany, náčelník generálneho štábu a náš mesačník, posudzovali len niekoľko desiatok výtvarných prác. Teraz ich prišiel historicky rekordný počet. Prekvapilo nás to? Do istej miery áno. Na druhej strane –

ved' predtým deti, ich učitelia alebo rodičia videli vojakov väčšinou len vo filmoch, prípadne sa školáci inšpirovali obrázkovými predlohami. Počas boja proti pandémie Covid-19 sa však s príslušníkmi ozbrojených síl stretli aj v tých najmenších dedinách. To nie je jediný aktuálny rekord. O službu v ozbrojených silách sa uchádza vyše 2 600 záujemcov, čo prekračuje všetky celoročné priemery od roku 2011. No a o štúdium na akadémii ozbrojených síl za prvé štyri mesiace tohto roka prejavilo záujem 854 uchádzačov! Vlni ich bolo 673. A ešte dve štatistiky. Tohtoročný Eurobarometer v porovnaní s vlaňajškom ukázal, že dôveryhodnosť OS SR v očiach slovenských občanov narastla o 14 %. No a v paralelnom prieskume Globsecu sme dosiahli až 76 percent a stali sme sa najdôveryhodnejšou inštitúciou v štáte.

Boj proti Covid-19 nepochybne bol pre naše ozbrojené sily obrovskou skúškou, v ktorej sme obstáli. Napriek pandémie však toho bolo treba riešiť oveľa viac. Vráťame modernizácie techniky, výpadkov vo výcviku, legislatívy či investícií do desaťročia zanedbávanej infraštruktúry. O Komplexnom hodnotení obrany SR za rok 2020 píšeme aj v júňovej Obrane, je tiež na webovej stránke ministerstva. No pred rezortom sú ďalšie výzvy. Hovoria o nich aj veliteľ pozemných síl generálmajor Ivan Pach, národný riaditeľ pre vyzbrojovanie Jozef Zekucia či generálny tajomník služobného úradu Peter Kozák.

Na dôvažok ešte jedna otázka. Fotografujete? Že prečo? Prvý raz v histórii chceme náš tradičný ministerský stolový kalendár zostaviť z fotografií z vojenského života, ktoré nasnímate vy sami, vojaci a zamestnanci nášho rezortu. Prosíme, svoje obrázky nám posielajte do konca júna aj s kontaktom a krátkym sprievodným textom na adresu obrana@mod.gov.sk. Tešíme sa na váš talent a naše spoločné dielo!

Pavol Vitko, šéfredaktor

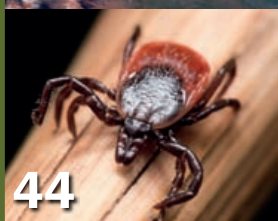
ČÍSLO MESIACA

Rekordných **4 043** prác z **367** škôl celej Slovenskej republiky – základných, umeleckých i špeciálnych – a od **67** jednotlivcov nám doručila pošta do uzávierky jubilejného **20. ročníka** výtvarnej súťaže **VOJACI OČAMI DETÍ**, ktorou si redakcia mesačníka Obrana spolu s ministrom obrany a náčelníkom Generálneho štábu Ozbrojených síl SR pripomínajú **1. jún – Medzinárodný deň detí**.

Verdikt poroty i víťazné práce prinesieme v nasledujúcom vydaní.

Foto: Ivan Kelement

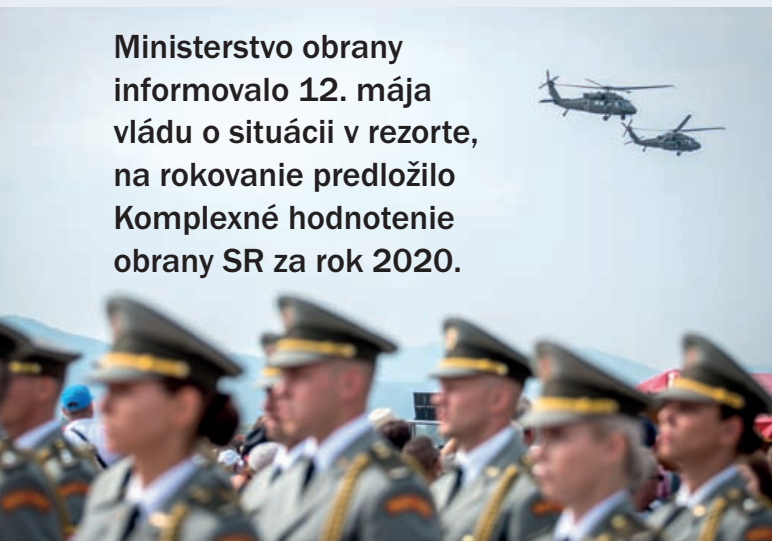
- 4 Komplexné hodnotenie obrany za rok 2020
- 7 Prví Slováci na F-16
- 8 Cvičenie Combined Effort 2021
- 13 E. Heger: NATO je hlavným pilierom obrany
- 14 Poddôstojnícka akadémia reaguje na Covid-19
- 16 Rozhovor s veliteľom pozemných síl genmjr. Ivanom Pachom
- 18 TÉMA: Modernizácia pozemných síl

- 24 Raketové tanky boli sklamaním
- 26 Briti chcú škrtať aj v letectve
- 28 Tankový prápor pplk. Moravského
- 30 Ocenenia za nasadenie v boji proti pandémie
- 32 Cholerové povstania v XIX. storočí
- 34 Ministerstvo a mimorozpočtové zdroje
- 38 Vojenské družice malých štátov
- 40 Spomienky na Dana Kaminského
- 41 Military English: Boots on the ground
- 42 IB News
- 44 Mýty a fakty o kliešťoch
- 46 Prípravy Slovenského národného povstania
- 47 Zástava 2. čs. samostatnej paradesantnej brigády

NA TITULNEJ STRANE: Modernizácia pozemných síl je kompenzovaním stagnácie z ostatných desaťročí • Foto: kpt. Peter Poldruhák

Komplexné hodnotenie

Ministerstvo obrany informovalo 12. mája vládu o situácii v rezorte, na rokovanie predložilo Komplexné hodnotenie obrany SR za rok 2020.

Materiál, ktorý opisuje zlepšenia aj pretrvávajúce nedostatky, je k dispozícii aj verejnosti, a to na webovej stránke ministerstva obrany. V záujme zvýšenia otvorenosti a transparentnosti v oblasti obrany štátu ho totiž rezort predložil na rokovanie vlády ako neutajovaný materiál.

„Chceme verejnosti priblížiť pokrok v zlepšovaní stavu obrany Slovenska, no zároveň otvorene poukázať aj na závažné nedostatky, ktoré sme zdedili v dôsledku dlhodobého zanedbávania v tejto oblasti, a odôvodniť tak dôležité opatrenia, ktoré budeme musieť v nasledujúcom období prijať,“ povedal štátny tajomník rezortu obrany Marian Majer, ktorý hodnotenie obrany predstavil v zastúpení ministra obrany SR Jaroslava Naďa.

Najviac na infraštruktúru

M. Majer zdôraznil, že vedenie rezortu robilo v roku 2020 na zabezpečenie obrany štátu a rozvoj Ozbrojených síl Slovenskej republiky maximum a v pozitívnom trende chce

pokračovať aj naďalej. V rámci úspechov uplynulého roka vyzdvihol napríklad pokrok v transparentnej a finančne zodpovednej modernizácii techniky ozbrojených síl. Išlo predovšetkým o nákup nových 3D rádiolokátorov, projekt modernizácie výstroja vojakov či posun v procese prípravy obmeny pásových obrnených vozidiel. Pripomenul tiež historicky najviac vynaložených prostriedkov na infraštruktúru rezortu – takmer 100 mil. eur, ako aj dodanie materiálu pre OS SR v celkovej hodnote viac ako 100 mil. eur či vyčlenenie historicky najviac prostriedkov na výstroj profesionálnych vojakov, konkrétne 17,8 mil. eur, čo predstavovalo oproti roku 2019 nárast o 5,4 mil. eur (44 %).

Spolupráca s priemyslom

Medzi úspechy roka 2020 podľa neho jednoznačne patria aj nové strategické dokumenty – Obranná stratégia SR a Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky. Tie nahradili dokumenty ešte z roku 2005, ktoré už nezodpovedali výzvam aktuálneho bezpečnostného prostredia. Okrem toho sa Slo-

2020

„Chceme verejnosti priblížiť pokrok v zlepšovaní stavu obrany Slovenska, no zároveň otvorene poukázať aj na závažné nedostatky, ktoré sme zdedili.“

Marian Majer, štátny tajomník Ministerstva obrany SR

vensko v minulom roku priblížilo k splneniu záväzku vydávať na obranu 2 % HDP a vôbec po prvýkrát bola verejnosti sprístupnená aliančná hodnotiacia správa NATO.

Úspech zaznamenala aj spolupráca rezortu obrany s obranným priemyslom, čo sa prejavilo účasťou slovenských podnikov v projektoch Programu rozvoja európskeho obranného priemyslu (EDIDP). V rámci podielu obchodovania s aliančnou agentúrou NSPA došlo v roku 2020 k nárastu počtu objednávok pre slovenský obranný priemysel o 50 percent oproti predchádzajúcemu roku v celkovom finančnom objeme 12,6 mil. eur.

Rezervy a nedostatky

Medzi zásadné nedostatky dokument zaraďuje úroveň pripravenosti OS SR vo vzťahu k obrane štátu, stagnujúce procesy obranného plánovania či zabezpečenie podpory obrany štátu – tá bola ovplyvnená aj znížením pridelených finančných prostriedkov v porovnaní s rokom 2019 z viac ako 4,5 milióna eur na viac ako 3,8 milióna eur. Napriek pandémie

Covid-19 a útlmu výcvikových aktivít OS SR však dokument konštatuje dobrú úroveň plnenia úloh, a to nielen v prebiehajúcich misiách a operáciách mimo územia Slovenskej republiky, ale tiež v rámci plnenia úloh domáceho krízového manažmentu na území SR. Počas najväčšej logistickej operácie na území Slovenskej republiky s názvom Spoločná zodpovednosť Ozbrojené sily SR potvrdili ich stálu pripravenosť na plnenie úloh.

Záujem stúpa

Úspechom je, že počet regrutovaných občanov do OS SR tretí rok prevýšil počet profesionálnych vojakov, ktorí skončili pôsobenie v OS SR. Vďaka tomu sa podarilo stabilizovať situáciu v oblasti personálnej naplnenosti ozbrojených síl. Oproti začiatku roka 2020 došlo k zvýšeniu zo 77,1 % tabuľkových počtov na 78,4 % na konci roka. Dokument upozorňuje, že aktuálne nízka naplnenosť je spôsobená aj existujúcim limitom na maximálny počet vojakov, ktorý je stanovený Ministerstvom financií Slovenskej republiky.

Minister opäť vycestoval za vojakmi

Minister obrany Jaroslav Naď spolu so štátnym tajomníkom Marianom Majerom a náčelníkom Generálneho štábu OS SR generálom Danielom Zmekom na sklonku apríla navštívili muničný sklad, zásobovacie a výcvikové základne. „Som rád, že sa v útvaroch stretávame aj s pozitívnymi správami o tom, čo sa už stihlo zlepšiť a napraviť. Stále však prevažuje množstvo práce, ktorou potrebujeme stabilizovať zabezpečenie ozbrojených síl od techniky cez výstroj až po infraštruktúru,“ poznamenal minister. V zásobovacej základni Nemšová si pozrel aktuálny stav v zabezpečení výstrojných súčiastok. „Na túto oblasť vyčleňujeme oproti minulosti zásadne viac prostriedkov, pričom našim úsilím je inovovať výstrojnú súčiastku a zvýšiť ich dostupnosť pre vojakov aj prostredníctvom modernizácie výdajného systému. Po novom by si mohli vojaci objednávať oblečenie a obuv cez mobilnú aplikáciu,“ priblížil. Aj v priestoroch 5. pluku špeciálneho určenia a výcvikovej základne síl pre špeciálne operácie v Žiline sa zaujímal o potreby a možnosti zlepšenia podmienok a prostredia služby vojakov. Okrem toho navštívil aj muničný sklad v Rašove, kde sa uistil o opatreniach súvisiacich s dodržiavaním jeho bezpečnosti a ochrany.

Prvého mája minister Naď navštívil vojakov v Martine: „V martinských útvaroch sa podarilo posunúť veci k lepšiemu, no aj po viac ako roku vo funkcii ma stále prekvapuje realita, v ktorej musia vojaci fungovať. Ide o následky dlhodobého zanedbávania infraštruktúry, ktoré sa snažíme odstraňovať.“ Martinskí vojaci informovali ministra o postupnom návrate k plneniu štandardných úloh a k výcvikovým aktivitám v rámci zlepšujúcej sa pandemickej situácie, ako aj o opatreniach zavedených na zamedzenie šírenia prípadného výskytu ochorenia Covid-19 v útvaroch.

► Odkaz generála Štefánika

Krédo Veriť – milovať – pracovať a spolu s ním tiež odkaz života a skutkov generála Milana Rastislava Štefánika sú univerzálne a inšpiratívne aj 102 rokov od jeho tragického úmrtia. Počas pietnej spomienky pri mohyle v Ivanke pri Dunaji, ktorá sa pri príležitosti 102. výročia úmrtia gen. Štefánika konala 4. mája s účasťou predsedu vlády SR Eduarda Hegera, to povedal minister obrany SR Jaroslav Naď.

► Štátny tajomník na Bradle

Pri príležitosti 102. výročia tragického úmrtia generála Milana Rastislava Štefánika sa 3. mája na mohyle v Brezovej pod Bradlom uskutočnila pietna spomienka. Zúčastnili sa na nej aj štátny tajomník Marian Majer a gen. Daniel Zmeko. M. Majer zdôraznil, že prvý a jediný československý minister vojny sa ako podpredseda Čs. národnej rady v Paríži podieľal na konštituovaní a budovaní samostatných čs. légii v Rusku, Taliansku a vo Francúzsku. Štátny tajomník sa zúčastnil aj na prezentácii nového informačného stánku na Bradle.

► Deň víťazstva

Minister obrany SR Jaroslav Naď si 8. mája na bratislavskom Slavíne pripomenul 76. výročie skončenia druhej svetovej vojny v Európe – Deň víťazstva nad fašizmom – a vzdal hold všetkým, ktorí prišli o život v boji za slobodnú demokratickú budúcnosť. Odsúdil pretrvávajúce extrémistické prejavy a poukázal na dôležitosť diskusie na túto tému. Zdôraznil, že Slováci a príslušníci národností žijúcich na území Slovenska sa na rôznych bojiskách zapojili do bojov proti nacistickému Nemecu už od prvých dní druhej svetovej vojny.

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
vás pozýva na 3. ročník veteránskeho výstupu
na Ďumbier a Chatu M. R. Štefánika

26. júna 2021

Tešíme sa na vás!

PROGRAM: O 8.00 h odchod z parkoviska pri horskej chate Trangoška – výstup k Chate M. R. Štefánika – výstup na Ďumbier – o 10.30 h tiché polozenie venca pri pamätníku SNP pri Chate M. R. Štefánika. Od 13.30 h na parkovisku pri horskej chate Trangoška vás bude čakať veteránsky guláš a spomienkové predmety.

POZNÁMKA: Výstup sa uskutoční v súlade s opatreniami Úradu verejného zdravotníctva SR platnými v danom čase (Covid-19).

KONTAKT: 0960 317 492, 0960 317 493, 0903 824 014

Prvým slovenským vojenským pilotom, ktorý pod
dohľadom inštruktora riadil stíhacie lietadlo F-16,
je nadporučík Lukáš Kúdela.

Vriadení sa postupne vystriedali štyria piloti Vzdušných
síl OS SR, ktorí sú aktuálne v procese výcviku na zá-
kladni v americkej Arizone.

„Môj subjektívny názor je, že stíhacie lietadlo F-16 sa pilo-
tovalo jednoduchšie ako cvičné prúdové lietadlo T-38. Aj vý-
konnostne je to oproti lietadlám, na ktorých sme lietali dopo-
siaľ, veľký rozdiel. Určite môžem za nás všetkých povedať, že
po tomto premiérovom lete sme pristáli nadšení, že aj v rá-
mci pomerne náročného výcviku sme sa predsa len dostali do
kokpitu F-16 a vzali ju do vzduchu,“ opísal dojmy z prvého letu
nadporučík L. Kúdela.

V Spojených štátoch amerických sa pripravujú ešte dvaja pi-
loti Vzdušných síl OS SR, ďalší ôsmi sa pripravujú na leteckej
základni Sliač. V rámci prípravy aktuálne prechádzajú výcvi-
kom na cvičnom taktickom lietadle L-39 vrátane jazykových

kurzov so zameraním na zdokonalenie anglického jazyka a le-
teckej frazeológie. Vzápätí budú taktiež postupne vysielaní na
výcvik v USA podľa stanoveného harmonogramu.

Prvých sedem stíhacích lietadiel F-16 bude na Slovensko
dodaných v roku 2023. V rovnakom roku je naplánované aj
ukončenie výcviku prvých slovenských pilotov F-16 v USA, ná-
vrat posledných pilotov je plánovaný na rok 2028.

Akvizíciu štrnástich stíhacích lietadiel F-16 dohodlo ešte bý-
valé vedenie rezortu obrany, súčasné muselo v súvislosti s prí-
pravou na dodanie lietadiel rozbehnúť komplexnú rekonštruk-
ciu letiska Sliač s dôrazom na zachovanie civilnej časti letiska.

Text a foto: OS SR

Beh oslobodenia

Víťazstvo nad fašiz-
mom sa dá osla-
vovať aj športom,
čo dokázali 5. až 9. mája
takmer dve tisíce Slo-
vákov a Čechov v rámci
virtuálneho Behu oslobo-
denia. Spomedzi takmer
štyroch stoviek našich bežcov to boli najmä príslušníci ozbroje-
ných síl. Voľba trasy bola síce na každom účastníkovi, ale orga-
nizátori, u nás Vojenská podporná nadácia, v Česku združenie
Vlčie maky, odporúčali, aby jej súčasťou bol pamätník či iný
symbol, ktorý pripomína víťazstvo nad fašizmom. Symbolický
charitatívny beh nebol pretekmi, ale organizátori zostavili ta-
buľku, v ktorej zoradili bežcov podľa odbehnutých kilometrov.
Slovensko-české prvenstvo získala kadetka Michaela Zátu-
reczká z Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika s od-
behnutými 122 kilometrami. Spomedzi mužov bolo v prvej
desiatke šesť Slovákov. Druhý bol poručík Martin Miškanin
z prešovského práporu ISTAR, ktorý v priebehu piatich dní
zdolal 191 km. No a v kategórii dvojíc skončili tretí nadrotmaj-
ster Juraj Majer zo Strediska CIMIC a PSYOPS Martin s man-
želkou Lisou Jane – 141 km. Na počesť víťazov druhej svetovej
vojny behali aj vojaci zo Sliača, Zemianskych Kostolian a ďal-
ších posádok vrátane našich mierotvorcov v misii UNFICYP
na Cypre.

(pv)

Spoločné (slovensko-poľské) úsilie protiletadlovcov

V máji sa v Lešti uskutočnilo prelomové cvičenie slovenských a poľských zložiek protivzdušnej obrany Combined Effort 2021. Samotná idea cvičenia vznikla počas rokovania náčelníkov generálnych štábov oboch krajín v roku 2019.

„Cieľom, ktorý sme si vytýčili, bolo preveriť interoperabilitu našej protivzdušnej obrany v čo najreálnejšom prostredí, blížiacom sa podmienkam súčasného bojiska. Z tohto dôvodu sme do cvičenia zapojili nielen jednotky protivzdušnej obrany a vzdušných síl, ale aj komponent pozemných síl a síl pre špeciálne operácie,“ uviedol k cvičeniu generál Daniel Zmeko, náčelník Generálneho štábu OS SR.

Po ročnom odklade

Cvičenie Combined Effort bolo pôvodne plánované na leto minulého roka. Z dôvodu prijatých protipandemických opatrení a nasadenia síl a prostriedkov oboch armád na boj s ochorením Covid-19 sa podarilo túto výcvikovú príležitosť zorganizovať až v máji tohto roka.

Veliteľ nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády plukovník Jozef Paňko pripomenul, že pomerne dlhé časové obdobie, keď jednotky brigády nemohli pre protipandemické opatrenia plniť úlohy vo výcvikových priestoroch, sa prejavilo na ich vycvičenosti a zladenosti. Aj preto ešte pred samotným cvičením Combined Effort absolvovali v Lešti sústredenú prípravu vyvedených jednotiek. „Celá príprava vyvrcholila 72-hodinovým zamestnaním, takticko-poradovými cvičeniami a taktickými cvičeniami stupňa skupina/oddiel. Ukázalo sa, že viac ako ročný útlm vo výcviku sa celkom logicky prejavil. Bolo potrebné získať aj potrebnú fyzickú zdatnosť, ktorá trochu pokrývkávala. Časové normy pri uvádzaní do pohotovosti v prvých dňoch výcviku sa nedarilo plniť k úplnej spokojnosti. Samozrejme, aj preto boli výsledky slabšie. Postupom času, po intenzívnom dvojtyždňovom výcviku, sme znova dosiahli predchádzajúcu úroveň. Integrovaný výcvik na začiatku cvičenia nám zasa pomohol v celkovom zladení s poľskými jednotkami. Aj vďaka nemu sme boli schopní spoločne plniť všetky úlohy cvičenia,“ povedal veliteľ brigády.

Black Hawk bol postrachom

Podľa neho okrem prostriedkov poľského vojenského letectva počas cvičenia výrazne preverili pripravenosť jednotiek PVO oboch krajín najmä slovenské vrtuľníky Black Hawk. Veľakrát sa náhle objavili nad terénom pri bojových postaveniach a dokonale preverili reakciu najmä operátorov prostriedkov krátkého dosahu (slovenských Igla SA-18, poľských Osa a Poprad). Tie vo výcvikovom priestore zabezpečovali ochranu palebných prostriedkov PVO (slovenské 2K12 Kub 2M, S-300PMU, poľské 2K12 Kub), ktoré môžu pôsobiť až od vzdialenosti okolo päť kilometrov. Plukovník Paňko priznal, že poučenie z pôsobenia vrtuľníkov Black Hawk pre nich okrem iného znamená v maximálnej možnej miere znížiť čas pôsobenia, identifikácie a postreľovania takýchto cieľov. V reálnej situácii by predstavovali skutočnú hrozbu pre palebné prostriedky PVO, najmä pre systémy S-300 a Kub.

Obdobný postreh vyjadril aj zástupca riadiaceho cvičenia brigádny generál Ladislav Dovhun. Podľa neho vrtuľníky Black Hawk naozaj dali dosť zabráť slovenským a poľským protiletadlovcom. „Pôsobili medzi letovými oknami, aby sa operátori pri prostriedkoch krátkého a veľmi krátkého dosahu (Igla, poľský Poprad, ale aj Osa) precvičili v zachytávaní náhle sa objavujúcich cieľov. A bolo to veru veľmi zaujímavé, lebo vrtuľník sa pohyboval veľmi nebadane, takmer nehluchne sa priblížil k spomínaným prostriedkom PVO a hneď zasa zmizol. Preto operátori mali k dispozícii veľmi krátky čas na jeho zachytenie.“

Zástupca veliteľa batérie Kub nadporučík Ivan Olejár je v uniforme už jedenásť rokov. Aj tak bol sám zvedavý, ako budú slovenské a poľské PVO systémy krátkého a malého dosahu spolupracovať pri plnení úloh. „V rámci veľmi efektívneho integrovaného výcviku sa nám podarilo odstrániť väčšinu nedostatkov. Postupne ubudli nezodpovedané otázky i problémy. Každý si ujasnil, čo je jeho úloha, poznal, čo a kedy má robiť,

”

„Cvičenie ukázalo, kadiaľ sa budeme uberať pri modernizácii prostriedkov PVO a prieskumu, ich vzájomnej integrácii, ale aj zapájajú zložiek pozemných síl a síl pre špeciálne operácie do vedenia protivzdušnej obrany.“

náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko

V priestoroch Centra výcviku Lešť si slovenskí a poľskí protiletadlovci preverovali svoje spôsobilosti na spoločnom cvičení Combined Effort 2021. Priamo v Lešti cvičilo takmer 800 príslušníkov oboch ozbrojených síl. Na oboch stranách slovensko-poľskej hranice sa na cvičení podieľalo viac ako 1 000 slovenských a poľských vojakov s takmer 200 kusmi pozemnej a leteckej techniky.

ale aj nerobiť. Podarilo sa nám vytvoriť naozaj efektívnu medzinárodnú jednotku,“ spokojne konštatoval nadporučík Olejár. Na bojových streľbách na poľskom polygóne Ustka na brehu Baltského mora bol so svojou jednotkou v roku 2017. Vtedy sedel ako operátor číslo 2 v navádzacom rádiolokátore a obe rakety trafili cieľ.

Slovensko-poľská spolupráca

Velitelia i vojaci, ktorí v uplynulom období prekonali Covid-19, priznali, že sa pri výcviku skôr unavia. Aj s takýmto zistením sa museli popasovať v priebehu prípravy či samotného cvičenia príslušníci nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády. A čaká to aj ďalších vojakov ostatných súčastí OS SR, ktorí budú plniť v nadchádzajúcom období úlohy vo výcvikových priestoroch.

Veliaci poddôstojník nitrianskej brigády nadrotmajster Karol Poslušný však ocenil prácu, ktorú v príprave na cvičenie i v jeho samotnom priebehu predviedli veliaci poddôstojníci jednotlivých jednotiek brigády. „Vo veľmi dobrom svetle sa ukázali najmä veliaci poddôstojník technickej batérie 1. plrsk rotmajster Martin Sklenárik, veliaci poddôstojník 2. plrsk nadrotmajster Branislav Ďobek či veliaci poddôstojník 2. čaty 2. palebnej batérie Igla rotmajster Roman Rześniowiecki. Ale všetci poddôstojníci, či už na veliteľských, alebo technických pozíciách, ako aj príslušníci mužstva urobili všetko v prospech úspešného splnenia úloh cvičenia. Operatívne sa prispôbili úlohám, ktoré plnili. Či už boli taktické, logistické, alebo zabezpečovali jednotky opravami, prepravou, dopĺňovaním PHM. Vráťane zabezpečenia poľských cvičiacich jednotiek.“

Veliteľ brigády plukovník Jozef Paňko spokojne konštatoval, že príslušníci brigády sa úspešne zhostili všetkých úloh počas vyvedenia pred cvičením aj v rámci neho. Pre brigádu znamená cvičenie množstvo nových, potrebných skúseností zo spoločného pôsobenia s poľskými jednotkami PVO, ale aj so

zložkami pozemných síl. Najmä s príslušníkmi nitrianskeho mechanizovaného práporu, ktorí zabezpečovali ochranu bojových postavení, či prešovského práporu ISTAR. Zaslúžili sa o to podľa neho najmä veliteľ batérie protiletadlového raketového systému Kub kapitán Ivan Šulgan, náčelník zmeny veliteľského stanovišťa brigádneho účelového zoskupenia nadporučík Marián Kalina, veliteľ palebnej batérie protiletadlového raketového systému S-300PMU nadporučík Lukáš Imling, operátor ručného sledovania protiletadlového raketového systému S-300PMU nadrotmajster Miloš Chmelko, dôstojník riadenia palby/manájer databáz systému ICC (Integrated Command and Control) rotmajster Viktor Lohyňa, zástupca veliteľa protiletadlového kompletu Igla čatár Michal Rác, veliteľ odpaľovacieho zariadenia protiletadlového raketového systému Kub desiatnik Jozef Kováč či strelec protiletadlového kompletu Igla SA-18 slobodník Michal Bárek a vojak Erik Illo.

Zrod novej tradície

Na vyvrcholení cvičenia v Centre výcviku Lešť boli prítomní obaja náčelníci generálnych štábov generáli Daniel Zmeko a Rajmund Andrzejczak. Cvičenie Combined Effort podľa nich plnohodnotne naplnilo všetky stanovené ciele, preverilo účastníkov, ako aj nasadené systémy protivzdušnej obrany a ďalšie podporné systémy. Vzhľadom na svoju komplexnosť a náročnosť umožnilo v takmer reálnych podmienkach preveriť interoperabilitu v medzinárodnom zoskupení.

„Cvičenie ukázalo, kadial' sa budeme uberať pri modernizácii prostriedkov PVO a prieskumu, ich vzájomnej integrácii, ale aj zapájaniu zložiek pozemných síl a síl pre špeciálne operácie do vedenia protivzdušnej obrany. Zároveň sme sa s generálom Andrzejczakom zhodli na tom, že Combined Effort 2021 zakladá novú tradíciu, v ktorej budeme pokračovať,“ zdôraznil generál Daniel Zmeko.

Text a foto: Jozef Žiak

< ANKETA >

Cvičiacich na premiérovom medzinárodnom slovensko-poľskom cvičení protivzdušnej obrany Combined Effort 2021, ktoré sa uskutočnilo v máji v Centre výcviku Lešť, sme sa pýtali, ako naplnilo ich predstavy.

Brigádny generál Ladislav Dovhun

(zástupca riadiaceho cvičenia, zástupca veliteľa vzdušných síl):

„Combined Effort nasledoval po pomerne dlhom čase bez cvičení. Preto mali zložky nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády v Centre výcviku Lešť sústredený výcvik. Jeho zmyslom bolo oživiť všetky spôsobilosti a praktické návyky pri vedení bojovej činnosti, pri zaujatí palebných postavení, pri taktike, pri presunoch. Nasledoval integračný výcvik s príslušníkmi poľských síl a samotné cvičenie. Som rád, že jeho úlohy sa podarilo splniť. Veľmi ma potešilo, že vojaci, hoci boli vyvedení niekoľko týždňov, podoivo plnili úlohy. Cvičenie bolo pre nich aj v tom iné, že nad hlavami im lietali aj ciele, na aké neboli doteraz zvyknutí. Veď na nich pôsobili lietadlá poľských vzdušných síl.“

Plukovník Jozef Paňko

(veliteľ plrb Nitra):

„Cvičenie bola skvelá a jedinečná výcviková príležitosť preveriť spôsobilosti nielen palebných prostriedkov protivzdušnej obrany slovenských, ale aj poľských ozbrojených síl. Zároveň išlo o efektívne začlenenie jednotiek pozemných síl, ktoré zabezpečovali a zvyšovali ochranu našich jednotiek priamo v palebných postaveniach, ale aj počas presunov. Využívali sme tiež prapor ISTAR, ktorý nám svojimi bezpilotnými prostriedkami dopĺňal informácie z priestoru operácie o pohybe paramilitantných jednotiek, zaisťoval ochranu a bezpečnosť ciest do jednotlivých palebných postavení. Ja, ako veliteľ brigády, som mal komplexnejšiu informáciu o stave pôsobenia protivníka v našom priestore, aby som mohol rozhodnúť o účinnom nasadení síl pri plnení úloh v priestore operácie.“

Nadporučík Ivan Olejár

(zástupca veliteľa batérie Kub):

„Priznám sa, že sám som bol zvedavý, ako efektívne budú slovenské a poľské PVO systémy krátkého a malého dosahu spolupracovať pri plnení úloh. Základ úspechu bol vo veľmi dobrom integračnom výcviku. Počas neho sa nám podarilo odstrániť väčšinu nedostatkov. Ďalšou veľkou neznámou pred cvičením pre mňa bolo, ako dokážeme spolupracovať pri plnení úloh s vyčlenenými príslušníkmi nitrianskeho mechanizovaného práporu, ktorí zaisťovali našu ochranu a obranu. Naše palebné postavenie nám chránilo jedno mechanizované družstvo. Pomerne rýchlo sme našli spoločnú reč, napriek tomu, že išlo o prvú takúto spoluprácu.“

Poručík Jakub Nagy

(veliteľ mechanizovanej čaty, nitriansky mechanizovaný prápor):

„Nepopieram, že pred cvičením som mal veľa otázok. Nadviazali sme však dobrú spoluprácu s príslušníkmi jednotiek nitrianskej brigády. Dopredu sme si vyjasnili naše pôsobnosti a nakoniec sa stalo cvičenie Combined Effort pre nás veľmi dobrou a novou skúsenosťou. Pôsobil som rok v Predsunutej prítomnosti v Lotyšsku, kde sme získali množstvo praktických skúseností z pôsobenia v medzinárodnom prostredí. Teraz to bola spolupráca so slovenskými a poľskými jednotkami PVO.“

Major Ján Gordulič

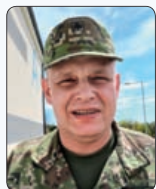
(náčelník štábu 1. protiletadlovej raketovej skupiny S-300):

„Očakával som, aká bude koordinácia a spolupráca s poľskými príslušníkmi PVO pri plnení úloh cvičenia, ale aj s pozemnými silami. Musím povedať, že očakávania sa v pozitívnom zmysle naplnili. Aj keď spočiatku sme sa hľadali, bola to nová úloha. Svoje spôsobilosti aj dlhá prestávka v praktickom výcviku vo VVP pre pandémiu. Sprvu to bolo dosť cítiť. Pomohla sústredená príprava pred samotným cvičením, vojaci sa dostali znova do prevádzkovej teploty. Cvičenie bolo pre nás dôležité aj z hľadiska zapracovania nových ľudí do kolektívov jednotiek. Som rád, že sa to podarilo.“

Nadrotmajster Karol Poslušný

(veliaci poddôstojník plrb Nitra):

„Sám som bol pred cvičením zvedavý, ako dokáže poddôstojnícky zbor i mužstvo efektívne plniť úlohy cvičenia v spolupráci s poľskými kolegami, ale aj s príslušníkmi pozemných síl. Musím povedať, že som bol celkom príjemne prekvapený. Pre samotný úspech cvičenia bolo rozhodujúce, že jednotky si pred ním precvičili jednotlivé postupy, lebo v takejto zostave neboli vo VVP rok a pol. To sa prejavilo hlavne v začiatkoch. Ale postupne vojaci a poddôstojníci získavali bývalé zručnosti, darilo sa do kolektívov zapracovať aj nových príslušníkov, ktorí za spomínané obdobie prišli k útvaru. S Poľakmi sme do určitej miery spolupracovali už v minulosti. Napríklad na cvičeniach Tobruq Legacy či v rámci streľieb PVO na poľskom polygóne Ustka, ale nie v takejto veľkej miere.“

Poručík Tomáš Buš

(veliteľ čaty zabezpečenia velenia PL kompletu Kub):

„Očakával som, že získam ďalšie skúsenosti z práce v medzinárodnom kolektíve. Nadviažem na prvé poznatky, ktoré som v tejto oblasti získal pred dvoma rokmi na cvičení v Poľsku. A nemýlil som sa. Pre mňa je to dôležité aj preto, že vo funkcii nie som ešte dlho a každá takáto skúsenosť je pre mňa cenná. Dlhú dobu sme pre Covid-19 nemohli cvičiť v poľných podmienkach, a preto začiatky neboli jednoduché, najmä pre nových príslušníkov jednotky.“

Česko – Slovensko 2 : 0

Prezident České republiky Miloš Zeman vymenoval 8. mája nových generálov. Medzi nimi boli vojaci, policajti, zástupcovia tajných služieb či hasičov. Brigádnymi generálmi sa stali veliteľ 7. mechanizovanej brigády Petr Svoboda, veliteľ 4. brigády rýchleho nasadenia Josef Trojánek, náčelník štábu veliteľstva pre operácie Václav Vlček a zástupca riaditeľa Vojenského spravodajstva Václav Žid. Do hodnosti brigádneho generála bol vymenovaný aj zástupca veliteľa Mnohonárodnej divízie severovýchod v belgickom Monse Pavel Lipka, ktorému prezident Zeman túto hodnosť prepožičal už vlni v lete pred nástupom do aliančnej funkcie. Hodnosť brigádnej generálky získala tiež rektorka Univerzity obrany Zuzana Kročová. V Česku sa podiel vojačiek v armáde za posledných dvadsať rokov výrazne zvýšil na viac než tri a pol tisíc, čo je 13 percent. Brigádna generálka prof. RNDr. Zuzana Kročová, Ph.D., je druhou českou generálkou po brigádnej generálke Lenke Šmerdovej, náčelníčke odboru dopĺňania personálu AČR.

Foto: AČR

Stretla sa Bukurešťská deviatka

„Agresívne činy Ruska a posilňovanie jeho vojenských kapacít v bezprostrednom susedstve NATO vrátane nedávnej eskalácie v Čiernom mori, na ukrajinských hraniciach a na nelegálne anektovanom Kryme naďalej ohrozujú euroatlantickú bezpečnosť,“ píše sa vo vyhlásení hláv štátov B9, ktoré zverejnili po skončení ich spoločného videosummitu. Účastníci prezidentského summitu B9, na ktorom sa zúčastnili aj americký prezident Joe Biden a generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg, odsúdili tiež akty sabotáže spáchané Ruskom na území Aliancie. Americký prezident vyjadril zámer užšie spolupracovať s krajinami B9 na globálnych výzvach vrátane zdravotnej bezpečnosti, boja proti klimatickým zmenám, energetickej bezpečnosti a hospodárskeho oživenia. Hlavy štátov B9 prijali spoločnú deklaráciu, v ktorej potvrdili „neprestajné odhodlanie pre silné a trvalé transatlantické puto založené na jednote a solidarite spojencov“.

Foto: NATO

►Viac spojeneckých vojakov

Východoeurópske členské štáty Severoatlantickej aliancie by si želali väčšiu prítomnosť spojeneckých vojenských síl na východnom krídle tohto bloku. Uviedol to rumunský prezident Klaus Iohannis po skončení videosummitu prezidentov krajín B9. „NATO musí pokračovať v posilňovaní svojho obranného a odstrašujúceho postoja najmä na východnom krídle od Baltského mora po Čierne more,“ uviedol Iohannis. „Preto som argumentoval aj v rámci diskusií s prezidentom Bidenom za posilnenie spojeneckej vojenskej prítomnosti v Rumunsku a na juhu východného krídla.“

►NATO začalo s odsunom

Severoatlantická aliancia ešte koncom apríla začala s odsunom svojich vojakov z Afganistanu. Spojenci sa v polovici apríla rozhodli začať sťahovať sily operácie Rozhodná podpora od 1. mája a toto stiahnutie sa začalo ako usporiadané, koordinované a rozvážny proces. Výcvikovú a podpornú operáciu NATO s 9 600 príslušníkmi, do ktorej patria aj americkí vojaci a ktorá mimoriadne závisí od vojenských kapacít Washingtonu, tvoria vojaci z 36 členských štátov NATO a partnerských krajín.

►Defender-Europe 21

V Albánsku sa na sklonku apríla začali vojenské cvičenia NATO Defender-Europe 21. Ide o najväčšie vojenské cvičenia na západnom Balkáne od konca druhej svetovej vojny. Cieľom bolo precvičiť súhrn námorníctva a armády pri vylodžovaní vojsk na súš. V rámci série Defender-Europe 21 bude do konca júna cvičiť približne 28 000 príslušníkov vojenských síl z 26 krajín na viac ako 30 miestach v 12 krajinách.

►Základňa vesmírnych síl

Vandenbergovu základňu vzdušných síl (Vandenberg Air Force Base) v americkom štáte Kalifornia premenovali na Vandenbergovu základňu vesmírnych síl (Vandenberg Space Force Base). Zmena názvu súvisí s tým, že na tejto základni sa testujú balistické strely a vykonávajú orbitálne štarty pre obranu, vedu, ako aj pre komerčné účely. Vesmírne sily vznikli ako šieste uniformované vojenské odvetvie amerických ozbrojených síl v roku 2019 za vlády bývalého prezidenta USA Donalda Trumpa. Hostiteľská jednotka základne, 30. vesmírne krídlo, bude pod velením vesmírnych operácií premenovaná na Space Launch Delta 30.

►Jordánsko je dôležitý partner

Jordánsko je „veľmi blízkym a dôležitým partnerom NATO“, vyhlásil generálny tajomník Severoatlantickej aliancie Jens Stoltenberg po stretnutí s jordánskym kráľom Abdalláhom II. v bruselskom sídle NATO. K hlavným témam ich rokovania patrili otázky regionálnej bezpečnosti, najmä so zameraním na situáciu v Iraku a Afganistane. „Naše vojenské sily slúžili bok po boku na Balkáne, v Afganistane, lietali nad Líbyou a jordánske jednotky sú tiež súčasťou síl rýchlej reakcie NATO,“ uviedol Stoltenberg, ktorý zdôraznil aj význam vzájomnej spolupráce v boji proti medzinárodnému terorizmu. Aliancia tiež poskytuje podporu Jordánsku a pomáha mu posilňovať bezpečnosť hraníc.

Text: TASR

Premiér vlády SR rokoval s generálnym tajomníkom Aliancie

NATO

je hlavným pilierom obrany SR

Členstvo v Severoatlantickej aliancii znamená pre Slovensko hlavný pilier obrany a bezpečnosti. Uviedol to predseda vlády SR Eduard Heger 27. apríla po rokovaní s generálnym tajomníkom NATO Jensom Stoltenbergom v bruselskej centrále Aliancie.

v rámci solidarity s Českou republikou SR vyhostila troch ruských diplomatov. „Chceme budovať konštruktívne vzťahy s Ruskom, založené však na vzájomnom rešpekte a dodržiavaní pravidiel,“ odkázal premiér.

Zároveň uviedol, že podporuje prípravu novej strategickej koncepcie NATO na najbližšie desaťročie, ktorá bude odrážať súčasné zmenené bezpečnostné prostredie. „Našou spoločnou prioritou je silná kolektívna obrana a schopnosť čeliť novým hrozbám, či už sú to kybernetické útoky, alebo zneužívanie moderných technológií. Pozornosť musíme venovať aj hrozbám, ktoré prichádzajú z Ázie a Číny,“ povedal premiér v závere svojho vystúpenia, pričom podporil politiku otvorených dverí Aliancie a pomoc pre ďalšie krajiny usilujúce sa o vstup do NATO, ako aj rozvoj vzťahov medzi EÚ a NATO.

Slovenský minister obrany Jaroslav Naď Jensa Stoltenberga informoval o viacerých modernizačných projektoch Ozbrojených síl SR vrátane prebiehajúceho obstarávania 3D rádiolokátorov, prieskumu dostupnej pásovej techniky, ktorá má nahradiť súčasne využívané bojové vozidlá pechoty, či riešenia zabezpečenia kolesovej techniky. Bruselské sídlo NATO navštívil aj štátny tajomník rezortu Marian Majer, ktorý rokoval s námestníkom generálneho tajomníka NATO pre vzrastajúce bezpečnostné hrozby Davidom van Weelom.

Text: TASR • Foto: NATO

Premiér zároveň pri tejto príležitosti potvrdil pevné zakotvenie Slovenska v európskych a transatlantických štruktúrach.

J. Stoltenberg počas spoločnej tlačovej konferencie uviedol, že Slovensko je plnohodnotným členom NATO, ktorého vojaci sa zúčastňujú na zahraničných operáciách v Afganistane a Iraku a na Predsunutej prítomnosti v Pobaltí. Ocenil prínos Slovenska pri operáciách na stabilizáciu pomerov v regióne západného Balkánu a privítal tiež úsilie slovenskej strany o zvýšenie výdavkov na obranu. „Aj tieto príspevky robia spojencov silnejšími a bezpečnejšími,“ skonštatoval šéf Aliancie.

Podľa jeho slov spolu s E. Hegerom prebrali viacero súčasných bezpečnostných tém, najmä destabilizačné kroky Ruska naprieč euroatlantickým priestorom vrátane územia členských krajín NATO. Do kategórie agresívnych krokov Ruska podľa neho zapadá aj výbuch muničného skladu v českých Vrběticiach z roku 2014, pokračujúce pošliapavanie ukrajinskej suverenity a najnovšie pokusy o zákaz vstupu cudzích lodí do niektorých čiernomorských prístavov.

Hovorili tiež o príprave júnového summitu NATO, ktorý podľa Stoltenberga znamená presadenie novej stra-

tégie NATO 2030, zameranej na budúce výzvy a hrozby.

Premiér Heger pripomenul, že po Prahe je jeho druhou pracovnou zastávkou práve Brusel, sídlo inštitúcií EÚ a NATO, čím opätovne naznačil, že súčasná vláda je proeurópska a proatlantická.

„Záleží nám na našom členstve v NATO. Je to hlavný pilier našej obrany a bezpečnosti. Najefektívnejší spôsob obrany je kolektívna obrana. Z hľadiska bezpečnosti aj z hľadiska nákladov, a preto do nej radi investujeme,“ vyhlásil premiér.

V tejto súvislosti poznamenal, že Slovenská republika si svoje záväzky ctí a plní, čoho dôkazom je aj vlnajšie vyčlenenie dvoch percent hrubého domáceho produktu (HDP) na obranu a z toho 30 percent na modernizáciu ozbrojených síl.

Aj on vyjadril obavy v súvislosti s dianím na Ukrajine. Spresnil, že pre Slovensko je dôležité, aby Ukrajina bola stabilná, bezpečná a prosperujúca, a dodal, že Slováci podporujú jej euroatlantické smerovanie a reformné úsilie.

„Sme znepokojení ruským agresívnym správaním,“ vyhlásil E. Heger s odkazom na nedávne zistenia českých tajných služieb v súvislosti s výbuchom vo Vrběticiach a pripomenul, že

Korona urýchlila reformu kurzov

Reformu náplne jednotlivých kurzov v Poddôstojníckej akadémii Ladislava Gábriša Škultétyho Základne výcviku a mobilizačného doplnovania Martin podľa jej veliteľa štábného nadrotmajstra Jána Čmelíka pripravovali už dlhšie. Koronakríza vlastne len urýchlila rozhodnutie organizovať ich kombinovanou dištančno-prezenčnou formou.

V polovici apríla ukončili prvý tohtoročný kariérny kurz OR-5 vedený dištančno-prezenčným spôsobom. Kurz je určený pre profesionálnych vojakov s vojenskou hodnosťou desiatnik v hodnostnom zbere mužstvo, ktorí boli určení na povýšenie do prvej poddôstojníckej hodnosti čatár. Kariérny kurz OR-5 však nebol prvým kurzom poddôstojníckej akadémie v tomto roku vedeným kombinovanou formou. Túto formu výcviku a vzdelávania v kurzoch využívajú už od februára 2021.

Nový systém sa osvedčil

Veliteľ poddôstojníckej akadémie štábný nadrotmajster Ján Čmelík pripomína, že kurzy sa po prvý raz uskutočnili aj vzhľadom na protipandemické opatrenia dištančno-prezenčnou formou. „V dištančnej časti kurzu sa frekventanti dva týždne vzdelávajú metódou samoštúdia a konzultácií

pomocou internetového spojenia s inštruktormi a lektormi poddôstojníckej akadémie. Prezenčná forma vzdelávania sa uskutočňuje v rozsahu ôsmich dní v priestoroch a zariadeniach poddôstojníckej akadémie v Martine.“ Podľa neho silnou stránkou takejto formy prípravy je, že frekventanti majú prístup k študijným materiálom počas celého dňa a aj cez víkendy. Môžu študovať v pracovnom čase i vo svojom osobnom voľne. „Ďalšou výhodou je, že máme zriadené fóra, ktoré slúžia na komunikáciu, ale aj na prechod z pasívnej do aktívnej formy vzdelávania. Inštruktori im zadávajú úlohy a frekventanti ich musia riešiť. Vďaka tomu k nám prichádzajú lepšie pripravení

na prezenčnú časť kurzu v Martine,“ sumarizuje prvé skúsenosti veliteľ poddôstojníckej akadémie.

Spokojne konštatuje, že spätná väzba od frekventantov, najmä na dištančnú časť kurzov, je veľmi dobrá. Potvrdilo to takmer 85 percent z nich. Ukázali sa aj niektoré problémy. S nimi však v Martine už pri spustení systému viac-menej počítali. Boli to najmä problémy technického charakteru s prihlasovaním do systému ILIAS. Systém je inštalovaný na vojenskom serveri v sieti MIL, a preto sú tam aj nevyhnutné bezpečnostné obmedzenia. V poddôstojníckej akadémii pracujú na zlepšení spomínaných problémov. Frekventantom poslali prezentácie, v ktorých ich inštruujú, ako si vytvoriť záložku na stránku ILIAS.

Náročná bublina

Výhoda počas prezenčnej časti je zasa v tom, že teóriu už majú frekventanti kurzov naštudovanú z dištančnej časti. V prezenčnej časti sa tak môžu venovať praktickým veciam. Frekventanti však nie vždy všetko správne pochopia, majú nejasnosti, nezodpovedané otázky. Je potrebné určité časti problematiky dovysvetľovať. Priznáva to aj veliteľ kariérnych kurzov poddôstojníckej akadémie nadrotmajster Milan Lesay. Štábný nadrotmajster Čmelík ho dopĺňa, že hľadajú spôsoby, ako celý systém ešte viac skvalitniť a zefektívniť. „Úspešne sme otestovali aj využívanie videokonferencií Webex. Prostredníctvom nich sme sa spojili s frekventantmi kurzu OR-5. Urobili sme zamestnanie k portálu ILIAS, čo je vlastne webový systém riadenia výučby. Okrem iného umožňuje rôzne kurzy, poštu, fórum, chat, skupiny, podcast, zdieľanie súborov, ale aj testovanie. To je zasa ďalší krok dopredu v dištančnej forme smerom k frekventantom, ale aj inštruktorm. Ich kontakt už nie je len písomný, ale prebieha aj prostredníctvom hovoreného slova a obrazu.“

Hlavnou úlohou poddôstojníckej akadémie v Martine je zabezpečiť prípravu poddôstojníkov OS SR a poskytnúť vzdelanie na výkon funkcie s cieľom pripraviť ich na plnenie úloh v rámci OS SR, velenie a riadenie, ako aj vedenie výcviku profesionálnych vojakov.

Poddôstojnícka akadémia v Martine pripravuje a robí kurzy a výcviky podľa potrieb OS SR. Sú to kariérne kurzy: poddôstojnícky kurz OR-5, OR-6, OR-7, OR-8 a OR-9. Ďalej funkčné a odborné kurzy: ďalší odborný výcvik G10, G20, G30, G40, L10, potom odborný výcvik U10/Čšp 103, štábný poddôstojnícky kurz, kurz pre inštruktoren, kurz pre výkonných poddôstojníkov, kurz pre technikov rôť a kurz Battle Staff NCO Course (v spolupráci s Národnou gardou štátu Indiana, USA).

Podľa samotných inštruktoren práve to bol doteraz najväčší kameň úrazu dištančnej formy. Upozorňovali na to aj frekventanti kurzu. Dištančná časť kladie zvýšené nároky na počítačovú gramotnosť frekventantov aj inštruktoren. Priznáva to inštruktor nadrotmajster Stanislav Karaffa na základe skúseností z prvého tohtoročného kariérneho kurzu OR-5. V prezenčnej forme sú inštruktori spoločne so svojimi frekventantmi uzatvorení celých osem dní v bubline v priestoroch poddôstojníckej akadémie. „Vtedy je čas na diskusiu a ujasnenie si všetkých otvorených otázok s frekventantmi. Lebo nie všetko sa dá vyriešiť mailovou, elektronickou komunikáciou. Boli sme im k dispozícii aj vo večerných hodinách. Vďaka takýmto konzultáciám sa nám podarilo posunúť výrazne dopredu,“ hovorí nadrotmajster Karaffa. Takýto prístup inštruktoren si pochvaľovali aj úspešní absolventi desiatníčka Diana Stojilová z trebišovského mechanizovaného práporu a desiatnik Vladimír Ovsaník z michalovského mechanizovaného práporu.

Veliteľ poddôstojníckej akadémie si uvedomuje, že takáto forma prezenčnej prípravy je veľmi náročná. „Inštruktori desať hodín denne pracujú s respirátormi na tvári a potom ich ešte večer čakajú osobné konzultácie. Preto ako sa postupne uvoľňujú protipandemické opatrenia, prechádzame do predĺženého desaťdňového prezenčného výcviku. Pre frekventantov a inštruktoren to znamená, že budú mať trochu viac času na lepšie zvládnutie učebných otázok, ale aj na regeneráciu. Zníži sa intenzita výcviku z desať hodín denne na osem. Platí to pre všetky kurzy, ktoré sa začínajú od júna.“

Potrebuje inštruktoren

Keď v poddôstojníckej akadémii sumarizovali poznatky z kurzov vedených dištančno-prezenčnou formou, okrem iného zistili, že väčšina frekventantov oceňovala pomoc materských útvarov pri dištančnej forme. Neraz aj pomoc počítačovo zdatnejších kolegov. Veľmi si pochvaľovali možnosť v prezenčnej časti si po večeroch ujasniť mnohé nevyriešené otázky s inštruktormi. „Po ukončení kurzu OR-5 nám prišli od jeho absolventov ďakovné maily. Veľmi nás to všetkých teší,“ priznáva štábný nadrotmajster Ján Čmelík. S uspokojením konštatuje, že od prvého júna sa ruší aj tzv. bublina v rámci prezenčnej

časti kurzu. Frekventanti sa už budú môcť pohybovať po celom priestore základne, opúšťať ju však zatiaľ nebudú môcť.

Nároky jednotlivých útvarov na výškolenie frekventantov v kariérnych a odborných kurzoch brzdili opatrenia proti Covid-19. V kariérnych kurzoch ich mohlo byť najviac 22, v ďalších odborných kurzoch, v kurze inštruktoren, štábnom poddôstojníckom kurze len 15. To je zhruba o 50 percent menej ako pred pandémiou. Od júna sa tieto počty zvýšia. V kariérnych kurzoch na 27 frekventantov a ďalšie odborné výcviky zostanú na hranici 15. Ale aj tu vedia podľa dohovoru s personálnym úradom kapacity kurzov zvýšiť. Stále sú však limitované existujúcou infraštruktúrou základne.

A ako ďalej? Štábný nadrotmajster Ján Čmelík neskrýva radosť, že pri novej profilácii kurzov, zavádzaní ich dištančno-prezenčnej formy i technickom zabezpečení majú veľkú oporu v hlavnom poddôstojníkovi OS SR štábnom nadrotmajstrovi Marcelovi Kaniakovi. „Podarilo sa nám získať dvadsať stolových počítačov a rovnaké množstvo notebookov. Vytvorili sme dve počítačové učebne. V nich chceme vytvoriť miesto na prácu frekventantov kurzu v čase ich prezenčnej prípravy. Budú mať k dispozícii aj online knižnicu s potrebnými vojenskými predpismi. V učebniach sa bude konať testovanie, budú tam môcť pracovať aj na internete, ale tiež písať svoje vlastné práce. V niektorých kurzoch, napríklad pre štábných poddôstojníkov, je ich vypracovanie povinné. Samozrejme, spomínaná počítačová technika v učebniach bude využívaná nielen poddôstojníckou akadémiou, ale aj ostatnými zložkami základne. Napríklad na testovanie základného výcviku.“

Doteraz v martinskej poddôstojníckej akadémii nemali žiadnu počítačovú učebňu. Práve materiálno-technické vybavenie a zabezpečenie dištančnej formy výučby v kurzoch ich dosť zdržovalo. Aby mohli nové formy kurzov plnohodnotne napredovať, bude potrebné vyriešiť aj problém s početným stavom inštruktoren. Veď v kariérnych kurzoch je ich naplnenosť pod hranicou 50 percent. Podľa veliteľa poddôstojníckej akadémie sa už črtá zlepšenie i v tejto oblasti. Aj takýmto spôsobom sa podarí odľahčiť v súčasnosti neúmerne zaťaženie inštruktoren.

Text a foto: Jozef Žiak

Klobúk dolu pred každým vojakom

Generálmajor Ivan Pach v septembri 2020 prevzal velenie pozemných síl.

Jeho plány a predsavzatia, plnenie výcvikových úloh a ďalších zámerov výrazne poznačila druhá vlna pandémie, v rámci ktorej pôsobil ako veliteľ operácie Spoločná zodpovednosť.

Minulý rok v septembri ste prevzali velenie pozemných síl v situácii, keď celá naša spoločnosť i ozbrojené sily plnili protipandemické opatrenia. Ako sa vám darilo naplňovať v tejto situácii stanovené ciele?

Nastavili sme si určité predsavzatia, dôraz na prácu s ľuďmi, na reálne možnosti výcviku a jeho zmysluplosť. Je fakt, že v závere septembra 2020 sa situácia s pandemiou zhoršila. Museli sme preorientovať svoje úsilie z úloh výcviku na jej riešenie. Prioritu dostala operácia Spoločná zodpovednosť, hádam s výnimkou operačnej pripravenosti. Teda pôvodné výcvikové zámery museli ísť bokom alebo sa ich plnenie posunulo v čase. Pri plnení úloh sa zrazu výcvik zmenil na realitu. Ľudia museli aj v rámci Spoločnej zodpovednosti naplno prejavíť svoje plánovacie, organizačné schopnosti. Klobúk dolu pred každým vojakom, ako aj zamestnancom, ktorý plnil úlohy protipandemických opatrení. Ľudia sa zocelili, zosúladiť sa navzájom pracovné tímy. Ukázalo sa, čo v kom je.

V uplynulom období celé ozbrojené sily, samozrejme, aj ich najpočetnejšia časť – pozemné sily – riešili úlohy spojené s bojom proti Covid-19. Ste spokojný s ich prístupom?

Všetky prvky pozemných síl sa podobne ako celé OS SR zapojili do protipandemických úloh v rámci civilno-vojenskej spolupráce. Všetci velitelia útvarov, ich štáby plnili úlohy, ale ich aj fyzicky uskutočňovali. V tomto smere najmä trenčianska brigáda bojového zabezpečenia a jej útvary odvedli neskutočnú prácu pri dennodennom rozvážaní materiálu, ale nezaostávali ani ostatné útvary. Ukázalo sa, že máme naozaj schopných príslušníkov pozemných síl. Ja v tomto smere môžem s ich počinaním vyjadriť len spokojnosť. Osobne mi operácia svojím spôsobom zvýšila sebavedomie. Po rokoch štábnej práce som bol postave-

ný do veliacej pozície. Zároveň sa mi potvrdila oprávnenosť môjho prístupu, že dôvera v ľudí sa opláca.

Obmena zbraní a techniky v rámci tzv. ťažkej brigády, teda bojových obrnených vozidiel a tankov, je síce kľúčová, ale pre mňa sú prioritou miesta velenia a spojenie.

Pri nástupe do funkcie ste spomínali, že jednou z vašich priorít je vojenský personál, s dôrazom na začínajúcich dôstojníkov – poručíkov a mladých poddôstojníkov. Čo plánujete v tejto oblasti?

Sú naozaj mojou prioritou. Minulý rok som uskutočnil zhromaždenie s mladými poručíkmi i veliacimi poddôstojníkmi. Vo februári tohto roka som mal naplánované ďalšie, ale plnenie protipandemických úloh ho posunulo na inokedy. Usilujem sa, aby sa ďalej rozvíjali. Sú nositeľmi budúcnosti, oni budú o desať až pätnásť rokov formovať ozbrojené sily. Musia mať primerané ambície i predstavu svojho napredovania. Pokiaľ ju nebudú mať, neposunú sa dopredu nielen oni, ale ani ozbrojené sily. Jednou z mojich priorít je, aby mladí poručíci začínali ako velitelia čiat. Aby takúto skúsenosť získali aj tí, ktorí už sú v OS SR a doteraz ju nemali. Chceme, aby sa na tento veliteľský stupeň ešte ako poručíci dostali. Mal som možnosť s nimi v poslednom čase hovoriť a napriek tomu, že spočiatku mali predsudky k práci s ľuďmi, dnes si takúto skúsenosť pochvaľujú. Poznali, že je to výzva, ale zároveň aj životná skúsenosť.

Spomínali ste, že najväčšie bohatstvo našich ozbrojených síl predstavuje personál, nie bojová technika či zbrane. Aj napriek tomu: kde v súčasnosti pozemné sily najviac tlačí topánka, ktorú techniku a zbraňové systémy potrebujú čím skôr modernizovať?

Možno každý očakáva, že poviem: obmena zbraní a techniky v rámci tzv. ťažkej brigády, teda bojových obrnených vozidiel a tankov. Je to síce kľúčová bojová technika, ktorá robí pozemné sily pozemnými silami, ale pre mňa sú prioritou miesta velenia, spojenie. Lebo nie nadarmo sa hovorí, že bez spojenia niet velenia. Štáby musia mať vytvorené všetky potrebné podmienky na svoju prácu, na riadenie svojich podriadených, na plánovanie operácií. Aby najmä prápor a brigády mali miesta velenia na úrovni 21. storočia. Každý predsa uzná, že veliteľ práporu v BVP zo 70. rokov v ňom nemá technológie a prostriedky, ktoré by mu umožnili viesť operácie a mať prehľad o činnosti svojich jednotiek. A samozrejme, obrnené kolesové vozidlá by mali byť takisto našou prioritou. Je dobré, že začíname postupne preberať samohybné kanónové húfnice Zuzana 2.

V tejto súvislosti musím pripomenúť, že delostrelectvo je v porovnaní s ostatnými zložkami pozemných síl na tom relatívne dobre. Máme Zuzany 2000, raketomety Modular, nové Zuzany budú prínosom, rovnako systém DELOSYS. Máme protitankové riadené strely Spike... Ďalšou potrebnou zložkou výzbroje sú moderné bezpilotné prostriedky, ich naliehavosť ukázala nedávna vojna na Kaukaze. Ale aj pozemné roboty, ktoré prispievajú k celkovému zvýšeniu spôsobilosti. Rovnako aj tzv. vyčkávacia munícia. Na komplexnú obranu by sme potrebovali vyriešiť aj našu ochranu zo vzduchu, lebo v tomto smere sú pozemné jednotky slabo chránené. Preto som rád, že na cvičení Combined Effort sa cvičila súčinnosť zložiek pozemných a vzduš-

ných síl. Je to ukážka tzv. spoločných operácií. Aby štáby útvarov a jednotiek vedeli, ako v prípade potreby postupovať, ako si povolať leteckú podporu, naviesť delostreleckú paľbu, MEDEVAC. Na druhej strane sa aj jednotky PVO vzdušných síl učia, ako efektívne využiť možnosti mechanizovaného práporu na svoju ochranu a obranu.

Vojaci potrebujú na prípravu vhodné, moderne pripravené a vybavené výcvikové priestory na úrovni 21. storočia. Aká je realita?

V uplynulom období sa realizovala koncepcia rozvoja výcvikových zariadení v minimálnom rozsahu. Hádám s výnimkou Centra výcviku Lešť, ale aj tam by sme z nášho pohľadu privítali komplexné dobudovanie hlavného taktického smeru. Žiaľ, výcvikové zaria-

denia v zodpovednosti pozemných síl neposkytujú v súčasnosti dostatočne kvalitné zázemie na komplexné zabezpečenie výcvikových potrieb jednotiek. Výcvik v nich musí byť často obmedzený z dôvodu ich zlého technického stavu a zastaraného vybavenia. Preto je pre nás prioritou modernizovať infraštruktúru výcvikových priestorov Turecký vrch a Kamenica nad Cirochou. Aby mohli v budúcnosti spĺňať podmienky na komplexný výcvik práporu či práporovej skupiny s možnosťou bojovej streľby zo všetkých zbraňových systémov z vybudovaných palebných postavení aj za pohybu. V súčasnosti obe zariadenia umožňujú výcvik a ubytovanie len do stupňa rota. Obdobne sa musia modernizovať posádková strelnica Devičany a posádkové cvičisko Sučany.

Vzhľadom na protipandemické opatrenia sa v útvaroch a zariadeniach pozemných síl realizoval len obmedzený výcvik. Ako sa to odrazilo na pripravenosti útvarov?

V Základni výcviku a mobilizačného doplnovania Juraja Langsfelda Martin sa uskutočňovali základné a odborné výcviky v tzv. bublinách, čo kládlo zvýšené nároky na psychickú odolnosť inštruktorov aj frekventantov. Z dôvodu protipandemických opatrení bolo zrušených 95 percent kurzov a výcvikov v období január až apríl 2021. Tak došlo k výraznému sklzu vo výcviku jednotlivca a špecialistov. Najmä v kategórii mužstvo a poddôstojníci bol personál prakticky denne nasadený v rámci protipandemických opatrení a v jednotkách nemal kto uskutočňovať výcvik. Preto dochádzalo k strate návykov a zručností, čo negatívne ovplyvní výcvik jednotiek po skončení spomínaných opatrení. Tento jav sa najvýraznejšie prejavuje u krátko slúžiacich vojakov v kategórii mužstvo. Intenzívne využívanie a opotrebovanie automobilovej techniky má nepriaznivý vplyv na jej prevádzkyschopnosť a ovplyvní jej využitie na výcvik. Využitie CV Lešť ako karanténneho zariadenia malo za následok presun výcvikových aktivít na neskoršie termíny. Výcvik sa vlastne v CV Lešť začal v obmedzenom rozsahu až v druhej polovici apríla.

Aké výcvikové aktivity plánujete do konca tohto roka, aby sa situácia zlepšila?

Jún znamená pre ozbrojené sily cvičenie Slovenský štít 2021 s účasťou príslušníkov armád Českej republiky, Maďarska, Poľska a USA. Mechanizovaná rota michalovského práporu sa zúčastní na prelome mája a júna na cvičení Brave Warrior 2021 v Maďarsku a veliteľstvo i štáb martinského mechanizovaného práporu na cvičení Dragon 2021 v Poľsku. V priebehu roka sa uskutočnia aj niektoré výcvikové aktivity, ktoré sa nemohli udiť z dôvodu pandémie. Pôjde napríklad o streľby protitankových riadených striel z bojových vozidiel BVP-2 a odpaľovacích zariadení. Niektoré výcvikové aktivity však nemožno nahradiť z dôvodu obmedzenej kapacity výcvikových zariadení a nedostatku času na ich prípravu. Do konca tohto roka sa ešte uskutoční zaujímavé cvičenie Combined Resolve XVI vo výcvikovom priestore Hohenfels v Nemecku. Martinský mechanizovaný prápor bude počas neho riadiť aj bulharskú motorizovanú rotu a taliansku tankovú čatu a bude pôsobiť v podriadenosti americkej ťažkej brigády.

Text a foto: Jozef Žiak

TÉMA

Modernizácia pozemných síl

Modernizácia pozemných síl síce do značnej časti súvisí s budovaním ťažkej brigády, ale je aj veľkým kompenzovaním stagnácie prezbrojovania z ostatných desaťročí.

„Ako aktívny a plnohodnotný člen Aliancie si uvedomujeme nevyhnutnosť naplňovania záväzkov Slovenskej republiky, preto si vedenie rezortu stanovilo modernizáciu pozemných síl ako prioritu, ktorej cieľom je zmeniť súčasný stav naplňovania tohto nášho záväzku,“ povedal štátny tajomník rezortu obrany Marian Majer na jarnej návšteve Švédska, ktoré v sprievode zástupcov Ozbrojených síl SR navštívil v rámci prieskumu, ktorý predchádza výberu kontraktu na dodávky obrnenej techniky pre ťažkú brigádu. „Kritériami na výber budú požiadavky Ozbrojených síl SR, transparentný proces obstarania, dôraz sa bude klásť na

skutočnú hodnotu za peniaze a zaväzí výrazné zapojenie domáceho obranného priemyslu,“ potvrdil minister obrany SR Jaroslav Naď, keď si spolu so štátnym tajomníkom M. Majerom, s náčelníkom Generálneho štábu OS SR generálom D. Zmekom a so zástupcami domáceho obranného priemyslu pozreli vo VTSÚ statické a dynamické ukážky ďalšieho obrneného vozidla, ktoré tiež môže byť v hre. Samozrejme, nejde iba o „železo“, pretože podľa ministra obrany si vojaci v rámci modernizácie okrem iného zaslúžia nové uniformy a chcel by začať s ich výmenou počas tohto volebného obdobia.

Ak vzdušné sily v predchádzajúcom období už privítali prvé lastovičky v modernizácii techniky, príslušníci pozemných síl sa zatiaľ nemajú veľmi čím chváliť. Azda s výnimkou blížiacej sa dodávky 155 mm samohybných kanónových húfníc Zuzana 2 a projektu DELOSYS.

Náčelník odboru rozvoja spôsobilosti trenčianskeho veliteľstva pozemných síl plukovník Roman Majerčiak priznal, že v blízkom čase očakávajú dynamickejší rozbeh modernizácie a obmeny techniky v pozemných silách. Lebo na taký krok je „zrelé“ množstvo vojenskej techniky a zbraňových systémov.

Obmeniť pásy aj kolesá

„Samozrejme, čím skôr je potrebná obmena pásovej a kolesovej techniky. Aj vzhľadom na záväzky v súvislosti s vybudovaním tzv. ťažkej brigády. Používame bývalú sovietskú techniku BVP-2, ale aj staršiu verziu BVP-1. Roky sa zastaviť nedajú,“ povedal.

BVP boli určitým spôsobom modernizované na verziu BVP-M, ale celý proces pozostával z pôvodných podvozkov BPsV prieskumnej verzie Svatava. V rámci procesu sa vytvorili dve verzie. Jedna pre mechanizované zložky a druhá pre prieskumné. Vozidlo dostalo novú vežu Turra s 30 mm automatickým kanónom 2A42. Veža je už sofistikovanejšia, má pozorovacie prístroje, ktoré umožňujú veliteľovi lepšie a včas reagovať, má lepši prehľad o situácii na bojisku. Prieskumné verzie majú vlastnú doplnkovú prieskumnú výbavu, ktorá nie je priamo súčasťou zabudovania vozidla, ale je vozená. Má tzv. pozemné prieskumné či otrasové senzory, ale aj malé UAV, teda lietajúce verzie prieskumných prostriedkov. Skúsenosti z výcviku hovoria, že velitelia majú v týchto modernizovaných BVP lepši prehľad o situácii, najmä pri nepriaznivých poveternostných podmienkach. Na druhej strane by vodiči uvítali podvozky z BVP-2, ktoré sú modernejšie. Spomínané modernizované prostriedky sú v súčasnosti dislokované v michalovskom mechanizovanom prápore, ktorý plní úlohy v rámci NRI (NATO Readiness Initiative). Momentálne sú vo výzbroji útvarov pozemných síl

ruské protitankové riadené strely Konkurs a Fagot. Zatiaľ sú spomínané odpaľovacie zariadenia na uvedené protitankové strely aj súčasťou veže Turra. V konečnej fáze modernizácie sa počíta so zabudovaním izraelských odpaľovacích zariadení Spike.

Hlavné projekty vyzbrojovania

Bojové obrnené vozidlá, tanková, ženijná a automobilová technika, delostrelecké palebné systémy, výstroj a výzbroj vojaka, zdravotná ochrana či rádiotechnické systémy, to sú podľa národného riaditeľa pre vyzbrojovanie – generálneho riaditeľa sekcie modernizácie MO SR Jozefa Zekucia ťažiskové oblasti modernizácie našich pozemných síl.

„Medzi strategické projekty vyzbrojovania pozemných síl v súčasnosti môžeme zaradiť bojové obrnené vozidlá (BOV) 8x8, 4x4 a pásové bojové vozidlá, ktorých realizácia je podmienená schválením vlády Slovenskej republiky vzhľadom na ich určenie, finančnú náročnosť a počty vozidiel,“ konštatoval riaditeľ.

Obrnené 4x4, 8x8 aj pásové

Cieľom projektu BOV 8x8 je zabezpečiť pre ozbrojené sily modernú techniku kompatibilnú s členskými krajinami NATO. Určené budú pre mechanizované prápory na kolesových podvozkoch v modifikáciách bojových, veliteľských a ambulantných vozidiel. Financovanie projektu je plánované v rozpätí rokov 2021 až 2027.

„Projekt BOV 4x4 reaguje na požiadavku ozbrojených síl na zabezpečenie nového typu bojového

obrného vozidla a viacúčelového taktického vozidla s požadovanou balistickou a protimínovou ochranou pre potreby motorizovaných, mechanizovaných a podporných práporov. Zámer je vzhľadom na určenie vozidiel, finančnú náročnosť a počty vozidiel charakterizovaný ako strategický projekt vyzbrojovania a jeho realizácia je podmienená vyhlásením medzinárodnej súťaže,“ avizoval J. Zekucia. V súčasnosti ozbrojené sily dopracúvajú aktuálne požiadavky na projekt ich obstarania.

Projekt pásových BOV rieši obmenu súčasných na báze podvozka BVP-1 a BVP-2 a prezborenie tohto typu techniky v prospech mechanizovaných práporov novým typom BOV na báze pásového podvozka s vysokou mobilitou, potrebnou balistickou ochranou a účinným zbraňovým systémom. „Parametre projektu úzko súvisia s projektom BOV 8x8 a môžu byť zmenené v závislosti od výsledkov rokovania s NATO vo väzbe na daný projekt. Výsledkom budú bojové spôsobilosti mechanizovaných práporov v súlade s požiadavkami ozbrojených síl a NATO,“ pridal sa plukovník Jozef Čížik, riaditeľ odboru rozvoja spôsobilosti VTM sekcie modernizácie. „Ak-

Jozef Zekucia

Nové výzvy

Podľa plukovníka Majerčiaka súčasné vozidlá BVP v mnohom nespĺňajú dnešné požiadavky. BVP má nedostačujúcu protimínovú a balistickú ochranu osádky. Čiastočne vyhovujúca je len z prednej časti vozidla. Pre moderný spôsob boja to však nepostačuje, lebo proti vozidlám sa používajú rôzne nástražné výbušné systémy, útoky zhora, zozadu. Skúsenosti z poslednej vojny na Kaukaze medzi Azerbajdžanom a Arménskom ukazujú veľkú zraniteľnosť BVP. „Nová technika musí pamätať aj na tieto ohrozenia, musí sa zvýšiť balistická ochrana vozidiel a mnohé ďalšie veci. Spracovali sme požiadavky na nové bojové pásové vozidlo. Vo VTSÚ Záhorie sa už uskutočnili ukážky niektorých z nich vrátane streľieb. Dúfame, že celý proces bude v krátkom čase úspešne zavŕšený a vozidlá sa objavia v našich útvaroch.“

Okrem pásov potrebujú pozemné sily obmeniť aj kolesá. Aby mali v konečnom dôsledku k dispozícii flexibilné, manévrové jednotky so silným zbraňovým systémom, silnou balistickou ochranou. Je určitý predpoklad, že jedna brigáda

tuálne je projekt v procese prípravy návrhu postupu obstarávania spôsobom vláda vláde (G2G), ktorý bude v auguste 2021 predložený na schválenie vláde SR,” doplnil J. Zekucia.

Tanky a delostrelectvo

Tanková technika predstavuje kľúčovú techniku pre budovanú ťažkú mechanizovanú brigádu. Cieľom bude obstaranie nových tankov a aktuálne OS SR pracujú na príprave požiadavky na projekt. A delostrelectvo? „Cieľom projektu je do roku 2024 zabezpečiť integrovaný delostrelecký palebný systém pre OS SR a zefektívniť palebnú podporu pre naše mechanizované jednotky. Na dosiahnutie tohto cieľa sú rozpracované projekty samohybnej kanónovej húfnice Zuzana 2, DELOSYS-u, prieskumných prostriedkov a samohybného mínometu kalibru 120 mm,” konštatoval národný riaditeľ pre vyzbrojovanie. Konkretizoval, že 25 kusov týchto 155 mm húfníc bude určených na efektívne vedenie palebnej podpory.

plk. Jozef Čížik

„Použiteľné budú v širokom spektre operácií v prospech mechanizovaných a motorizovaných práporov so schopnosťou nasadenia na vlastnom území, ako aj v rámci operácií NATO a EÚ. Projekt sa nachádza v etape realizácie, pričom dodávka 16 ks techniky sa zrealizuje do konca roka 2021 a ďalších 9 ks do konca roka 2022.“

„Účelom projektu DELOSYS, ktorý sa nachádza v realizačnej fáze, je

integrácia prostriedkov bojového velenia, automatizovaného riadenia palby, prieskumu a výcviku delostrelectva DELOSYS, Aligator 4x4 DPP, 155 mm ShKH 2000 Zuzana, RM 70/85 Modular a meteorologickej stanice,” ozrejmil plk. Čížik. Ide o modernizáciu zastaraného delostreleckého systému riadenia palby. Cieľom je predložiť komplexný a technicky optimalizovaný systém, ktorý bude zabezpečovať rýchle a efektívne riešenie palebných úloh delostrelectva v prospech manévrových jednotiek predurčených do Cieľov spôsobilostí 2017.

Autá a ženisti

Ozbrojené sily SR aktuálne pripravujú komplexnú požiadavku na doplnenie a obmenu stredných a ťažkých nákladných terénnych vozidiel. Dodávky nových nákladných terénnych automobilov strednej kategórie pre potreby pozemných a vzdušných síl budú prioritne určené na zvýšenie prepravných spôsobilostí jednotiek mechanizovanej a ťažkej brigády. Cieľom projektu bude doplnenie techniky na tabuľkové počty, úplná obmena technicky zastaraných vozidiel tejto kategórie, zabezpečenie vyššej spoľahlivosti, unifikácia a zefektívnenie prevádzky techniky.

„Ťažké terénne vozidlá budú prioritne určené na plnenie úloh ťažkej mechanizovanej brigády. Projekt bude riešiť zabezpečenie dodávok vozidiel v modifikáciách valník, valník so zdvíhacím zadným čelom, hákový nakladač, stranový prekladač kontajnerov, ťahač prívesov, plnič pohonných hmôt 5 400 litrov, cisterna pohonných hmôt 17 500 litrov, požiarny automobil terénny, hasičský letiskový špeciál, autožeriav AD

by mala byť postavená na ťažších pásových vozidlách a druhá na ľahšej kolesovej, rýchlejšie nasaditeľnej technike. Buď v prevedení 6×6, alebo 8×8. Uvažujú aj s jedným práporom nad ešte manévrovateľnejšou kolesovou technikou, takže by sa vedel v prípade potreby rýchlo presúvať na väčšie vzdialenosti po vlastnej osi. Malo by teda ísť o platformu 4×4 so zbraňovým systémom. Je logické, že v tomto prípade by už balistická ochrana nebola taká silná.

Technika bude čoraz ťažšia

Odborný referent špecialista podplukovník v. v. Peter Baďura pripomenul, že na jednej platforme by mali byť v prípade nových bojových vozidiel nielen bojové, prieskumné, ale aj opravárenské, dielenské, uvoľňovacie prostriedky, samohybný 120 mm mínomet, zdravotnícke vozidlo a tri druhy ženijných vozidiel. Obaja upozorňujú aj na veľký modernizačný dlh v oblasti logistickej a ženijnej techniky. „Až na pár výnimiek máme starú techniku. Prepravné vozidlá prakticky nemajú okrem pár kusov požadovanú balistickú ochranu. Túto

20 a AD 30,“ vyrátal J. Zekucia a pokračoval ženijnou technikou: „Projekt ťažká ženijná technika rieši obmenu mostného tanku, samohybného súlodia, mínového vrhača či odminovacieho vozidla. Výsledkom bude zabezpečenie požadovaných spôsobilostí ženijných jednotiek ozbrojených síl na podporu bojových formácií v rámci mechanizovanej brigády. Projektové procesy sú naviazané na projekt pásových BOV, pričom OS SR sú v procese prípravy požiadavky na projekt.“

Podľa plk. Čížika si pozornosť zaslúži aj uvoľňovacia ženijná technika, ktorá je určená na vyslobodzovanie a odsun bojovej výzbroje a techniky. Spomeňme ešte projekt špeciálna ženijná technika, ktorý smeruje k modernizácii a doplneniu ženijnej techniky a EOD materiálu so zameraním na obstaranie prenosného systému diaľkového roznetu a diaľkovo ovládaného špeciálneho zariadenia, teda robota. Aj v tomto prípade ozbrojené sily už pripravujú príslušnú požiadavku.

Výstroj a výzbroj

Výstroj sa rieši v kontexte projektov poľná uniforma a obuv, nosný modulárny systém, prostriedky balistickej ochrany, individuálne prostriedky RCHBO, služobná rovnosť s doplnkami a spoločenské doplnky k služobnej rovnosťate. Aktuálne sa projekty nachádzajú v analytickej fáze projektového riadenia. „Výsledkom bude dosiahnutie komplexnej obmeny, prípadne modernizácie výstroja jednotlivca v rámci jednotiek v celých ozbrojených silách,“ avizoval J. Zekucia. Pokračoval výzbrojou vojaka, kde sú ťažiskovým projektom modernizácie ľahké pechotné zbrane. „Ide o projekty prezbrojenia na nové

ručné zbrane, teda pištole, útočné pušky či prenosné reaktívne zbrane.“

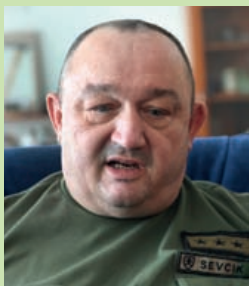
Systémy velenia a rádiotechnika

Projekt brigádny systém velenia a riadenia je určený pre mechanizovanú brigádu pozemných síl. Jeho realizácia umožní veliteľom a štábom brigády a podriadených jednotiek efektívne plánovať a riadiť bojové operácie. Požadovaný projekt je súčasťou zabezpečenia spôsobilosti mechanizovanej brigády deklarovanej na plnenie NC 2017. Projekt je v procese realizácie.

„Automatizovaný systém velenia a riadenia vzdušných síl bude určený na velenie a riadenie podriadených jednotiek a riadenie letovej prevádzky. Bude členený na dva podsys-

Nástupcovia UAZ a „véesiek“

plk. Jozef Ševčík

Proces obmeny techniky v našich ozbrojených silách neobišiel v poslednom období ani terénne a nákladné motorové vozidlá. Veliteľ Úradu logistického zabezpečenia Trenčín plukovník Jozef Ševčík pripomenul, že sa postupne obmieňali vozidlá UAZ-469. Na ich miesta prichádzali do útvarov najmä vozidlá Land Rover Defender. Zavedené boli aj automobily

Nissan Pathfinder, Navara, pracuje sa na projekte zavedenia nového malého terénneho automobilu. Vojská disponuje automobilmi Nissan Pathfinder, Land Rover Defender 110 TDI, Mercedes G-290 GD STAT W alebo G-280 CDI KAS W, Ford Ranger P375 MCA. Ďalšie typy vozidiel majú k dispozícii sily pre špeciálne operácie.

Do ozbrojených síl postupne prichádzajú aj nové nákladné automobily. Nahrádzajú morálne i technicky zastarané Pragy V3S a staršie verzie Tatier. Najmä radu 138, 148, ale aj starších typov Tatra 815. „Na ich miesta prichádzajú vozidlá slovenského výrobcu Aktis a Tatra 815 sedmičkového radu. Tie sú rôznych platforiem 4x4, 6x6, 8x8. V prevedení: valník, nakladače kontajnerov, stranové nakladače, žeriavy, ale nemôžeme zabudnúť ani na vozidlá MAN,“ vymenoval plukovník Ševčík. Pokiaľ ide o automobily UAZ, podľa neho v útvaroch zostávajú predovšetkým tie, v ktorých je zabudovaná špeciálna zástavba. Napríklad v prápore RCHBO, ale aj v niektorých ďalších. Samozrejme, že všetci, najmä v útvaroch, by si želali, aby sa spomínaný proces obmeny staršej techniky čím skôr zavŕšil.

Text a foto: Jozef Žiak

techniku budeme musieť obmeniť aj z celkom prozaických dôvodov. Klasické BVP má hmotnosť približne 13 ton, modernizované už 15 – 16 ton, čo je na hranici únosnosti ich prevážania na plošine Flatrack hákových nakladačov Multilift. Uvažovaná nová technika má hmotnosť na hranici 40 ton. Toľko majú približne tanky T-72. Problém nastane aj s prevážaním týchto vozidiel na podvalníkoch. Majú nielen oveľa vyššiu hmotnosť, ale aj väčšiu výšku. Bude treba prepravovať bojovú techniku po verejných cestných komunikáciách v súlade s platnou legislatívou pri dodržaní maximálnych rozmerov jazdnej súpravy,“ konštatoval P. Baďura.

Plukovník Majerčíak víta príchod novej delostreleckej techniky 155 mm samohybnej kanónovej húfnice Zuzana 2 a pokračujúci rozvoj delostreleckých spôsobilostí v prospech ťažkej mechanizovanej brigády. „Máme aj raketometný oddiel, disponuje raketometmi Modular, plánuje sa nákup špeciálnej raketometnej munície, ktorá by mala mať dosah až do 80 – 150 km. Raketomet musí byť kompatibilný s touto muníciou, bude môcť plniť úlohy, ničiť ciele na oveľa väčšie vzdialenosti.“

témy, jeden ako neutajovaný na riadenie letovej prevádzky na leteckých krídlach a druhý ako utajovaný na komunikáciu s C2 systémami NATO a tiež na riadenie národných síl,“ vysvetlil národný riaditeľ pre vyzbrojovanie a riaditeľ sekcie modernizácie. „Výstupy projektu slúžia na plnenie Cieľov spôsobilostí 2017, začlenenie do integrovaného systému protivzdušnej a protiraketovej obrany krajín NATO (NATINAMDS), ako aj na plnenie cieľov A1501 a čiastočne L6203 a L1501. Projekt je v analytickej fáze,“ dodal riaditeľ odboru riadenia projektov.

V rámci záväzkov voči NATO patrí v nasledujúcom období k prioritným úlohám pokračovať aj v realizácii projektu s názvom Komplet rádiotechnického prieskumu. Jeho realizáciou budú splnené požiadavky Aliancie v zmysle Cieľov spôsobilostí 2017, a to cieľ A7206 – nasaditeľné elektronické

sledovacie prostriedky pre spôsobilosť vzdušného sledovania ASC (DESM), ako aj cieľ A1105 – operácie v náročných klimatických podmienkach pri zachovaní funkčnosti ochrany vzdušného priestoru SR. „V rámci realizácie projektu bude zároveň zabezpečovaná požadovaná úroveň interoperability s prostriedkami velenia, riadenia a vzdušného prehľadu NATO, ako aj certifikácia technických prostriedkov na prenos utajovaných informácií. Aktuálne prebieha prípravná fáza projektu,“ avizoval J. Zekucia.

Zdravotná ochrana

Hovorí sa, že zdravie je „až“ na prvom mieste, preto sa vo finále nášho prehľadu modernizačných úloh techniky v rámci ozbrojených síl venujeme zabezpečeniu zdravotnej ochrany, ktoré je rozložené do dvoch aktívnych projektov: „Ide o zdravotnícke odsunové vozidlá a ROLE 2E, kde prebiehajú projektové procesy, a ROLE 2B, ktorý je v procese prípravy požiadavky. Projekt zdravotnícke odsunové vozidlá rieši obstaranie modernej zdravotníckej odsunovej techniky bez balistickej ochrany, ktorá bude určená na zabezpečenie zdravotnej starostlivosti, ako aj prepravy ranených a chorých, v súlade s platnou legislatívou, požiadavkami ozbrojených síl a štandardmi NATO. Projekt je v prípravnej fáze projektového riadenia,“ spresnil J. Zekucia.

Polná nemocnica ROLE 2B je základný modulárny typ poľnej vojenskej nemocnice, zložený zo siedmich diagnostických a liečebných modulov. Určená je na zabezpečenie zdravotníckej podpory chirurgického typu v poli s jednotkou intenzívnej

Tankový prápor je v štádiu výstavby. Na báze jednej tankovej roty bývalého zmiešaného mechanizovaného práporu v Trebišove. Momentálne má staršiu techniku T-72, ktorú sa plánovalo tiež modernizovať, prípadne obmeniť. Ešte nedávno bolo tankové vojsko nielen u nás, ale aj inde v Európe dosť podceňované a považované za neperspektívne. Posledné konflikty vo svete však ukázali, že jeho palebná sila sa nedá ničím nahradiť a tanky sú potrebné. Napríklad aj Holandsko v tomto smere zaradilo spiatočku.

Rovnaké je to aj pri ženijnjej technike, lebo sa ukazuje, že zďaleka nie všetky novozavádzané vozidlá budú vedieť plávať či brodiť. Treba ich preto prepraviť cez rôzne prekážky, to je nová výzva. Potrebne budú ženijné prostriedky, prepraviská, mostná ženijná technika, ale aj robotické ženijné prostriedky na detekciu, pozorovanie, ničenie a tiež ženijný tank ako súčasť odtarasovacích spôsobilostí ženistov. Aj preto sa pripravuje zo seredského práporu ženijný pluk, ktorý by mal mať dva ženijné prápory.

Text: Jozef Žiak

starostlivosti a lôžkovou časťou, ako aj na podporu vojenských operácií manévrového typu pre vojenské jednotky do veľkosti jednej brigády. „Vojenské zdravotníctvo ozbrojených síl ju potrebuje na zabezpečenie svojich vlastných jednotiek (mechanizovaná brigáda), ale môže byť deklarovaná aj pre obranné operácie NATO a EÚ. Ozbrojené sily pripravujú požiadavku na tento projekt,“ konštatoval plukovník Čížik.

A čo bude úlohou polnej nemocnice ROLE 2E? „Zaisťuje kontinuitu zdravotnej starostlivosti medzi jednotlivými typmi polných zdravotníckych prostriedkov a zabezpečuje zdravotnícku podporu mechanizovaných brigád. Pre ozbrojené sily je to najvyšší stupeň polnej zdravotníckej podpory určený pre spoločné operačné zoskupenie ozbrojených síl, ako aj pre obranné operácie spoločných síl NATO a EÚ,“ zdôraznil jej význam J. Zekucia. V ROLE 2E sú okrem základných modulov aj moduly špecializované s rozšírenými diagnostickými a liečeb-

nými spôsobilosťami. Oproti základnej ROLE 2B je teda posilnená najmä o klinické spôsobilosti či o špecializovanú chirurgiu vrátane traumatológie, ortopédie alebo neurochirurgie, ako aj o diagnostiku CT a MRI. Dôležitá je tiež intenzívna starostlivosť, rozšírená lôžková kapacita a spôsobilosti prípravy zranených pacientov na strategický vzdušný odsun na domovskú ROLE 4. „Tento typ spôsobilosti je určený pre vojenské operácie ozbrojených síl so zapojením niekoľkých brigád. Projekt je v procese prípravy začatia verejného obstarávania,“ ukončil výpočet plánovaných projektov modernizácie národný riaditeľ pre vyzbrojovanie a generálny riaditeľ sekcie modernizácie MO SR Jozef Zekucia, pričom zároveň sumarizoval: „Je pred nami obrovské množstvo práce. Naplnenie našich záväzkov smerom k Aliancii, ako aj nevyhnutnosť obmeny výzbroje a výstroja našich vojakov v pôsobnosti pozemných síl na to, aby boli pripravení plniť ústavou stanovené úlohy pri obrane našej krajiny, sú najdôležitejšími faktormi, ktoré stanovujú prioritu už spomínaných projektov. Zároveň som presvedčený, že spoločným úsilím všetkých zainteresovaných zložiek MO SR, ako aj Ozbrojených síl SR sa nám podarí tieto výzvy úspešne zvládnuť. Mojim prioritným cieľom je zabezpečiť obmenu výzbroje a výstroja príslušníkov OS SR v čo najkratšom čase a v požadovanej kvalite, samozrejme, na technickej a technologickej úrovni hodnej 21. storočia.“

Spoločným menovateľom týchto procesov vyzbrojovania bude ich transparentnosť, hospodárnosť a účelovosť vynakladania finančných prostriedkov.

Text: Pavol Vitko • Foto: autor, Ivan Kelement a Michal Križan

Raketové tanky boli sklamaním

V 60. rokoch sa rakety stali módnou zbraňou. Ich zástancovia boli presvedčení, že nahradia klasické zbrane v letectve či delostrelectve. V USA vtedy zaviedli dokonca raketový systém, ktorý mal nahradiť kanón na tankoch. Výsledok však výrazne zaostal za očakávaniami.

Medzikontinentálne rakety mali nahradiť strategické bombardéry. Nové stíhačky niesli už len rakety vzduch-vzduch. Bombardéry však slúžia dodnes a aj reálne vzdušné boje ukázali, že odstránenie palubného kanóna bolo predčasné a napríklad pri stíhačkách F-4 Phantom II ho konštruktéri urýchlene montovali naspäť. Podobne dopadol aj pokus o nahradenie tankového kanóna riadenými strelami. Poďme však poporiadku.

V 60. rokoch začali USA spoločne so západným Nemeckom vyvíjať nový tank MBT-70. Program sa skončil o desať rokov neskôr po 14 prototypoch. Hlavným dôvodom jeho zastavenia bolo výrazné prekročenie finančných nákladov. Mnohé technické riešenia z MBT-70 sa však použili pri iných typoch.

Jedným z produktov vývoja MBT-70 bol raketový systém MGM-51 Shillelagh od firmy Ford. Ten mal byť schopný prekonať pancierovú ochranu budúcich tankov bez použitia príliš veľkého kanóna. Raketa sa mala vy-

streľovať z krátkej hlavne kalibru 152 mm, ktorá mala byť schopná vypúšťať aj neriadené projektily.

Tento zbraňový systém Američania použili na dvoch tankoch. Ako hlavnú výzbroj ho niesol ľahký tank M551 Sheridan a dostala ho aj jedna z verzií tanku Patton, konkrétne M60A2. Ani jeden z nich nedopadol veľmi úspešne. Rakiet MGM-51 Shillelagh vyrobili spolu 88 000, ale veľmi málo z nich

sa naozaj použilo v boji. Postupne ich v 70. rokoch minulého storočia nahradili spoľahlivejšie protitankové rakety BGN-71 TOW. Tie boli tiež často namontované na obrnených vozidlách, no nikdy nie ako hlavná zbraň tanku.

Výsadkový tank Sheridan

Ako prvý bol systémom MGM-51 Shillelagh vyzbrojený ľahký tank M551 Sheridan. Ten vyvíjali v čase, keď americká

armáda opúšťala starý systém kategorizácie tankov na ľahké, stredné a ťažké a prechádzala na jediný hlavný bojový tank, ktorý mal plniť všetky úlohy. M551, ktorý bol v tom čase vyvíjaný ako náhrada za ľahké tanky M41 Walker Bulldog, bol preto označený ako obrnené prieskumné a výsadkové vozidlo. To druhé mala byť jedna z jeho hlavných úloh. Vďaka použitiu hliníkového panciera bol dostatočne ľahký na to, aby mohol byť prepravovaný vzduchom a poskytovať priamu palebnú podporu výsadkárom.

Americká armáda ho objednala v roku 1965 a v roku 1967 zaradila prvé kusy do služby. Vzápätí ho nasadila aj vo Vietname. Tam však slúžil bez riadených striel, používal len neriadené projektily kalibru 152 mm. Táto situácia umožnila vymontovať časti navádzacieho systému a nosiť viac munície, ktorej sa inak do Sheridanu veľa nezmestilo. Bežne nosil 20 neriadených striel a deťväť riadených rakiet.

Pechota veľmi oceňovala účinok striel kalibru 152 mm. Posádky Sheridanov si zasa pochvaľovali mobilitu. Vďaka nízkej hmotnosti vozidlám nehrozilo uviaznutie v bahne či zošmyknutie pásu, ktoré boli v džungli bežné pri tankoch Patton a vždy pre tankistov znamenali veľa práce navyše. Tým sa však výhody končili. Hliníkový pancier Sheridanu bol málo odolný. Kým Patton by bol výbuchom míny či zásahom RPG iba poškodený, v prípade Sheridanu väčšinou boli príčinou explózie nesenej munície a úplného zničenia vozidla i s posádkou. Toto ešte nebola chyba systému Shillelagh, ale aj ten rýchlo ukázal svoje nedostatky. Najväčším vo Vietname bola nízka rýchlosť strelby. Po každom výstrele totiž bolo treba prečistiť hlavňu prefúknutím vzduchom, aby v nej nezostali nespálené zvyšky pohonu beznábojnicových projektilov. O to sa postaral automatický systém, ale i tak to trvalo dlho a Sheridan bol schopný vystreliť iba dvakrát za minútu. Naproti tomu M48 Patton dokázal zo svojho kanóna kalibru 90 mm vystreliť za minútu až 17-krát.

Vesmírna loď

V roku 1971, po desaťročnom vývoji, americká armáda objednala aj raketovú verziu nového tanku typu Patton – M60A2. Kým štandardný M60 niesol kanón kalibru 105 mm, nová verzia dostala vypúšťacie zariadenie striel kalibru 152 mm. To bolo namontované vo výrazne nižšej veži, ktorá by znamenala veľkú výhodu v boji – ak by v zadnej časti nemala vysokú velitelskú kupolu s guľometom, ktorá nízku siluetu do značnej miery eliminovala. Munícia pre systém Shillelagh zaberala v strede veže veľa miesta, a tak v nej boli všetci členovia posádky od seba úplne oddelení.

Protitanková raketa MGM-51 Shillelagh

Hmotnosť: 27 kg
Dĺžka: 1,15 m
Priemer: 150 mm
Priemer s vysunutými krídlami: 290 mm
Hmotnosť hlavice: 6,8 kg
Prieraznosť panciera: 390 mm
Maximálny dosah: 3 000 m
Minimálny dosah: 730 m
Rýchlosť: 320 m/s
Navádzanie: infračervený signál

Strelec sedel vpravo, nabíjač vľavo a veliteľ úplne vzadu. Zásobu munície vo veži tvorilo 33 neriadených striel a trinásť riadených rakiet.

Raketový systém Shillelagh bol na svoje časy príliš pokročilý. Pre zložitosť elektroniky tak posádky začali prezývať tanky M60A2 Starship, čiže vesmírna loď. Komplikovaný systém bol veľmi chýlostivý na zaobchádzanie a v bojových podmienkach náchylný na poruchy. Na druhej strane, ak fungoval, dosahoval veľmi vysokú presnosť strelby. Strelec musel celý čas držať cieľ v zameriavači, o zvyšok sa postarala elektronika. Ak sa strela odchýlila z dráhy, vyslal jej okamžite infračervený signál, ktorý let korigoval. Fungovalo to na podobnom princípe ako diaľkový ovládač na televízor.

Nevýhodou bolo, že M60A2 nemohol raketu Shillelagh odpáliť počas jazdy, vždy musel zastáť. Navyše počas letu k cieľu nemohol vyhľadať a zamerať iný cieľ, vždy musel počkať až do okamihu zásahu. Najväčší problém však predstavoval fakt, že minimálna vzdialenosť na ovládanie bola 730 metrov. Až v tejto vzdialenosti strela zachytila infračervený signál zameriavacieho systému a dala sa navádzať. Dovtedy letela neriadene. Pod touto vzdialenosťou mohol M60A2 používať neriade-

nú muníciu, tá však mala pre krátku hlavňu nízku rýchlosť a účinný dosah o niečo nižší ako 730 m. V okruhu 600 až 700 metrov okolo tanku tak bola nebezpečná mŕtva zóna, v ktorej nemohol použiť svoju zbraň. Hlavňu po relatívne nízkom počte výstrelů trpela prasklinami a tiež strela Shillelagh bola výrazne drahšia ako bežná munícia. To všetko viedlo k tomu, že celý systém bol veľkým sklamaním. Výroba M60A2 prebiehala iba v rokoch 1973 až 1975 a v roku 1981 ich vyradili zo služby. Veže zošrotovali a podvozky tankov využili na mostné či žienijné vozidlá.

Aj tanky Sheridan začali vyradovať už v roku 1978, no keďže americká armáda nemala k dispozícii žiadnu náhradu a bol to jediný tank schopný rýchleho nasadenia vzdušným výsadkom, udržali sa posledné kusy vo výzbroji až do roku 1996. K ich jedinému vzdušnému výsadku došlo v roku 1989 počas invázie do Panamy. Na padáku ich vtedy zhodili desať, dva boli pri dopade na zem zničené. V roku 1991 sa 51 Sheridanov ešte dočkalo nasadenia vo vojne proti Iraku. Vtedy bolo na nepriateľské ciele vystrelených šesť rakiet Shillelagh, čo bol jediný prípad bojového použitia počas celej ich existencie.

Text: Miroslav Barič

Briti chcú škrtat' aj v leteectve

V Británii pokračuje plánovanie rozsiahlych zmien v ozbrojených silách. Po lodiach a tankoch boli zverejnené aj návrhy na zmeny v leteectve a v pechote. Britské ozbrojené sily majú byť oveľa modernjšie, prostriedky na to však získajú výrazným znížením stavov. Letectvo by sa tak malo vzdať 114 strojov – 24 stíhačiek Typhoon, 36 cvičných lietadiel Hawk T2, 14 transportných strojov C-130J Hercules, siedmich lietadiel E-3D Sentry

(AWACS), štyroch dopravných lietadiel BAe 146, 20 helikoptér Puma a deviatich vrtulníkov Chinook. Výmenou za to získa 48 stíhačiek F-35, 16 dronov Protector a tri lietadlá E-7 Wedgetail (AWACS). V budúcnosti by tiež malo zaradiť do výzbroje malé drony Mosquito, ktoré budú sprevádzať pilotované bojové lietadlá. Pechota príde o niekoľko praporov a celkový stav ozbrojených síl má klesnúť zo súčasných 82 500 vojakov na 72 500 vojakov.

Pre efektívnejšiu strel'bu

Izrael začal inštalovať na svoje tanky sieťový systém riadenia strelby Fire Weaver. Tento rok by ho mali dostať najmenej dve zo štyroch aktívnych obrnených brigád vyzbrojených tankami Merkava 4. Keď ho budú mať všetky obrnené brigády, dostane ho aj šesť aktívnych pechotných brigád a neskôr aj niektoré z 22 záložných brigád, medzi ktorými je aj deväť obrnených.

Systém Fire Weaver prepája tanky, obrnené vozidlá, delostrelectvo a lietadlá. Získava údaje zo senzorov všetkých zbraní a veľmi rýchlo ich vyhodnotí. V priebehu piatich sekúnd pridelí každému tanku, kanónu či lietadlu cieľ, na ktorý má viesť paľbu. Zabráňuje tak situácii, keď viac zbraní strieľa na jeden cieľ a iné ciele ostávajú bez povšimnutia. Systém síce možno manuálne vyradiť a vybrať si iný, no testy ukázali, že automatický systém Fire Weaver je efektívnejší a pre každú zbraň vyberá ten najvhodnejší terč.

Mladý jastrab predstavený

Firma Korean Aerospace Industries (KAI) predstavila prototyp stíhacieho lietadla KF-21 Boramae (Mladý jastrab). Viacúčelový stroj vyvíjajú pre juhokórejské a indonézske letectvo. Slávnostná ceremónia sa konala 9. apríla v meste Sačchon, kde KAI sídli, a zúčastnili sa na nej aj juhokórejskí a indonézski politickí predstavitelia.

KF-21 je dvojmotorová stíhačka 4.5. generácie. Oproti 4. generácii má jej konštrukcia lepšie stealth charakteristiky, no na rozdiel od 5. generácie nenesie výzbroj v zbraňových šachtách. Juhokórejská vláda financuje 60 percent programu, Indonézia 20 percent a na zvyšných 20 percentách sa podieľajú súkromní partneri. Prvý let prototypu sa očakáva v roku 2022 a sériová výroba od roku 2026. Juhokórejské letectvo chce mať v službe 120 strojov do roku 2032.

Egypt modernizuje nové lode

Egypt sa chystá modernizovať svoje štyri korvety triedy Gowind, ktoré objednal v roku 2014. Plavidlá podľa francúzskeho dizajnu stavajú egyptské lodenice. Dve už používa egyptské námorníctvo, zvyšné dve boli spustené na vodu, no do služby zatiaľ nevstúpili. Predmetom modernizácie sú protiletadlové rakety MICA. Tie boli vyvinuté z rakiet vzduch-vzduch a korvety Gowind môžu niesť 8 až 16 vertikálnych odpaľovacích šacht pre tieto strely. Ich dosah je 15 až 20 km. Medzitým sa však objavila nová verzia rakiet MICA s dosahom až 40 km a Egypt ju chce na svojich nových lodiach. Egyptské korvety Gowind majú dĺžku 102 m a výtlak 2 500 ton. Rýchlosť je 28 uzlov (52 km/h) a posádku tvorí 65 námorníkov. Okrem rakiet MICA nesú plavidlá kanón kalibru 76 mm, dva kanóny kalibru 20 mm, štyri až osem protilodných rakiet Exocet a šesť torpédometov.

Tanker ako prenosový bod

Testovacie stredisko Leteckej národnej gardy USA upraví dva stroje KC-135. Budú vybavené novým kontajnerom so senzormi, komunikačnými a obrannými systémami. Kontajner sa predbežne nazýva Gladiator a letové testy KC-135 s ním sa majú začať v roku 2023. Všetky nové systémy by sa mali zmestiť do tela existujúceho tankovacieho kontajnera MPRS. Lietadlá KC-135 môžu nosiť dva takéto kontajnery pod koncami krídel a dopĺňať tak palivo počas letu dvom lietadlám naraz. Po novom by slúžil na tankovanie iba jeden. Druhý, elektronický, by z KC-135 spravil prenosový bod pre dátovú komunikáciu a systém riadenia situácie na bojisku. KC-135 slúži od roku 1957 a mal by vydržať do roku 2030. Postupne ho dopĺňajú nové tankovacie stroje KC-46 Pegasus. Je možné, že nové kontajnery by neskôr využili aj pri nich.

Text: Miroslav Barič

Kórea posilňuje tankové vojská

Juhokórejská armáda objednala tretiu výrobnú sériu 54 tankov K2. Jeden stroj bude stáť takmer deväť miliónov dolárov. Prvú sériu sto kusov týchto moderných tankov začali vyrábať v roku 2013 a dodali ich do roku 2015. Druhú sériu začali vyrábať v roku 2016 a dokončia ju tento rok. Tretia séria má byť hotová v roku 2023 a Južná Kórea potom bude mať 260 týchto tankov.

K2 nesie kanón kalibru 120 mm s automatickým nabíjaním, má pokročilý kompozitný pancier a systémy aktívnej ochrany. Hmotnosť tanku je 55 ton, posádka je trojčlenná. Stroje doplnia približne 1 500 tankov K1 z 80. rokov, ktoré sú vyzbrojené kanónom kalibru 105 mm a prešli viacerými modernizáciami. Zaradenie K2 do služby umožní vyradiť staré americké tanky M48 Patton.

TANKOVÝ PRÁPOR a verzatilka

1991, Podbořany, výcvikový priestor Kozinec, premenovaný vo filme na Kobylec, vtedy mjr. Ivan Moravský vľavo a herec Miroslav Donutil uprostred

„Nadšený rev a dupot vojakov základnej služby po dnes už legendárnej scéne s pánom podplukovníkom Moravským naše plukové kino v Podbořanoch takmer poslali na zem,“ usmial sa pri spomienke na predpremiéru filmu Tankový prápor z roku 1991 veliteľ Pozemných síl OS SR generálmajor Ivan Pach.

Po roku 1989 prvý súkromne natočený celovečerný hraný film podľa predlohy Josefa Škvoreckého „oslavuje“ tri desaťročia. Po dve desaťročia vládol rebríčkovi domácej návštevnosti. V československých kinách ho videli viac než dva milióny divákov a tržby prekročili 55 miliónov korún. Málokto však vie, že mal nielen českého režiséra Víta Olmera, ale aj slovenského dôstojníka, ktorý usmerňoval hercov v tankistických úlohách, velil skutočným tankistom v komparze a tiež zabezpečoval prevádzkyschopnosť starých tankov T-34. „S konečnou podobou filmu síce nesúhlasím, ale to nakrúcanie bola zábava. Nech je akokoľvek, s odstupom času som rád, že som bol pri tom,“ konštatoval pplk. v. v. Ivan Moravský.

Váš tatko je aj môj otec

„Keď som v roku 1987 nastúpil ako poručík do Podbořan za veliteľa tankovej čaty, bol major Ivan Moravský veliteľom nášho práporu. No a týchto dvoch vojakov poznám už od ich chlapčenských šortiek. Keď ich totiž občas veliteľ Moravský nemal kde dať a cvičilo sa, priviedol ich na cvičisko Kozinec,“ spomenul vlni v decembri pri návšteve 13. mechanizovaného práporu Levice genmjr. Pach a podal bratom Moravským ruku. Major

Ivan a nadrotmajster Martin od neho počuli toto: „Vášho tatka považujem za jedného zo svojich najdôležitejších vojenských otcov, pretože práve on z mladého poručíka vykresal dôstojníka, ktorý sa naučil veliť, prideľovať úlohy, kontrolovať ich plnenie, dôverovať aj preverovať. Bol absolútne precízny, na cvičiskách poznal každý kameň, v tanku každú skrutku. Zároveň bol ochotný nám všetko ukázať a vojenčine bol naozaj oddaný. Bol však aj neskutočne náročný. Vtedy sme na to skoro každý deň nadávali, ale pre mňa to bola najlepšia škola.“

„Poručík Ivan Pach u mňa začínal ako veliteľ 1. čaty 5. tankovej roty, 2. tankového práporu 12. tankového pluku 20. motostreleckej divízie, 1. armády Západného vojenského okruhu,“ doslova vysypal z rukáva pplk. v. v. Moravský. „Podbořanský pluk mal 94 tankov T-54M a T-54AM2 Kladivo plus tri stovky ďalšej techniky. Náš 2. prápor mal 31 tankov a bol som hrdý, že všetky previerky techniky som s nimi absolvoval na výbornú. Aj vďaka takým dôstojníkom, ako bol poručík Pach. Patril k tým, voči ktorým sa nepopulárne opatrenia nerobili. Pravdaže, všelijakých machrov sme rýchlo zrovnali, ale on bol od začiatku skromný a zároveň ambiciózny. Veľa vedel, chcel viesť ešte viac a bolo na neho

spoľahnutie. Som dnes hrdý, že slúžil aj u mňa a bol som milo prekvapený, keď sme sa vlani stretli a on mi odovzdal pamätnú plaketu.“

ČVO 130

Ako sa dvaja disciplinovaní a precízni dôstojníci major Moravský a poručík Pach ocitli v roku 1991 na pláci s filmármi? Navyše, keď Tankový prápor, odohrávajúci sa v roku 1953, armádnych dôstojníkov viac ironizuje ako rešpektuje? „Za to môže moja láska k tankom. Na začiatku štúdia som ich nechcel ani vidieť. Potom som sa do nich zamiloval. Ak sme neboli na cvičisku, aj v útvere som sa pohyboval spravidla v montérkach medzi tankami a tankistami. No nejakou zhodou okolností som bol práve v kancelárii u veliteľa pluku podplukovníka Jaroslava Kolkusa, keď mu na dvere zaklopal bradatý chlap z filmovej produkcie. Na filmovačku hľadali staršie kasárne. Zvolili si tie naše. Potom veliteľovi povedal, že budú potrebovať tanky T-34, aké mala naša armáda v 50. rokoch. To si však už sami zariadenia na ministerstve obrany. Vráťane toho, aby im vyčlenili na mesiac nejakého skúseného dôstojníka čoby odborného konzultanta. Vraj bez toho by vojenské scény nevyzerali vierohodne,“ spomenul pplk. Moravský. Viac

mu nebolo treba. Keď počul, že sa bude filmať s T-34, rozhodol sa byť pri tom. „Veľmi som túžil si na nich zajazdiť. Veď to boli legendy, mali obrovské zásluhy na porážke fašizmu. Kto má číslo vojenskej odbornosti 130, vie, o čom hovorím. Takže som skrátka toho bradáča ešte v útvare dobehol. Povedal som mu, nech zariadi, aby na ministerstve do tej žiadosti o vyčlenenie na filmovanie napísali rovné moje meno.“

Robiť film

Vtedy sa mjr. Moravský hneď skamarátil s produkčným Jiřím Ježkom. Napokon – veď on sám bol akoby produkčným za vtedajšiu Čs. armádu. Vedel sa porozprávať aj s Romanom Skamene, čiže s majorom Borovičkom. S hercom Miroslavom Donutilom, čiže s filmovým nadporučikom Růžičkom, si sadli ešte viac. Dokonca po rokoch, už v Leviciach, boli po Donutilovom predstavení spolu na večeri. Skrátka, na pláci im to fungovalo.

„Filmári si vyžiadali pôvodne tri tanky. Velenie armády im ich z nedostatku nuteľných zásob z Východného vojenského okruhu poslalo desať. Boli to už dávno nepoužívané stroje, nebolo na ne náhradných súčiastok. Rátalo sa s tým, že sa budú kaziť, takže sedem ich poskytli akoby do rezervy,“ spomenul genmjr. Ivan Pach, ktorý bol na filmovanie privený ako mladý poručík so svojimi vojakmi základnej služby. Vojaci hercom tanky pripravovali a starali sa o ich údržbu. „Ak sa staré tanky mali postupne kanibalizovať na náhradné dielce, stal sa pravý opak. Pán podplukovník bol skráť-

2020, 13. mech. prápor Levice, pplk. v. v. Ivan Moravský a vtedy brig. gen. Ivan Pach

ka neskutočný profesionál. Všetko, čo sa počas filmovania pokazilo, dokázal so svojimi mechanikmi opraviť rovno na mieste. No nielen to. Zohnal dokonca aj už nedostupné náhradné dielce, takže všetkých desať tankov sa vracalo po filmovaní na Slovensko v lepšom stave, ako k nám prišli,“ ocenil genmjr. Pach. A musel dodať: „Keďže po každom výcviku bola v zmysle vojenských predpisov povinná trojhodinová údržba a ošetrovanie tankov, pre pána Moravského by bolo nemysliteľné, aby sme to nedodržali aj každý deň po nakrúcaní. Hercom a štábu už dávno „padla“, no niekto z nich tam ostal a videl, ako chalani okrem iného čistia vyterákom kanón. Tá scéna nebola v pôvodnom scenári, ale napokon ju tam dopísali a dali ju zahrať samotnému majorovi Moravskému. To keď zvolal na vojaka, že ak nebude robiť poriadne, bude tú hlavu čistiť vyterákom až do rána. Všetci vojaci ho poznali naozaj ako pedanta, zahral skrátka sám seba. A aj preto nám pri tej predpremiére v Podbořanoch takmer spadlo to kino,“ usmial sa genmjr. Pach.

V Podbořanoch stále doma

„Ja viem, ide o komédiu, o satiru, pričom my sme nevedeli, aký bude celkový výsledok. Keď však ten film dali dokopy, nemohol som s mnohými vecami súhlasiť. Napríklad s tým, že by veliteľ stráže v službe paktoval s nahou ženou. Alebo že by sa dôstojníci lúčili s vojakmi základnej služby v klubovni s alkoholom. Tobôž nie v 50. rokoch, za ministra Čepičku. Lenže – ktovie. Chcel som sa

stretnúť s pánom Škvoreckým, spýtať sa, či to naozaj zažil, alebo to bola autorská licencia. To sa mi nepodarilo. V každom prípade – ja som na svoju službu v armáde hrdý. Rovnako som stále hrdý na svoju zbraň tank T-54M, obdivoval som T-72 a stále mám rád aj T-34,“ zdôraznil pplk. Moravský a aj s odstupom času ďakuje svojim učiteľom z vyškovskej vysokej školy, najmä majorovi Mazáčovi. Je rád, že v uniforme slúžia obaja jeho synovia. Súčasne priznáva, že doteraz sa nevyrovnal s predčasnou smrťou manželky. „Okúsila všetky strasti vojenskej služby na západe našej bývalej spoločnej republiky, zároveň sme boli šťastní, že hneď v prvý deň po príchode do Podbořan sme dostali byť. Pracovala ako občianska zamestnankyňa vo vojenskej správe, po roku 1993 sme sa spoločne vrátili do Levíc, choroba však bola krutá...“

V Leviciach bol veliteľom práporu a náčelníkom logistiky. Je rád, že majú výborný klub vojenských dôchodcov, občas vycestuje na stretnutie do Podbořan, kde sa stále cíti ako doma. Vojak telom aj dušou, ktorý odsľúžil 28 rokov, rád okrem iného spomína, že s tankom desaťkrát prebrodil Labe, teší sa, že prispel k rastu štyroch budúcich veliteľov plukov, šiestich veliteľov práporov a jedného veliteľa pozemných síl. No a doma má okrem všetkých iných ocenení aj ďakovný list od veliteľa Západného vojenského okruhu generálporučika Václava Grohmana za vzornú reprezentáciu Čs. armády pri príprave filmu Tankový prápor.

Text: Pavol Vitko

Foto: autor, Magic Box, archív I. M.

„Pán podplukovník Moravský bol perfekcionista a mal nezabudnuteľné výchovné metódy. Keď sme si na prvom zamestnaní ako mladí porúčici mali niečo zaznamenať a vytiahli sme rôzne prepisovačky, čínske perá alebo fixky, tak nám ich polámal a hodil do blata. Odvtedy vždy pri sebe nosím verzatilku – kovovú ceruzku s tuhou – a s ňou si viem písať poznámky, aj keď mrzne, prší. Je to skrátka písadlo do nepohody. No a vždy si pri tom spomeniem na svojho prvého veliteľa.“

genmjr. Ivan Pach
veliteľ Pozemných síl OS SR

Ocenenia za nasadenie

Príslušníci Ozbroyených síl SR, ktorí sa výnimočným spôsobom podieľali na plnení úloh a pomáhali v boji proti pandémie Covid-19, 4. mája v Grasalkovičovom paláci prevzali ocenenia z rúk prezidentky SR a hlavnej veliteľky OS SR Zuzany Čaputovej. Na slávnosti sa zúčastnili aj minister obrany Jaroslav Naď, minister zdravotníctva Vladimír Lengvarský a náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko. „Ocenenia sú prejavom poďakovania a úcty všetkým vojakom a vojačkám, ktorí od vypuknutia pandémie dennodenne plnili rôzne úlohy, aby tak uľahčili prácu nielen policajnému zboru, ťažko skúšanému zdravotníckemu personálu a ďalším, ktorých úloha vo zvládaní tohto boja bola a je naozaj kľúčová. Zároveň ide o potvrdenie, že vojaci sú tu pre občanov nepretržite, pripravení pomáhať v rámci domáceho krízového manažmentu všade, kde to bude potrebné,“ ocenil nasadenie v boji proti pandémie minister obrany Jaroslav Naď. Ocenenie prevzali čat. Marek Sovský, slob. Juraj Černota, slob. Patrícia Kuchárová, rtn. Ivana Kováčová, rtm. Pavol Janešík, brig. gen. Ladislav Dovhun, príslušník Čestnej stráže prezidenta SR čat. Peter Pápež a jeden príslušník síl pre špeciálne operácie.

Generál Brieger na Slovensku

Na pozvanie náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Daniela Zmeka pricestoval 5. mája na dvojdnú návštevu rakúsky náčelník generálneho štábu generál Robert Brieger. V rokovaní s ministrom obrany SR Jaroslavom Naďom a gen. Zmekom venovali pozornosť aktuálnym témam obrany a bezpečnosti, ako aj budovaniu obrannej a bezpečnostnej spolupráce v rámci EÚ. Minister poďakoval generálovi za personálnu pomoc Rakúska v operácii Spoločná zodpovednosť. Vyzdvihol aj spoločné aktivity v rámci Stredoeurópskej obrannej spolupráce CEDC. Stretnutiu náčelníkov generálnych štábov oboch krajín dominovali témy rozvoja ozbrojených síl. Gen. Briegera prijal aj predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Juraj Krúpa. Program pokračoval prehliadkou výcvikových zariadení v Centre výcviku Lešť, spojenou s ukázkami výzbroje OS SR.

■ Prieskumné družstvo práporu ISTAR, ktoré pôsobí ako súčasť palebnej batérie slovenského kontingentu eFP v Lotyšsku, sa zapojilo do súťaže peších hliadok Wolverine Splinter vo výcvikovom priestore Meža Mackeviči. Vytvorilo zmiešanú čatu spolu s poľskými kolegami z tankovej rotu pod poľským velením, ktorá obsadila tretie miesto.

■ Kadeti záverečných ročníkov bakalárskeho aj magisterského štúdia odbornosti G-20 absolvovali vojenskú prax v samohybnom delostreleckom oddiele v Michalovciach. Vyskúšali si pôsobenie v rôznych funkciách v rámci veliteľstva a štábu, ale najmä v batériách samohybného delostreleckého oddielu.

■ Letecký a technický personál 1. a 2. taktickej letky realizoval od 11. mája ostré a cvičné strelby na pozemné ciele na leteckej strelnici VVP Záhorie.

■ Po viac ako roku sa 10. mája príslušníci veliteľstva pozemných síl s veliteľom PS OS SR generálmajom Ivanom Pachom zúčastnili na cvičných strelbách v posádkovej strelnici Lipovník.

■ Piloti L-410 si precvičili núdzové postupy, neobvyklé polohy lietadla a postupy pri vysadení motora na simulátoroch v Prahe.

■ Na pôde Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika sa uskutočnil komplexný štábný nácvik veliteľstva a štábu 11. mechanizovaného práporu Martin a veliteľská príprava veliteľov rôt v rámci cvičenia Slovak Stone 2021. Na cvičení sa po prvýkrát použil simulovaný softvér WASP.

■ Prešovskí letci a zabezpečujúci personál logistiky vrtuľníkového krídla sa zúčastnili na každoročnom cvičení Adriatic Strike v Slovinsku.

■ Vojenský historický ústav - Vojenské historické múzeum v Piešťanoch sprístupnil v nových výstavných priestoroch historického hangára H-1 v areáli piešťanského Vojenského historického múzea stálu expozíciu Slováci v rovnošatách 1848 - 2020.

■ Profesionálni vojaci Úradu logistického zabezpečenia sa na Tureckom vrchu vrátili k výcviku. Ich zdokonaľovacia príprava sa zamerala na strelbu z ručných zbraní a praktické precvičenie základných bojových zručností.

■ Viac ako 50 slovenských vojakov v misii UNFICYP na Cypre spolu s policajtmí z UNPOL, ktorí sídlia v Táboře generála Štefánika vo Famaguste, darovali krv s cieľom pomôcť miestnym zdravotníckym zariadeniam.

■ V rámci podpory koalíčných vojsk po prvýkrát v histórii pristáli na letisku v Prešove spojenecké vrtuľníky CH-47 Chinook.

■ Príslušníci oddelenia krízového manažmentu odboru krízového manažmentu, výcviku a kynológie VP Vlkanová - Hronsek absolvovali inštrukčno-metodické zamestnanie, zamerané na výstavbu nových nafukovacích stanov určených na potreby vyčlenenej rotu Vojenskej polície v rámci Cielov spôsobilosti 2017, ale aj v rámci projektu mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO (MNMPBAT) a tiež domáceho krízového manažmentu i zahraničných operácií a cvičení.

■ Veliteľ tankového práporu 2. mechanizovanej brigády PS OS SR pplk. Ľubomír Bodnár v súvislosti s odchodom do výsluhového dôchodku odovzdal velenie práporu mjr. Ľubomírovi Mizerákovi. Profesionálnu kariéru ukončil tiež riaditeľ odboru policajného výkonu Prešov pplk. František Hámor. Z ozbrojených síl odišiel aj veliteľ 22. motostreleckého práporu generála Mikuláša Markusa v Michalovciach pplk. Július Čepela.

LETO S HOTELMI GRANIT VO VYSOKÝCH TATRÁCH

**KAŽDÁ CESTA MÁ SVOJ CIEĽ, TEN VÁŠ MÔŽE BYŤ
REKREÁCIA V HOTELI GRANIT VO VYSOKÝCH TATRÁCH**

**MÁTE NÁROK NA RODINNÚ REKREÁCIU A EŠTE STE O ŇU NEPOŽIADALI?
INFORMUJTE SA U NADRIADENÉHO A VYUŽITE MOŽNOSŤ VZIAŤ
SVOJU RODINU DO HOTELOVÝCH ZARIADENÍ GRANITHOTELS.**

Čo na vás čaká v Hoteli Granit Nová Polianka* – klimatické kúpele?**

- celkom zrekonštruovaný a moderne zariadený hotel
- rozšírenie liečebných procedúr o SM systém, nordic walking a dychovú gymnastiku
- oddychová zóna v parku v areáli hotela
- kaviareň s terasou a ponukou nápojov a pochutín
- výhľady na štíty Tatier
- ochotný a milý personál a krásne prostredie ako bonus

A čo v Hoteli Granit Tatranské Zruby* – klimatické kúpele?**

- obľúbený rodinný hotel
- rozšírenie liečebných procedúr o SM systém, nordic walking a dychovú gymnastiku
- vnútorný detský kútik a vonkajšie detské ihrisko
- rozšírenie parkovacích miest v blízkosti hotela – pre zvýšenie komfortu hostí
- výborná východisková poloha pre turistiku a cyklistiku
- chutné jedlo, milý personál a vysokohorské prostredie ako bonus

HOTEL GRANIT NOVÁ POLIANKA ***
KLIMATICKÉ KÚPELE
tel.: +421 (0) 52 7841 111
email: repcia.np@granithotels.sk

HOTEL GRANIT TATRANSKÉ ZRUBY ***
KLIMATICKÉ KÚPELE
tel.: +421 (0) 52 4267 123
email: repcia.tz@granithotels.sk

Ludové povstanie zvané cholerové

Po koalických napoleonských vojnách a po Viedenskom kongrese sa zároveň so spoločenskými premenami výrazne zmenila úloha a poslanie habsburskej armády, ktorá sa stala obrazne i doslova policajtom v monarchii i v Európe.

Jedným z najväčších vojenských zásahov habsburskej armády voči civilnému obyvateľstvu bolo potlačenie ľudovej vzbury na severovýchode krajiny roku 1831. Keďže povstanie súviselo s epidémiou dovtedy u nás neznámej cholery, dostalo názov cholerové.

Cholera a jej prejavy

Cholera možno definovať ako akútne infekčné ochorenie, šíriace sa prevažne endemicky. Jej klinickým prejavom bol zápal sliznice žalúdka a čriev s celkovou intoxikáciou organizmu. Od ostatných infekčných ochorení sa líšila tým, že jej inkubačný čas trval najviac tri dni, najčastejšie však 24 hodín a ochorenie netrvalo dlhšie než päť dní. Cholera mala veľmi rýchly priebeh a často po niekoľkých hodinách až dňoch (12 hodín až päť dní) končila smrťou. Išlo o typické ochorenie chudobných a podvyživených ľudí, žijúcich v zlých sociálnych podmienkach. Cholerou boli najviac ohrozené deti. V endemických oblastiach sa vyskytovala prevažne na vidieku, v mestách len zriedkavejšie.

Cholera prenikla do Uhorska z Poľska, kam ju zanesli z Ázie ruskí vojaci, ktorí sa zúčastnili na potlačení poľského novembrového povstania roku 1830. V radoch poľských povstalcov bojovali vtedy aj slovenskí dobrovoľníci, okrem iných napríklad Samo Chalupka. Prísne proticholerové opatrenia nariadené vládou koncom roka 1830 boli v marci 1831 uvoľnené. V máji 1831 sa v Haliči cholera rozmohla opäť, a hoci na prikaz Uhorskej miestodržiteľskej rady boli 3. júna 1831 úplne uzavreté hranice medzi Haličou a Uhorskom, bolo už neskoro. Cholera začala postupne zamorováť severovýchod krajiny.

Prvý prípad cholery zaznamenali 13. júna 1831 v Ugočskej stolici. V Borsodskej stolici sa cholera po prvýkrát objavila 15. júna, v Berežskej stolici 23. júna, v Šariši 10. júla a na Spiši 3. augusta 1831. V Gemerskej stolici zaznamenali prvý prípad cholery 1. júla, v Above 8. júla, v Turčianskej stolici 9. júla 1831. V priebehu júla cholera prenikla z Horniakov do juhovýchodných oblastí Uhorska a v auguste 1831 sa rozšírila aj do zvyšných uhorských stolíc.

Mobilizácia vojska

Po objavení sa cholery v severnom pohraničí Uhorská miestodržiteľská rada mobilizovala vojsko a nariadila postihnuté oblasti izolovať sanitnými kordónmi. V úsilí zabrániť masovému rozširovaniu cholery medzi obyvateľ-

Pri strážení hraníc a potlačení cholerového povstania zohrala hlavnú úlohu armáda

stvom sa prijali opatrenia, ktorých cieľom bolo zabrániť prenikaniu ochorenia do nenakazených oblastí krajiny.

Na hraniciach uhorských stolíc urýchlene vznikali kordonálne línie strážené vojskom, ako aj varty zostavené z miestnych obyvateľov. Sanitné kordóny so strážnymi stanicami a vartami zabezpečovali kontrolu pohybujúcich sa ľudí, prichádzajúceho a odchádzajúceho tovaru. Strážne stanice a varty boli zriadené aj na dôležitých cestných spojeniach vnútri jednotlivých stolíc.

Ďalej sa bez ohlásenia, spravidla v nočných hodinách, kontrolovali predovšetkým hostince a mlyny, ale tiež rodinné domy a chalupy, ak sa objavilo podozrenie, žeby sa v nich mohli nachádzať podozrivé osoby. Mimoriadna pozornosť bola venovaná predovšetkým tulákom, Cigánom a Židom. Predstavitelia miestnej samosprávy využívali na kontrolu neznámych osôb osobitných poľných a miestnych strážcov, ktorých povinnosťou – ako sa uvádzalo v istom úradnom obežníku – bolo „... vo dne i v noci bdieť, a tak dlho na stráž zostáť, až pokiaľ ich druhí nevymenia, alebo od vrchnosti inú správu nedostanú“.

Za nedovolené prekročenie sanitných kordónov hrozilo okamžité zastrelenie, no cholera sa šírila ďalej. Stoličná vrchnosť sa snažila podávaním liekov a zvýšenou hygienou epidémiu obmedziť, ale ľudia boli mimoriadne nedôverčiví. Nedbali na rady lekárov, felčiarov ani kňazov a mnohí odmietali liečivá aj dezinfekciu studní a zdrojov pitnej vody.

K ďalším proticholerym opatreniam pribudli zákazy konania trhov, jarmokov a bohoslužieb, zákaz na-

vštevovania krčiem a pohostinstiev, izolácia chorých, pochovávanie obetí cholery v spoločných hrobách. Obyvatelia z dedín sa nesmeli vzdialiť ani do susedného chotára, ba niekde im zakázali aj zber úrody z polí. Spomenuté opatrenia však prinášali iba slabé výsledky. Okrem toho vyvolávali odpor a hnev obyvateľstva.

Travičská legenda

Lieky proti cholere vrchnosť často aj vnucovala, a to v nadmerných dávkach, čo malo nepriaznivé dôsledky, a tak sa zrodila travičská legenda, ktorá mala medzi poddanými značný ohlas: „Páni chcú ľud otráviť!“ Na Záhori mala travičská legenda národnostný podtón, tu si ľud šepkal, že to Nemci chcú otráviť Slovákov.

Nepokoje na východnom Slovensku sa začali udalosťami v Košiciach, kde 19. júla 1831 vzbudilo veľké rozhorčenie obyvateľov to, že im miestny lekárik násilne podával lieky (bizmutové prášky) a v dôsledku ich nadmerného užitia zomrelo zopár detí. Poplašná správa sa rýchlo rozšírila a podporila už jestvujúcu travičskú legendu. Centrom vzbury sa stala Zemplínska stolička, kde povstalo niekoľko desiatok obcí a kde sa vytvorili dve hlavné oblasti roľníckych nepokojov: v okolí Trebišova a Vranova.

V obidvoch oblastiach sa na čelo vzbury postavili ľudoví vodcovia, akými boli Michal Pavúk zo Žipova, Ján Gajdoš z Markoviec, Michal Štefanov z Falkušoviec, Ľudovít Hanza z Jastrabia, Ján Mankovič zo Zamutova či Adam Ostroha z Rudľova. K povstaniu sa pridalo aj niekoľko schudobnených zemplínskych zemanov, ako napríklad Peter Tašnád z Malých Raškoviec, Ladislav Kováč z Budkoviec, Ján Váli z Kopčian.

Povstalci však konali skôr živelné než s premysleným zámerom. Roľníci odoprelí pracovať na panskom, odmietali odovzdávať poddanské dávky zemepánom i cirkvi, napádali vrchnosť. Zajali a zbili desiatky osôb, zničili niekoľko panských kaštieľov a kúrií, zabitých bolo trinásť osôb, z toho deväť v Merníku.

Dramatický priebeh mali udalosti v Spišskej stolici. Prvý výbuch hnevu v obci Richnava 8. augusta 1831 pripomínal udalosti zo Zemplína vrátane travičskej legendy. Najvýraznejšou osobnosťou povstania na Spiši bol richnavský richtár Juraj Harman. Sedliacka rebelia na Spiši, ku ktorej sa pridali aj baníci, sa vyznačovala prudkými výbuchmi vášne a nenávisťou voči zemepánom. Hnev ľudu sa nezastavil ani pred bránami kláštorov. Okrem rabovania a plienenia panských majetkov zabili jedenásť osôb, z toho šesť v Kluknave. Menšie vzbury a nepokoje sa vyskytli aj v Abovskej a Gemerskej stolici.

Tvrdá odveta

Cisár František I. vymenoval 18. augusta 1831 baróna Ignáca Eötvösa za kráľovského komisára pre obnovenie poriadku na východnom Slovensku. Privolané vojsko za krátky čas zlikvidovalo nejednotné a zväčša izolované povstalecké ostrovy. Na potlačení nepokojov sa zúčastnilo 52 stotín vojska z deviatich peších plukov. Na niektorých miestach zasahovali aj husári.

V príslušných stoliciach zasadli štátne sudy, ktoré odsúdili na smrť povrazom 119 povstalcov, pričom ďalším popravám zabránila len amnestia cisára. Okolo štyritisíc poddaných bolo odsúdených na trest palicovania na dereši či do žalára. Odplata a pomsta vrchnosti boli oveľa drastickejšie než samotné povstanie, keďže počet obetí roľníckeho vyciňania sa odhaduje asi na tridsať.

Cholera epidémia roku 1831 si vyžiadala mnoho obetí prevažne z vidieckeho obyvateľstva. Podľa súdovej oficiálnej štatistiky cholery zaznamenali v 4 665 uhorských obciach a mestách; v období od 13. júna 1831 do 14. februára 1832 sa ňou v Uhorsku nakazilo 536 517 osôb. Z nich sa 298 876 vyliečilo a 237 641 zomrelo.

Povstanie ľudu na východe Slovenska roku 1831 poukázalo na neudržateľnosť feudálnych vzťahov a stalo sa predzvesťou veľkého a všeobecného výbuchu revolúcie v roku meruôsmom.

Text: doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD.
Vojenský historický ústav

Monumentálny pamätník ľudového cholery povstania na kopci Furča pri Haniske, ktorý roku 1938 vytvoril Jozef Pospíšil

Koncom minulého roka bol z eurofondov v rámci likvidácie envirozáťaží asanovaný komín a kotolňa s prístreškom s azbestovou strechou v Sliachi za takmer 2,5 milióna eur

Mimorozpočtové zdroje

Viete, čo má spoločné stará kotolňa na hnedé uhlie v Pliešovciach trebárs s budovami Topografického ústavu v Banskej Bystrici? Obe majú šancu byť modernizované z mimorezortných zdrojov. Kotolňa za 1,5 milióna, budovy za vyše dva milióny eur.

„Na jeseň sme mali stretnutie s ministrom obrany Jaroslavom Naďom a s ďalšími kompetentnými odborníkmi s cieľom podstatne zintenzívniť formu viaczdrojového financovania projektov rezortu obrany a ozbrojených síl,“ spomenul generálny tajomník Služobného úradu Ministerstva obrany SR Peter Kozák. Dodal: „To znamená nespoliehať sa len na štátny rozpočet, ale definovať vhodné operačné programy a finančné nástroje s cieľom ich využitia. Pri financovaní projektov treba vychádzať z viaczdrojového krytia, t. j. popri uvažovaných rozpočtových zdrojoch je nevyhnutné zapojiť do projektov aj európske zdroje, ale

Peter Kozák

tiež ďalšie, ako sú zdroje medzinárodných finančných inštitúcií, súkromný kapitál a pod., čiže hovoríme o tzv. diverzifikovaní zdrojového rámca.“

Haló, aj my sme tu!

Využitelných mimorozpočtových fondov v súčasnosti naozaj nie je málo. Chce to len nebyť pasívny a zabrať. Treba povedať, že rezort už isté skúsenosti z mimorozpočtového financovania má. „Od roku 2013 sme čerpali eurofondy na financovanie sanácie environmentálnych záťaží vo vojenských priestoroch a na zateplenie viacerých budov vo vojenskej akadémii,“ konštatoval

Juraj Červený. Od spomenutého roka až do konca apríla bol v rámci Úradu pre investície a akvizície vedúcim oddelenia eurofondov. Vedúcim oddelenia eurofondov zostal aj naďalej, no už v rámci štruktúr samostatného odboru v pôsobnosti generálneho tajomníka a pod iným názvom. Peter Kozák vysvetlil: „Priamo v mojej podriadenosti sme vytvorili odbor plánovania investícií a financovania projektov. Celorezortne totiž chýbal systémovnejší prístup, aktívnejšie sledovanie toho, čo všetko je v rámci mimorozpočtového financovania k dispozícii a celkovo lepšie pochopenie potreby asertívne vstupovať do možností, ktoré EÚ vo financovaní národných potrieb ponúka. Pokiaľ ide o oddelenie eurofondov, s jeho činnosťou som bol spokojný, takže ostalo v tíme. Ten bol však vzhľadom na naše aktuálne oveľa väčšie ambície poddimenzovaný. Preto sme vytvorili nový odbor a v jeho rámci aj oddelenie financovania projektov a oddelenie plánovania investícií. Ich hlavnou úlohou je hľadať a definovať všetky možné zdroje mimorezortného financovania. Zároveň sa podieľať na vypracovaní projektov, spracovať žiadosti o platby, vypracovávať monitorovacie správy – a ešte oveľa viac. Skrátka, v čerpaní fondov vidíme v najbližších rokoch obrovskú možnosť získať dodatočné zdroje.“

Ide naozaj o veľa. „Napríklad v Pláne obnovy by mali byť celkové disponibilné zdroje len na obnovu historických budov v objeme 200 miliónov eur. Ak by náš rezort z tejto sumy získal iba dve

Michaela Kollárová

či tri percentá, bude to oveľa viac, ako keby sme sa o ne neuchádzali vôbec,“ avizovala riadiateľka novovytvoreného odboru Michaela Kollárová. Profesio-

nálka, ktorá vie, o čom hovorí. Veď pred príchodom do nášho rezortu participovala v rôznych inštitúciách napríklad pri tvorbe Plánu hospodárskej stratégie a rozvoja miest a obcí Slovenskej republiky, zákona o Štátnom fonde rozvoja bývania, zákona o dotáciách Úradu podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu SR, bola aj vedúcou štrukturálnych fondov EÚ Štátneho fondu rozvoja bývania.

„Aj my sme tu, aj rezort obrany je i so svojimi špecifikami rozpočtová organizácia ako každá iná. Nie sme len o vojenskej technike, aj my máme svoje zdravotníctvo, školstvo, aj my chceme prispievať k ekológii či k udržaniu historického dedičstva, aj my chceme čerpať z fondov,“ s úsmevom hovorila o časti stratégie svojho odboru a vlastne celého rezortu M. Kollárová. Skrátka, kto by len potichu posedával v kúte, ten sa nedostane do kola, v ktorom sa tancuje o eurofondy a ďalšie zdroje. „Identifikovali sme už zoznam budov, ktoré schválil minister obrany Jaroslav Naď. S cieľom ich modernizácie sa budeme uchádzať v rámci pol stovky projektov. Pôjde o desiatky miliónov.“

Budova s rokovacími priestormi (hore) a archívom máp Topografického ústavu v Banskej Bystrici by tiež mohla byť zrekonštruovaná a zateplená z mimorezortných zdrojov

Od nemocnice po elektráreň

Rezort obrany v oblasti využitia mimorozpočtových zdrojov aktuálne napríklad spolupracuje s rezortom zdravotníctva. „Kordinátorom národného projektu, ktorý je zameraný na odstraňovanie následkov spôsobených pandémiou Covid-19, je práve ministerstvo zdravotníctva. Naša vojenská nemocnica plánuje v rámci tohto národného projektu realizovať aktivity v hodnote približne 500 000 eur a Úrad hlavného lekára OS SR v hodnote až dva milióny eur. Tieto prostriedky by mali byť investované do vybudovania poľnej nemocnice či vybavenia laboratórií,“ konštatoval Peter Kozák.

Plán obnovy, teda európske financie, sú až do roku 2027 obrovskou šancou aj pre rezort obrany. Napríklad na obnoviteľné zdroje a energetické siete v rámci Slovenska je v hre 100 miliónov, na „zelenú“ obnovu budov 700 miliónov. „Pripravujeme akčný plán čistej mobility ministerstva obrany. V rámci obnovy vozového parku sa chceme totiž orientovať tiež na elektromobilitu. Súvisí s tým nákup elektrovozidiel aj zámer výstavby nabíjачích staníc,“ avizovala M. Kollárová. Odbor sa bude usilovať získať pre rezort aj financie na výskum v oblasti využitia vodíka v doprave. Jeho šéfka dodala: „Súčasťou Plánu obnovy sú garantované energetické schémy, čo je nový finančný nástroj, ktorý chceme najskôr využiť na dvoch pilotných projektoch. Ide o hĺbkovú obnovu verejných budov na letisku Sliač a o obnovu kasární v Prešove.“

Súčasťou Plánu obnovy je i podpora vybudovania obnoviteľných zdrojov, ako aj inovácie v školských systémoch. „Vďaka tomu, že sme boli pripravení, máme šancu získať možno aj 15 miliónov zo Slovenského investičného holdingu, ktorý je v pôsobnosti ministerstva financií, pričom tieto financie majú smerovať k znižovaniu energetickej náročnosti,“ pridal Peter Kozák.

Je toho ešte viac. Pomoc pre regióny a odvetvia najviac závislé od fosílnych palív a zmierňovanie sociálno-ekonomických dosahov transformácie má za cieľ Fond pre spravodlivú transformáciu. „Sú to tiež takzvané európske peniaze, no fond nie je určený pre celé Slovensko. V príslušných regiónoch Bratislavského, Banskobystrického a Košického kraja, ako aj hornej Nitry, sa však doň môže zapojiť aj náš rezort,“ zdôraznil P. Kozák. Na ilustráciu – ak začiatkom februára generálny tajomník Služobného úradu MO SR oslovil s touto možnosťou šestnásť podriadených súčastí MO SR, vrátilo sa mu z ôsmich zložiek rezortu 13 projektových zámerov. Začínajúc napríklad výstavbou solárneho ohrevu na teplú úžitkovú vodu v ubytovni na bratislavských Šajbách za

„V čerpaní fondov vidíme v najbližších rokoch obrovskú možnosť získať dodatočné zdroje.“

**generálny tajomník
Služobného úradu MO SR Peter Kozák**

50-tisíc cez zmenu systému vykurovania areálu vo Viničnom za 1,1 milióna až po veternú elektráreň v Lešti za päť miliónov. No a ešte sme nehovorili o tom, že náš rezort by sa mal v špecifických prípadoch stať pri čerpaní fondov partnerom aj pre neštátne subjekty. „S týmto cieľom už pracujeme na príprave memoránd o spolupráci medzi ministerstvom obrany a Trenčianskym aj Prešovským samosprávnym krajom,“ avizoval Peter Kozák. „Napríklad v Trenčianskom samosprávnom kraji ide o oblasť inováčných platforiem, do ktorých by sme mohli vstupovať prostredníctvom na-

ších akcioviek Letecké opravovne Trenčín alebo DMD Group,“ konkretizovala M. Kollárová.

V rámci mimorozpočtového financovania sa toho „varí“ naozaj veľa. Takže ešte jedna dôležitá vec: Ministerstvo vnútra SR pripravuje národný projekt pre hybridné hrozby a MO SR má možnosť byť jedným z partnerov tohto národného projektu. Jeho cieľom je identifikácia hybridných hrozieb aj v kontexte naplňovania obsahu Bezpečnostnej stratégie SR. V rámci tohto národného projektu plánuje MO SR realizovať aktivity v hodnote okolo dvoch miliónov eur,“ avizoval Peter Kozák.

Svetlo aj teplo

„Ak je šanca osvetľovať Oremlaz vďaka akumulácii slnečnej energie prostredníctvom fotovoltických panelov alebo ak by sme mohli vykurovať trebárs areál Táboriska vďaka novej kotolni drevnou štiepkou z našich zdrojov, bolo by hlúpe, aby sme sa ju nepokúsili využiť,“ konštatoval riaditeľ Centra výcviku Lešť Anton Maštalský. „Je nám jasné, že napríklad na zateplenie všetkých našich budov či na digitalizáciu vykurovacieho systému len z rezortných zdrojov by sme si počkali ešte dlhšie, takže mimorozpočtové zdroje sú nádejou na rýchlejšiu realizáciu našich zámerov,“ doplnil plukovník Maroš Miškolci, riaditeľ Topografického ústavu v Banskej Bystrici.

„Spoliehať sa len na štátny rozpočet je málo. Kto by videl možnosť realizovať fondy z mimorozpočtových zdrojov aj v rámci pôsobnosti svojich útvarov či zariadení nášho rezortu a podriadených organizácií, môže sa poradiť s naším odborom plánovania investícií a financovania projektov,“ povedal generálny tajomník Služobného úradu MO SR Peter Kozák.

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement, kpt. Peter Poldruhák a Peter Červený

Zápasníci z Alanie

Zl'ava Achsarbek Gulajev, Tajmuraz Salkazanov a Boris Makojev

„Celý rok som nemal žiadne výsledky, lebo hneď po podpise zmluvy s Duklou som sa zranil, no všetci ma podporovali, prízvukovali, že je dôležité zranenie doliečiť – a teraz som šťastný, že som sa mohol VŠC odvd'áčiť titulom majstra Európy,“ usmeje sa zápasník Achsarbek Gulajev (23), ktorý v apríli získal na ME vo Varšave titul vo voľnom štýle do 79 kg.

Zlato v kategórii do 74 kg získal na ME aj ďalší reprezentant Dukly Tajmuraz Salkazanov (25 rokov). Boris Makojev (28) bol síce štvrtý, ale na májovej olympijskej kvalifikácii v Sofii to bol práve on, kto sa v kategórii do 86 kg ako jediný slovenský reprezentant v zápase prebojoval do Tokia. Veľmi blízko k postupu na olympiádu mal aj Salkazanov, ale v rozhodujúcom zápase taktickou chybou podľahol Bielorusovi Magomedchabibovi Kadimagomedovi.

Slovenský víťaz do plachát

Všetci traja pochádzajú zo Severného Osetska. Boli občanmi Ruskej federácie, no už niekoľko rokov majú občianstvo Slovenskej republiky. Gulajev a Makojev sú v Dukle od roku 2019, Salkazanov od minulého októbra. A ako je možné, že nevelký región s historickým názvom Alanie doslova udáva tón vo svetovom zápase? „Sú to tradície, veď len v našej dvojtisícovej dedine Urzdon máme dve zápasnícke haly. Naši zápasníci zápasia za Ukrajinu, za Uzbekistan, sú aj v ďalších krajinách,“ konštatuje B. Makojev, ktorý zápasí, odkedy si pamätá, a jeho prvým trénerom bol otec. „Otec, dedo, obaja strýkovia, všetci zápasili. Nemal som na výber,“ usmeje sa T. Salkazanov. „Je to jednoduché, pretože keď si malý

a pozeráš sa okolo seba, všade sú zápasnícke hviezdy, takže chceš byť ako oni,“ prízvukuje A. Gulajev.

Ak by si niekto myslel, že na Slovensko pred niekoľkými rokmi prišli už ako medzinárodné hviezdy, nie je to tak. Makojevovo maximum bolo striebro na majstrovstvách Ruska do 20 rokov. Salkazanov bol tretí v kategórii do 18 rokov. No a Gulajevovo ruské maximum bolo iba piate miesto spomedzi juniorov. Dnes je Makojev vicemajster sveta, má bronz z Európy a postúpil na olympiádu. Salkazanov je majster sveta do 23 rokov, má bronz zo seniorských majstrovstiev sveta aj zo svetového pohára, najnovšie je majster Európy. No a Gulajev má okrem čerstvého európskeho titulu tiež striebro z majstrovstiev sveta do 23 rokov, v rovnakej vekovej kategórii bol dva razy vicemajstrom Európy a na ME juniorov bol aj bronzový. Skrátka – hviezdny víťaz do medzinárodných plachát dostali až na Slovensku. No a okrem jedného všetky uvedené úspechy získala táto trojica reprezentantov Slovenska pod vedením reprezentačného trénera Erika Capa.

Superzlaté sny

Kedysi ako zápasník v drese Vihorlatu Snina bol tretí na Slovensku, ale po

absolvovaní telesnej výchovy na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici sa Erik Cap venuje trénerstvu. Začínal v roku 2003, neskôr sa po kadetoch a junioroch stal v roku 2018 trénerom seniorskej reprezentácie. „Sú nesmierne cieľavedomí, absolútne sa sústreďia na svoj šport. Niektorí by pri prvom väčšom neúspechu odkráčali zo žinenky už navždy, ale ich to akoby vždy opätovne naštartovalo. Idú výkonnostne hore, prebojovali sa do svetovej špičky, radosť s nimi pracovať,“ hovorí o trojici svojich zverencov. Nateraz jeden z nich žije v Košiciach, druhý v Bratislave a tretí v Rimavskej Sobote. Spája ich reprezentácia a Dukla, majú výborné vzťahy, tvoria super tím. O to viac, že od 1. mája sa aj Erik Cap stal v Dukle zmluvným trénerom. A aké sú ich ciele? „Jednoznačne zlatá olympijská medaila teraz v Tokiu,“ bez prehnaných emócií hovorí B. Makojev. „Do Tokia už nemôžem ísť, no tento rok máme ešte majstrovstvá sveta v Osle, tam chcem vyhrať. O tri roky sa už vidím v Paríži a verím, že tam budem mať aj ja šancu na olympijské superzlató,“ plánuje Salkazanov. Rovnako nechvastavo, ale so zjavnou silou a s odhodlaním v hlase v podstate to isté plánuje aj A. Gulajev.

Tajmuraz Salkazanov zvíťazil na ME nad Bulharom Miroslavom Kirovom 10 : 0

Achsarbek Gulajev
(v červenom) na ME
zdolal vo finále Francúza
Saifedina Alekmu 2 : 1

„Majú obrovský
potenciál potiahnuť
slovenskú
reprezentáciu,
zápasenie v Dukle
a popularizovať tento
krásny šport.“

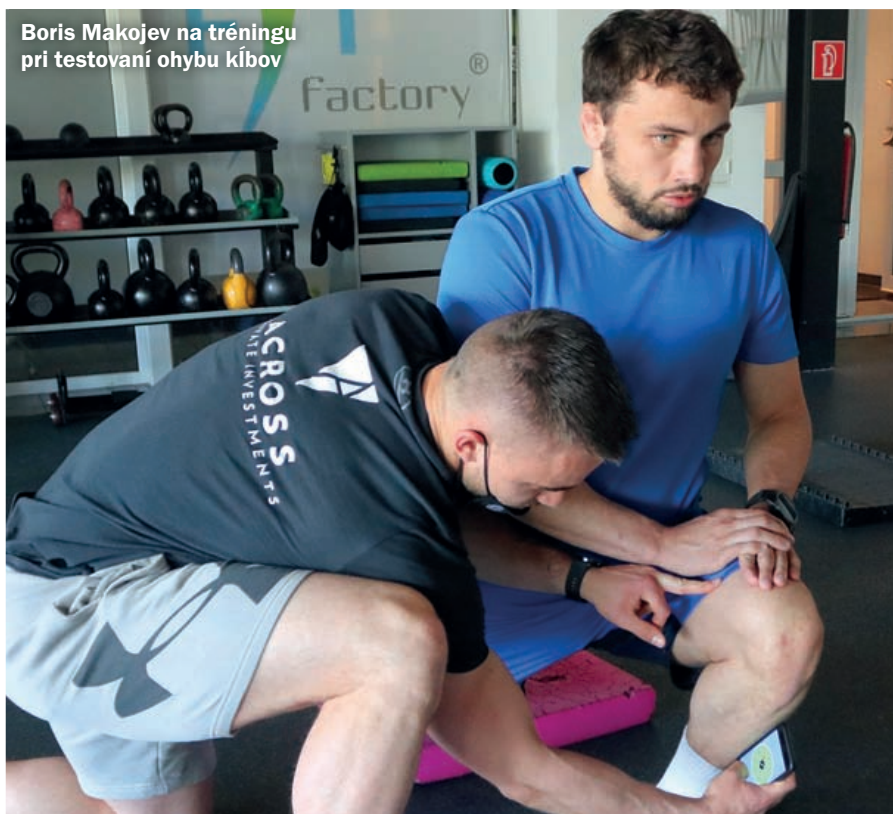
podplukovník Roman Benčík
riaditeľ VŠC Dukla

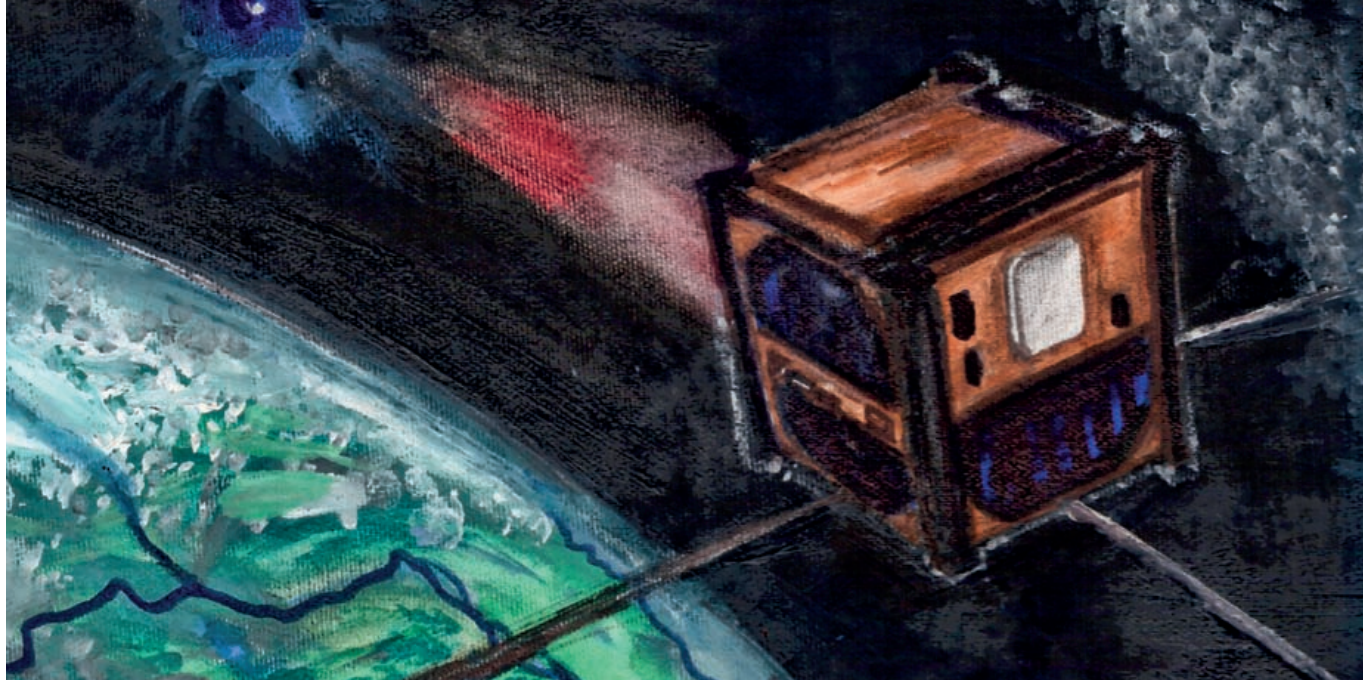
Keďže sme sa stretli krátko po Dni víťazstva nad fašizmom, nedá nám, aby sme nepoložili otázku aj v tomto smere. Odpovede sú jednoznačné: „Samozrejme, proti fašizmu bojovala celá rodina a môj dedo Alechan Makojev bol hrdina Sovietskeho zväzu,“ prízvukuje prvý borec. „Bratranec môjho deda po mame Astan Kisajev mal rovnaké významenie a stal sa generálom,“ hrdí sa T. Salkazanov. „Dedo Sergej Gulajev sa po vojne stal vzorom pre celú našu rodinu, podobne ako majú svojich hrdinov v ostatných alanských rodinách,“ dodáva čerstvý majster Európy.

„Všetci traja borci sa môžu stať vzorom pre mladých. Majú obrovský potenciál potiahnuť nielen slovenskú reprezentáciu a zápasenie v Dukle, ale svojím príkladom a úspechmi opätovne popularizovať v našej krajine tento krásny a zároveň historický šport,“ dodáva na adresu trojice zápasníkov riaditeľ VŠC Dukla podplukovník Roman Benčík.

Text: Pavol Vítko
Foto: autor, TASR

Boris Makojev na tréningu
pri testovaní ohybu kĺbov

Vojenské družice malých štátov

Čoraz viac štátov Európskej únie začína rozvíjať svoje spôsobilosti pri vojenskom využívaní vesmíru. Tento trend sa netýka len veľkých hráčov, ako sú Taliansko, Francúzsko, Nemecko, Španielsko, resp. Spojené kráľovstvo. Aj menšie štáty, ako napríklad Česká republika či Dánsko, využívajú družice na podporu aktivít vlastných ozbrojených síl.

V hodnotiacej správe CARD z novembra 2020 Európska obranná agentúra identifikovala šesť spôsobilostí novej generácie, na ktoré by štáty mali zamerať svoje aktivity v oblasti obrany, pretože majú veľký potenciál zvýšiť operačnú výkonnosť EÚ. Jednou z týchto spôsobilostí bol aj vesmír. Ten má z vojenského hľadiska význam najmä v kontexte využívania družíc (satelitov) na prieskum a spravodajské aktivity (ISR), navigáciu či satelitnú komunikáciu, ale aj podporu systémov včasného varovania.

✪ Rôzne štáty, rôzne ciele

Hoci na európskej úrovni existujú projekty umožňujúce štátom prístup k takýmto spôsobilostiam (Copernicus, Galileo, EU Sat-Com Market a v budúcnosti GOVSATCOM), viaceré členské štáty napredujú aj s národnými iniciatívami. Každý štát má pritom na budovanie dodatočných spôsobilostí v oblasti satelitného prieskumu a komunikácie vlastné, špecifické dôvody.

Dánsko v roku 2018 vypustilo svoj prvý vojenský satelit Ulloriaq (Hviezda), ktorý má monitorovať územie nad Grónskom. Tie boli doposiaľ sledované s pomocou dánskych námorných a vzdušných síl, ako aj využitím údajov komerčných satelitov. Takto získané údaje však neboli dostačujúce, pretože satelity

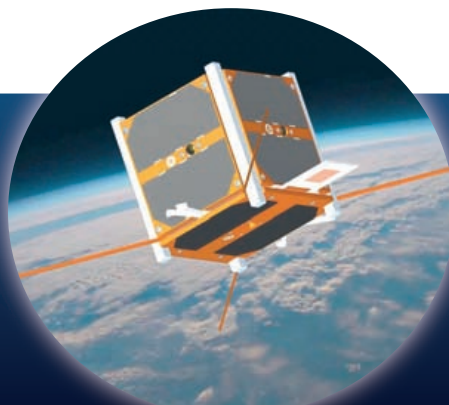
neboli priamo zamerané na sledovanie Grónska, a tak vznikali niekedy až niekoľkodňové časové trhliny medzi jednotlivými zábermi posiadanými na Zem. To sa ukázalo ako problém napr. v roku 2015 pri úsilí vystopovať pôvodcu ropnej škvrny pri východnom pobreží ostrova.

Zaujímavý je aj ďalší arktický štát, **Nórsko**, hoci nie je členom EÚ. Nórsko vyvíja systém dvoch civilno-vojenských satelitov a satelitnej operačnej stanice ASBM (Arctic Satellite Broadband Mission). Satelitný systém postavený americkou spoločnosťou Northrop Grumman je navrhnutý na prácu na vysoko eliptických dráhach (HEO) na zabezpečenie širokopásmového pripojenia pre civilných a vojenských používateľov v zemepisných šírkach mimo dosahu geostacionárnych satelitov (nad 65° severnej zemepisnej šírky). Každý zo satelitov, ktorý by mal byť vypustený koncom roka 2022, bude vybavený aj nákladmi amerického letectva a britskej telekomunikačnej firmy Inmarsat. Tým sa znížia celkové náklady v porovnaní s vyslaním čisto nórskeho vojenského satelitu.

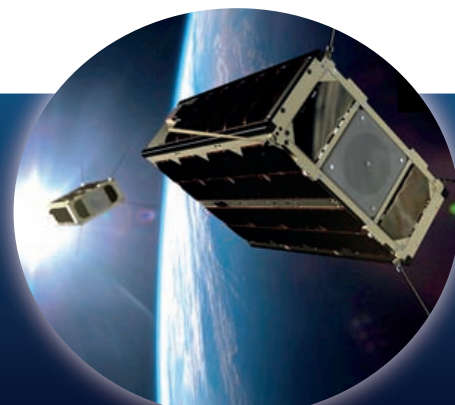
Nórsko okrem toho v spolupráci s **Holandskom** pracuje na vývoji dvojice nanosatelitov s cieľom demonštrovať vojenské využitie a význam arktického satelitného relé pre taktickú komunikáciu. Z polárnej nízkej obežnej dráhy (LEO, 600 km) bude satelit schopný pokryť akýkoľvek bod na povrchu Zeme

Slovenský projekt GR3Alpha

Prvá slovenská družica skCUBE

Dánsky vojenský satelit Ulloriaq

najmenej štyrikrát denne. Štart testovacej družice je naplánovaný na október 2021. Podobne Holandsko v roku 2021 plánuje vypustenie prvého vojenského satelitu Holandských kráľovských leteckých síl s názvom BRIK II.

Prvý vojenský komunikačný satelit GovSat-1 vypustilo v marci 2018 aj **Luxembursko**. Išlo o satelit, ktorý vznikol vďaka public-private partnerstvu medzi vládou Luxemburska a satelitným operátorom SES.

Vývoj vlastného vojenského satelitu zvažuje aj náš najbližší sused – **Česká republika**. Pozorovací systém s názvom GOLEM by fungoval v rámci aliančného satelitného centra SATCEN, ktoré Česko prevádzkuje ako svoj záväzok v oblasti budovania spôsobilostí NATO. GOLEM pravdepodobne nadviaže na satelitnú konšteláciu HYPERION predstavenú v novembri 2019 Výskumným a skúšobným leteckým ústavom (VZLÚ). Systém satelitov by mohol byť podľa VZLÚ vypustený do roku 2024. Česko by sa tak napríklad v budúcnosti pri zahraničných misiách nemuselo spoliehať na satelitné zábery spojencov, ale bude môcť využiť vlastné snímky.

★ Možností zapojenia sa je veľa

Na využívanie vesmíru na vojenské aktivity nie je nevyhnutné, aby štát vytvoril alebo kúpil vlastnú vojenskú družicu. S cieľom znížiť náklady môžu štáty napríklad:

1. spolupracovať s inými krajinami pri budovaní družicových systémov,
2. investovať do družicových systémov inej krajiny výmenou za isté percento prevádzkového času družice,
3. zmluvne si zabezpečiť už existujúce komerčné družice na vojenské využitie alebo využiť civilné družice, na ktoré štát umiestni vlastný vojenský payload,
4. zapojiť sa do budovania pozemnej časti satelitných systémov, ktoré prijímajú zábery zo satelitov umiestnených v kozme.

Príkladom prvej z uvedených možností získavania satelitných spôsobilostí je projekt MUSIS (Multinational Space-based Imaging System). Ten mal zabezpečiť prístup k satelitným systémom ôsmim zúčastneným štátom, no pre nezhody krajín bol pozastavený. Na MUSIS nadviazal projekt Common Interoperability Layer (CIL), ktorý má za cieľ dosiahnuť interoperabilitu medzi francúzskym systémom CSO a talianskym COSMO-SkyMed. Projekt má v gescii organizácia OCCAR, ktorá zabezpečuje kolaboratívne programy obranného obstarávania pre Belgicko, Francúzsko, Nemecko, Španielsko, Taliansko a Spojené kráľovstvo. CIL iniciatíva tak zostáva otvorená pre spoluprácu aj ďalším štátom a projektom. Perspektívu na zapojenie má najmä nemecký systém SARah a španielsky Ingenio.

Formu investície do budovania satelitných systémov výmenou za percento prevádzkového času družice využíva napríklad **Belgicko**. To je od roku 2004 spoluvlastníkom satelitov Helios II (spolu s Francúzskom, Gréckom a Španielskom). Kooperačná dohoda však skončila 31. decembra 2020, a preto Belgicko vstúpilo do bilaterálneho partnerstva s Francúzskom

pri vypúšťaní vojenských pozorovacích satelitov CSO. Finančne sa na projekte podieľa sumou asi 100 mil. eur, pričom veľká časť tejto investície by sa podľa zmluvy mala vrátiť do belgickej ekonomiky formou reinvestície do belgického vesmírneho priemyslu. O satelitné spôsobilosti sa zaujímajú aj **Rakúsko** či **Švédsko**, ktoré sa podieľajú na financovaní francúzskeho satelitného systému Pleiades (1 % a 3 % nákladov programu). Spomínané **Grécko** okrem účasti na projekte Helios II zároveň vlastní spolu s **Cyprom** civilno-vojenské satelity Hellas Sat.

Chránenú satelitnú komunikáciu poskytujú USA v rámci satelitného systému **AEHF (Advanced Extremely High Frequency)** aj medzinárodným partnerom tohto projektu – Kanade, Veľkej Británii, Holandsku a Austrálii. Česko, Nórsko, Dánsko, Luxembursko, Holandsko, Austrália, Kanada a Nový Zéland tiež spolupracujú na veľkom americkom projekte telekomunikačného družicového systému **Wideband Global SATCOM**.

Iný spôsob zabezpečenia prístupu k satelitným údajom využíva **Poľsko**, ktoré sa na taliansko-francúzskom projekte satelitného systému COSMO-SkyMed (Telespazio a Thales Alenia Space, spoločné podniky firiem Thales a Leonardo) podieľa len formou účasti na „ground segmente“ – postavením pozemnej stanice (Polish Defense User Ground Segment – P-DUGS) v obci Białobrzeg pri Varšave. Tým si poľské ministerstvo obrany zabezpečí príjem a spracovanie údajov zo satelitov pre vlastné využitie. Poľsko má prístup aj k optickému systému OPTSAT-3000, ktorý je doplnkom rádiového systému COSMO-SkyMed.

★ Hudba budúcnosti?

Ozbrojené sily Slovenskej republiky zatiaľ nenašli priestor na využívanie družíc pre vlastnú činnosť do takej miery ako napríklad Česi či Poliaci. V roku 2017 síce bola do vesmíru vypustená prvá slovenská družica skCUBE (SOSA), no tento projekt bol skôr demonštráciou spôsobilosti než satelitom na vojenské aktivity. V marci 2021 bola vypustená z Bajkonuru v Kazachstane ďalšia slovenská družica GRBAlpha (Technická univerzita v Košiciach), ktorá sa bude zameriavať na pozorovanie zábleskov gama žiarenia.

Vzhľadom na výšku rozpočtu na obranu musí štát svoje výdavky prioritizovať a pre Slovensko je v strednodobom horizonte kľúčové o. i. plnenie Cieľov spôsobilostí NATO, v rámci nich napríklad dobudovanie ťažkej mechanizovanej brigády. To však neznamená, že v budúcnosti nevznikne potreba intenzívnejšie využiť družicové systémy aj pre potreby OS SR. Tiež preto je vhodné, aby rezort obrany oblasť vojenského využívania vesmíru aspoň okrajovo sledoval. Pozitívnym krokom v tomto smere bolo napríklad marcové stretnutie na úrovni štátnych tajomníkov Ministerstva obrany SR Mariana Majera a Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR Ľudovíta Paulisa k aktuálnemu dňaniu v oblasti vesmírnych aktivít na Slovensku.

Text: Barbora Hrozenková
Analytický útvar MO SR

Nórsky systém civilno-vojenských satelitov a satelitnej operačnej stanice ASBM

Belgicko-francúzsko-grécko-španielsky projekt Helios II

Poľsko sa podieľa na taliansko-francúzskom projekte satelitného systému COSMO-SkyMed

Spomienky na Dana

V apríli zomrel Dan Kaminsky. Je pravdepodobné, že toto meno nepoznáte, no myslím si, že je dôležité pripomenúť si skromného génia informačnej bezpečnosti.

Dan „začal“ s bezpečnosťou, keď mal jedenásť rokov a dostal sa niekam, kam nemal (vojenské počítačové siete USA). Jeho mama vtedy zavolať nahnevaný sieťový administrátor, že niekto sa hrá v ich sieťach a nemá tam čo robiť. Vyhrážal sa doživotným zamedzením prístupu na internet. Danova matka odpovedala, že v takom prípade do novín dá reklamu v znení: „Bezpečnosť našej vojenskej siete je taká zlá, že ju prelomí jedenásťročné dieťa.“ Výsledkom bol zákaz internetu na tri dni.

Dan pracoval v spoločnosti Cisco a navrhoval bezpečnú infraštruktúru pre globálne monitorovacie siete ešte skôr, ako skončil vysokú školu. Ako dvadsaťročný zažil prvú Black Hat konferenciu (zameranú na bezpečnosť), a tam sa úplne oddal počítačovej bezpečnosti. Vo svojich 22 rokoch už prednášal o bezpečnosti na konferenciách po celom svete.

Dan Kaminsky v roku 2008 odhalil veľkú bezpečnostnú chybu v systéme DNS. Takú veľkú, že dokázala kompromitovať celý internet. Narýchlo bola zvolaná veľká tajná porada najlepších bezpečnostných expertov v priestoroch Microsoftu a nikto nevedel, o čo ide. Do telefónu im povedali iba to, že bude porada o niečom dôležitom. Za niekoľko dní sa urobila oprava a internet bol zachránený. Keď potom v auguste Dan vystúpil na Black Hat konferencii, musel si obliecť oblek. Mama ho donútila, hoci predtým nosil tričká. Ale keďže to bol Dan, prišiel síce v obleku, ale na kolieskových korčuliach.

Po jeho prezentácii na konferencii k nemu pristúpil neznámy človek a požiadal ho, aby ho predstavil mame. Bol to ten administrátor, ktorý sa mu ako jedenásťročnému postaral o tri dni bez internetu.

Danova oprava DNS bola najznámejšia, no nie jediná zásluha na poli počítačovej bezpečnosti. V roku 2005 vysvitlo, že firma SONY tajne inštaluje na počítačoch softvér, ktorý má brániť krádežiam ich hudby. SONY sa snažilo celú vec utuľtať, no Dan to dostal na svetlo sveta a SONY po dvoch rokoch svoje pokusy zastavilo. Keď sa FBI pokúšala presadiť zabudovanie vstupu pre policajné zložky do softvéru iOS, Dan bol proti tak vehementne, že zahanbil aj riaditeľa FBI.

Dan nikdy nezneužíval svoje vedomosti na osobný zisk. Hoci radil spoločnostiam ako Microsoft, Cisco, Avaya, vždy si našiel čas aj na pomoc bežným ľuďom. Keď mu jeho tetá rozprávala o tom, že nemôže liečiť afrických pacientov na kožné choroby spojené s AIDS, pomohol s vývojom nástrojov na diaľkovú medicínu. Jeden jeho známy trpel poruchou vnímania farieb a Dan vymyslel program, ktorý pomocou kamery v telefóne pomáha podobne postihnutým ľuďom vnímať farby.

ľuďom vnímať farby.

Asi najlepšie jeho pozíciu vystihuje fakt, že Dan bol ako jediný občan Spojených štátov držiteľom jednej zo siedmich častí kľúča, ktorý môže „obnoviť internet“, teda obnoviť najvyšší level svetového stromu DNS. Zvyšné časti majú Čech, Číňan, Dán, Kanadčan, občan Burkiny Faso a jeden pán z Trinidadu.

Veľký kritik počítačovej bezpečnosti Dan Kaminsky je aj autorom výroku, ktorým sa dnes rozlúčime: „Počítačová bezpečnosť je na tom veľmi zle. Všetci sa tvária, že niečo robia, no dom stále horí.“

Text: mjr. Peter Garaj

odbor bezpečnostnej prevádzky, technická sekcia NBÚ

Daniel Kaminsky

(7. februára 1979 – 23. apríla 2021)

Základňa výcviku a mobilizačného doplňovania Martin

Základňa výcviku a mobilizačného doplňovania Martin je v podriadenosti Pozemných síl Ozbrojených síl SR a jej poslaním je plniť úlohy výcviku v prospech pozemných síl, ako aj ostatných súčastí OS SR. Jej úlohou je zabezpečovať výcvik jednotlivca, odborný výcvik, výcvik a vzdelávanie poddôstojníkov, výcvik personálu do operácií medzinárodného krízového manažmentu a byť pripravená realizovať bojové stmelenie mobilizovaných útvarov.

Základňa v rámci asistenčných úloh poskytuje podporu orgánom miestnej štátnej správy a samosprávy pri riešení krízových situácií v regióne Turca. Dosahuje výborné výsledky vo výcviku a vzdelávaní mužstva a poddôstojníkov OS SR, ako aj v plnení úloh

v rámci operácií medzinárodného krízového manažmentu.

V roku 2017 prezident SR zapožičal základni čestný názov Základňa výcviku a mobilizačného doplňovania Juraja Langsfelda a v roku 2020 jej prezidentka SR rozkazom č. 8 z 18. decembra 2020 zapožičala bojovú zástavu.

Popis znaku:

Znak má tvar gotického štítu s čiernou bordúrou; v zelenom poli sú umiestnené zlaté prekrížené blatníkové meče a pod nimi je prilbica zlatej farby. V zelenom poli hlavy znaku je v troch riadkoch v zlatej farbe veľkými písmenami umiestnený názov vojenského útvaru s miestom dislokácie.

Text: Dr. Imrich Purdek, PhD.

Vojenský historický ústav

MILITARY ENGLISH

BOOTS ON THE GROUND

Pripravila: Nadežda Kochmanová • Foto: U.S. Army, Sgt. Eric M. Garland II

Rockets, bombs and drones may well decide wars but victories are **ultimately** achieved by placing boots on the ground. In order to neutralize the enemy, land forces (also called ground forces by some) use a **multitude** of weapons – such as combat rifles, carbines and machine guns, artillery and **MLRS** – and vehicles, such as tanks and armored infantry vehicles, helicopters and **UAVs**. As the U.S. Army manual defines it: “when we put boots on the ground, we back them up with **treads** and air support”.

When it comes to close **encounters** on the battlefield, armies around the world employ several types of armored vehicles to both help fight the enemy and protect the crew from hazards. The leader among them is the combat tank, which is capable of delivering maximum firepower against heavily armored enemies but due to its design has only limited maneuverability. To compensate for this deficiency, engineers have come up with the armored personnel carriers (APC) concept, which trades the heavy **plating** of a tank for greater mobility and more agile movement. Armored personnel carriers are typically sheeted with steel or aluminum to protect against direct hits, some are even equipped with CBRN protection against poison gas and radioactive/nuclear **fallout**. In accordance with the wording of the Treaty on Conventional Armed Forces in Europe, the APCs may be armed with “an integral or organic weapon of less than 20 millimeters caliber”. To **circumvent** this, a new class of APCs – infantry fighting vehicles (IFVs) – was introduced featuring modular weapon platforms ranging from remotely controlled light weapon stations to heavy turret/gun systems and anti-tank guided missiles. Military sources define APC as “armored, military wheeled or tracked vehicle designed to transport personnel and equipment in combat zones”, whereas IFVs are – apart from carrying infantry – designed to provide direct fire support in battle, and strategic and tactical mobility necessary to keep pace with tanks during rapid maneuvers. Some have even airborne and amphibious capabilities. As asymmetric conflicts become more common, an increasing concern with regards to both APC and IFV protection has led to inventing adequate

countermeasures against land mines and improvised explosive devices (IEDs).

As mentioned earlier – the weapons and vehicles are just tools needed to achieve the ultimate goal of the military engagement: taking and holding ground, destroying enemy forces in detail, and controlling and protecting populations. However, as important as the physical positioning of forces is their ability to win in battle, which depends in **no small measure** on their technological edge when compared with the enemy's forces. Thus, investments in ground force modernization to build capabilities for high-end conventional combat are urgently required and needed.

QUESTIONS:

1. Aký je rozdiel medzi obrneným transportérom a bojovým vozidlom pechoty?
2. Aký je konečný cieľ pozemných operácií vo vojnovom konflikte?
3. Prečo je dôležité investovať do modernizácie pozemných síl?

GLOSSARY

- **ultimately** /'ʌltəmətli/ – v konečnom dôsledku;
- **multitude** /'mʌltə'tud/ – množstvo;
- **MLRS** /em-el-ar-es/ – raketový systém;
- **UAV** /ju-ei-vi/ – bezpilotné lietadlo, dron;
- **treads** /tredz/ – pásy (na vozidle);
- **encounters** /ɪn'kaʊntənz/ – strety;
- **plating** /'pleɪtɪŋ/ – opláštenie;
- **fallout** /'fɔːləʊt/ – spád;
- **circumvent** /ˌsɜːrkəm'vent/ – zaobísť, vyhnúť sa;
- **no small measure** /nɒz smɔːl məʒər/ – nezanedbateľne.

Varovanie pred podvodom

Národné centrum kybernetickej bezpečnosti SK-CERT v spolupráci s finančnou správou varuje pred podvodnými e-mailmi, ktoré sú vytvorené tak, aby navodili dojem, že ich odosielateľom je finančná správa. E-mail sľubuje vrátenie určitej sumy po vyplnení priloženého formulára. Ide o rozsiahlu phishingovú kampaň. Skutočným cieľom je vylákať od obete osobné údaje a číslo platobnej karty. Finančná správa také e-maily neodosiela a daňovníkom odporúča, aby na ne v žiadnom prípade nereagovali ani neposkytovali svoje údaje.

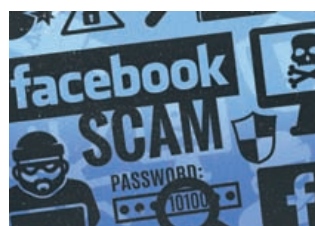

Prečo sa zamerať na zamestnancov?

Kybernetické hrozby sú stálym rizikom pre všetky podniky. Antivírusový softvér, brány firewall, šifrovanie údajov – to sú len niektoré bezpečnostné riešenia. Nepomôžu však pri najväčšej slabine zabezpečenia – vlastných ľuďoch. Skúsenosti opakovane dokazujú, že najzávažnejšie porušovania ochrany osobných údajov sa dejú práve prostredníctvom nedbanlivých alebo zlomyseľných zamestnancov. Tí sú pre organizácie väčším nebezpečenstvom ako kybernetické útoky vedené z vonkajšieho prostredia. S neprestajným nárastom kybernetických útokov a ich dosahov je nevyhnutné, aby organizácie urobili z kybernetickej bezpečnosti najvyššiu prioritu, ktorá sa začína dobre vyškolenými používateľmi systému.

Briti budujú kyberarmádu

Britská vláda oznámila plány na modernizáciu svojich ozbrojených síl, ich súčasťou je aj vybudovanie národných kybernetických síl. Plánuje taktiež vybudovať armádnny cloud a zabezpečené siete odolné voči hackerským útokom štátnych aj neštátnych aktérov. Plány na vybudovanie novej kyberarmády nadväzujú na niekoľkoročné úsilie Spojeného kráľovstva v budovaní kybernetických kapacít. Hlavnými operáciami týchto kybernetických síl má byť okrem obrany aj zasahovanie proti závažným trestným činom na internete, hackovanie teroristov či ochrana britského letectva pred kybernetickými hrozbami.

Malá skupina hrá veľkú úlohu

Manažéri Facebooku chceli lepšie pochopiť, ako sa šíria informácie vyvolávajúce pochybnosti o vakcínach, a tak urobili veľkú analýzu svojich používateľov v USA. Výsledky ukázali, že obavy z očkovania vyvoláva iba

malá skupina používateľov. Len 111 používateľov vytvorilo zhruba polovicu všetkých príspevkov, ktoré obsahovali obavy z očkovania. Tieto výsledky potvrdzujú predchádzajúce zistenia odborníkov, ktorí upozorňujú, že aj malá skupina ľudí (tzv. superšíriteľov) môže mať veľký vplyv na propagovanie nepravdivých informácií.

Podvodníci na Bazoši

Webová stránka Bazoši používateľov vyzýva, aby nikomu nedávali číslo svojej karty, napriek tomu to podvodníci stále skúšajú. Neprijemnú skúsenosť mal aj jeden náš kolega. Z jeho zdokumentovanej konverzácie vyplýva, že neznámy človek, ktorý si údajne chce od vás niečo kúpiť, vám pošle odkaz na bazos-pay.site, ktorá je však iba falošnou webovou stránkou. Nemá nič spoločné so žiadnou platobnou bránou, slúži len na to, aby sa útočník dostal k údajom o vašej karte a získal z nej finančné prostriedky!

Zostavil: kolektív odboru informačnej bezpečnosti ZaSKIS

SPRAVTE SI SVOJ KALENDÁR!

V auguste 2021 budeme pripravovať nový **rezortný stolový kalendár na rok 2022.**

Môžete doň prispieť aj vy svojimi fotografiami z vojenského života, práce, výcviku, cvičení, misií. Fotografie vo vysokom rozlíšení s krátkym opisom, menom autora a s označením **KALENDÁR** nám posielajte priebežne e-mailom na adresu obrana@mod.gov.sk najneskôr do 30. júna 2021. Najlepšie práce zaradíme do stolového kalendára rezortu obrany na rok 2022!

Výstava o Štefánikovi knižne

Videli ste už ženskú tanečnú zásteru z mušiel a sklenených korálikov z Polynézie z prelomu 19. a 20. storočia? Alebo napríklad drevenú misku na nožičkách na nápoj zvaný kava, ktorý sa v Melanézii vyrába z koreňa piepora opojného? Oba tieto exponáty zo zbierok Milana Rastislava Štefánika boli okrem stoviek iných súčasťou veľkej výstavy **Milan Rastislav Štefánik. Generál – Osloboditeľ.** Výstava vznikla na pôde Slovenského národného múzea. Spolupracoval na nej aj Vojenský historický ústav, jeho riaditeľ plukovník Miloslav Čaplovič bol jedným z autorov scenára. Slávnostne ju otvorili pri príležitosti Roka M. R. Štefánika na Bratislavskom hrade v októbri 2019, jej repríza sa konala v Národnom múzeu v Prahe v júni 2020. Zbierkové predmety boli aj so sprievodným textom zachytené vo výške tristostranovej pamätníci. Pod rovnomenným názvom ako výstava ju vydali Slovenské národné múzeum a Vojenský historický ústav. Ak sme výstavu pre pandémiu nestihli, môžeme si v knihe pozrieť zbierkové predmety súvisiace s M. R. Štefánikom zo 17 slovenských múzeí, archívov, cirkevných zbierok či galérií, no trebárs aj z Národnej galérie v Prahe či z parížskeho Musée de l'Armée.

(pv)

 PERSONÁLNY ÚRAD OS SR
v Liptovskom Mikuláši
ODDELENIE VÝCHOVNÝCH A KULTÚRNYCH ČINNOSTÍ

**CELOREZORTNÉ SÚŤAŽNÉ
PREHLIADKY**

FotoAtak 2021

Kategórie: 1. OS SR vo fotografii
2. Portrét vojaka
3. Voľná tvorba

Galéria MIL 2021

Kategórie: 1. Maliarstvo, sochárstvo
2. Úžitkové umenie
3. Detská tvorba

Uzávierka súťažných prehliadok
13. október 2021
osveta.mil.sk personal.mil.sk

▷ ▷ SLEDUJTE NA INTERNETE ◁ ◁

■ www.mosr.sk/obrana/ ■ www.mosr.sk/ebulletin/

www.facebook.com/mosr.sk

www.facebook.com/ozbrojenesily/

www.youtube.com/user/MinisterstvoObrany

www.twitter.com/mosr_official

www.instagram.com/ministerstvo_obrany_sr

www.instagram.com/ossr_sr

MINISTERSTVO
OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXIX. • č. 6/2021 • Redakčná uzávierka 24. 5. 2021 • Do výroby zadané 28. 5. 2021 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v. v., tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania: Mgr. Veronika MÁTUŠOVÁ, tel.: 0960 31 17 01, 0903 820 555, e-mail: veronika.matusova@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslovenské tlačiarne Skalica, s. r. o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR a OS SR • NEPREDAJNÉ

LOŽ MESIACA

Na cvičenie, nie do boja

Fotografie, ktoré sa v apríli 2021 šírili na Facebooku, zdieľali okrem tisícok Slovákov aj viaceré ruské médiá. Na záberoch z nitrianskej vlakovkej stanice sú zachytené obrnené transportéry 12. mechanizovaného práporu OS SR smerujúce na praviadelné a viac ako rok plánované cvičenie v Centre výcviku Lešť. Presun techniky nijako nesúvisel so zvýšeným napätím v rusko-ukrajinských vzťahoch, ako tvrdili zavádzajúce facebookové príspevky. Ministerstvo obrany informovalo o plánovanom železničnom presune techniky OS SR od 12. do 18. apríla na trase Nitra – Sása-Pliešovce ešte 9. apríla 2021. Na záberoch je technika OS SR a nejde o žiadne zahraničné vojenské vozidlá. Ide o bojové vozidlá pechoty BVP-2, obrnené transportéry OT-90 a mobilné protiletadlové systémy 2K12 Kub. Technika patrí do výzbroje 12. mechanizovaného práporu Nitra a nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády. (TASR)

15. národná púť do Ríma a Vatikánu

Ordinariát OS a OZ SR pripravuje 15. národnú púť do Ríma a Vatikánu od 19. do 25. septembra 2021:

- počet účastníkov: MO SR – 45, MS SR – 45, MV SR – 90, MF SR – 45;
- doprava: služobnými autobusmi MO SR, MV SR bezplatne, ZVJS – podľa okolností;
- účastnícky poplatok: 220 eur, povinná úhrada pred nástupom do autobusu;
- stravovanie: počas cesty tam a späť individuálne, počas pobytu v Ríme sú raňajky a večere zabezpečené, obed individuálne;
- uzatváranie prihlášok: 30. júna 2021.

Tohtoročná národná púť je prioritne určená pre príslušníkov OS a OZ SR, ktorí počas pandémie Covid-19 boli nasadení v prvej línii.

Na púť sa záujemcovia môžu prihlásiť iba prostredníctvom svojich vojenských, policajných, väzenských, hasičských a colných kaplánov. Na stránke www.ordinariat.sk v časti „dokumenty/zahraničné aktivity“ sa nachádza vzor prihlášky, ktorú treba vyplniť, potvrdiť a odovzdať svojmu príslušnému kaplánovi alebo dekanovi, resp. ak nie je ustanovený, tak odoslať na príslušný vikariát.

Výbrani účastníci budú včas informovaní.

Prihlášky neposielať na ordinariát, ale na príslušné vikariáty, adresy nájdete v kontaktoch!

Spoločné špecifické podmienky pre účastníkov na púti:

- príslušníci OS SR a OZ SR v aktívnom služobnom pomere alebo v zálohe;
- povinná rovnošata;
- povinné individuálne poistenie cestovných a liečebných nákladov na cestu a pobyt;
- všetci musia byť zaočkovaní proti ochoreniu Covid-19 a musia mať platný covid pas;
- platný cestovný pas alebo OP;
- v prípade účasti aj najbližších rodinných príslušníkov aspoň jeden účastník musí byť v aktívnom služobnom pomere v uniforme;
- na cestu je potrebné čerpať riadnu dovolenku, náhradné voľno a pod.;
- finančné zabezpečenie – individuálne;
- záväznú prihlášku vyplnenú a priamym nadriadeným odsúhlasenú a podpísanú je potrebné zaslať prostredníctvom kaplána na príslušný vikariát do 30. júna 2021.

kpt. Mgr. Simon Czap
starší kaplán michalovského samohybného
delostreleckého oddielu
duchovný slovenského kontingentu v aktivite NATO
Predsunutá prítomnosť Lotyšsko

Slúžiť. Nielen pri oltári...

Aký má význam, aby v armáde boli aj duchovní? Cirkev bola vždy prítomná v armáde, stále boli vojenský duchovní, ktorí slúžili medzi vojakmi, a nie je to inak ani dnes. Kresťan, bez ohľadu na to, či si vybral vojenské povolanie, má povinnosť voči svojmu ľudu a vlasti. To je to, čo zásadne určuje pastoračnú prácu, ktorá sa tam vykonáva, a určuje súčasný účel činnosti vojenských duchovných. Pastoračná činnosť medzi vojakmi je jednou z oblastí misijného poslania cirkvi.

Dielo svätého Augustína má veľký význam v súvislosti s kresťanským úsudkom armády, vojen a štátnej moci: „Nehľadáme mier, aby sme viedli vojnu, ale musíme viesť vojnu, aby sme dosiahli mier. Budte teda vo svojich bojoch láskavi k mieru, aby tí, za ktorých bojujete, ich víťazne viedli k dobru pokoja.“ Svoje učenie o vojne zhrnul aj Tomáš Akvinský vo veľkom diele Summa Theologiae.

Je to iba niekoľko myšlienok významných spisovateľov z kresťanského sveta. Samozrejme, ak vychádzame z predchádzajúceho, môžeme povedať, že každá krajina potrebuje dokonale pripravené vojsko. Z toho vyplýva, že vojak nielen fyzicky, ale aj psychicky má byť pripravený a nepretržite podporovaný. A tu sa vynára nevyhnutá potreba a opodstatnenosť vojenského duchovného medzi vojakmi, a to v každodennom živote.

Treba však dodať, a to môžem povedať zo skúsenosti v zahraničnej misii v Lotyšsku, kde práve pôsobím, že miesto duchovného nie je iba pri oltári. Musí byť nápomocný v každej životnej situácii tým, ku ktorým bol poslaný. Iba vtedy vie pochopiť vojakov a pomôcť, keď žije s nimi. Z toho vyplýva, že za veľmi dôležitú pastoračnú činnosť považujem prácu medzi vojakmi, a to priamo v poli, či už je to výcvik, alebo misia. Tam sa ukáže skutočná hodnota práce duchovného. Prítomnosť duchovného medzi vojakmi má veľký vplyv nielen na ich morálny stav, na bojaskopnosť jednotky, ale aj na formovanie ich osobností.

Obávaný parazit kliešť 2 Mýty a fakty

► Všetky kliešte cicajú krv

Krv cicajú všetky druhy kliešťov. U nás najrozšírenejší je kliešť obyčajný (*Ixodes ricinus*). No krv cicajú len jeho larvy, nymfy a samičky. Samček nie. Ak sa prisaje, tak len slabو a výnimočne. On na „hostiteľovi“ iba vyhľadáva samičku, s ktorou sa pári počas toho, ako ona cica krv. Potom odpadáva a hynie. Larvy a nymfy sa potrebujú naciť krvou na to, aby sa zvliekli a premenili na ďalšie štádium. Larvy na nymfy a nymfy na dospelé jedince. Samičky sa potrebujú poriadne naciť, aby mohli naklásať vajíčka, ktorých je dvetisíc až štyritisíc.

► Kliešť na človeka padá zo stromov

Mýtus vznikol preto, lebo často nachádzame kliešte prisaté v podpazuší alebo na rozhraní vlasov na krku a hlave. Tiež v slabinách a aj v podkolennej jamke. Teda na miestach s tenšou kožou a dobre prekrveným podkožím. Kliešte sa v skutočnosti prichytia na človeka v trave a vylezú po tele pri hľadaní najvhodnejšieho miesta na cicanie krvi.

► Kliešť lieta a vylietava z dutín stromov

Kliešte nelietajú. Okrídlený je veľmi podobný druh článkonožca kuklorodka jelenia alebo kuklorodka konská. Tie však majú iba tri páry nôh a majú krídla. Patria do živočíšnej triedy hmyzu. Kliešte sú pavúkovce a majú štyri páry nôh. Larvy majú tri páry, ale sú také malé, že ich nožičky nie je voľným okom skoro vôbec vidieť a v pomere ku kuklorodkám sú drobnučké.

► Kliešte sa púšťajú zo stromov na pavučinách

Kliešte sú síce z rovnakej triedy živočíchov ako pavúky, no na rozdiel od nich nemajú žľazy na vytváranie pavučín. Pravdou je, že aj mnoho druhov pavúkov samotných siete nepradie.

► Na odstránenie kliešťa je potrebné ho pokvapkať olejom alebo mydlovou vodou a on sa pustí aj sám

Kliešť patrí medzi živočíchy dýchajúce vzdušnicami. Preto akákoľvek kvapalina na ňom ho začne dusiť. Vtedy sa pustí. No ešte predtým vpraví do rany obsah svojich slinných žliaz a tráviaceho traktu. Práve v týchto jeho orgánoch sa nachádza najviac choroboplodných zárodkov. Teda týmto si vlastne sami urobíme medvediu službu, a ak do nás dovtedy kliešť nezaviedol žiadne baktérie a vírusy, po tomto pokvapkaní to celkom isto urobí.

► Kliešťa treba z rany vytočiť

Tvar chobôtika (hypostóm) je pílkovitý, nemá závit. Preto sa kliešte nedajú vytočiť v žiadnom zo smerov. Dajú sa len vykývať. Najsprávnejší postup vyberania kliešťa je ten, že ho uchopíme tenkou pinzetou, klieštikmi alebo malým špeciálnym „podberáčikom“ čo najviac pri koži. Potom ho pomaly a rovnomerne ťaháme a súčasne ním jemne točíme, no nikdy nie viac ako jednu otáčku jedným smerom. V opačnom prípade hrozí, že sa chobôtik ulomí a ostane v rane. Ak sa prisaje nymfa, ktorá má krátky chobôtik a nevniká hlboko do kože, je riziko ulomenia nízke. Samičky však majú chobôtik výrazne dlhší a preniká hlbšie. Navyše samička do okolia chobôtika vypúšťa látku, ktorú odborníci volajú „cement“, a doslova sa v rane zabetónuje. Presne preto sa používa prirovnanie „drží ako kliešť“. „Cement“ ale na konci cicania opäť zmäkne, a tak sa môže samička z rany sama pustiť. Ulomený chobôtik v rane po neodbornom vyberaní neraz zahnisá a zapuzdri sa. Veľmi často sa stáva, že v rane ostane aj celá hlavička. Vtedy je potrebné vyhľadať odborné lekárske ošetrenie.

Text: mjr. MVDr. Tomáš Molčányi, kpt. Mária Šavelová
odbor veterinárnej podpory
Úrad hlavného lekára OS SR, Ružomberok

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

npor. Mgr. Lenka Minichová
psychologička 11. mechanizovaného práporu Martin

Cesta k sebe

Na ceste k sebe sa stávame autormi nášho života. Je to náročný proces stáleho úsilia o rovnováhu medzi realizáciou vlastných potrieb a naplnením potrieb vo vzťahoch s ľuďmi, s ktorými žijeme. Tento proces vyžaduje od každého, aby sám seba porozumel, aby si bol vedomý svojich vnútorných emočných stavov a mal schopnosť otvorene vyjadrovať tieto pocity iným osobám. Je to schopnosť dokázať žiť takým spôsobom, ktorý smeruje k „dobrému životu“, teda žiť cieľavedome a zmysluplne.

Ako hovorieval americký psychológ Carl Rogers, dobrý život nie je niečo, čo dosiahneme. Je to spôsob života. Dobrý život je proces, nie stav. Je to smer, nie cieľ. Tento proces nebude vždy prinášať pocity šťastia, spokojnosti a blaženosti a môže dokonca niekedy spôsobiť bolesť a zármutok. S týmto vedomím je dobré chápať aj súčasnosť a žiť v nej. Človek nájde cestu k sebe, keď si zachová rovnováhu medzi uvedením si vlastných hodnôt, potrieb, svojej individuality a jedinečnosti a spolunažívaním s druhými, so svetom, keď naplňa potreby a výzvy týchto vzťahov solidárne a nezávisle. Pokiaľ takýmto spôsobom nežijeme, žijeme s maskou a hráme divadlo. Život v súlade so sebou samým znie ľahko, ale prináša spravodlivý podiel výziev. Ak máme nízke sebavedomie alebo sebaúctu, tak si treba začať vážiť každú svoju časť a prijať ju. Dovoľme, aby nás niektoré naše časti zranili, rozosmútili, vytvorili nerovnováhu a pomohli nám uvedomiť si, že sú naše, že sme to my. Aby sme mohli prijať všetky aspekty svojej osobnosti a začať žiť v súlade so sebou, musíme byť ochotní pustiť sa do toho. Byť v súlade si vyžaduje, aby sme naplnili svoj rodený potenciál. Každý z nás má jedinečnú zmes silných stránok, schopností a nadaní. Pokiaľ sú naše základné potreby naplnené, budeme mať voľnosť rásť a rozvíjať sa tak, aby sme sa stali najlepšou podobou seba samých, akou len môžeme byť. Keď sa človek rozhodne žiť v súlade so sebou, rozhodne sa prijať všetky aspekty svojej osobnosti. Nechá všetky vlastnosti spolupracovať na vytvorení pravdivého a jedinečného človeka, bez masky a pretvárk.

Prípravy Slovenského národného povstania

V druhej polovici roka 1943 sa formovalo budúce politické vedenie Povstania. Rokovania viedli počas schôdzok v byte Mateja Joska na Gajovej ulici v Bratislave agrárnici Ján Ursíny, Jozef Lettrich a Matej Josko spoločne s predstaviteľmi komunistov Karolom Šmidkem, Gustávom Husákom a Ladislavom Novomeským. Ich výsledkom bolo prijatie tzv. Vianočnej dohody a kreovanie ilegálnej Slovenskej národnej rady.

Slovenská národná rada mala v zmysle uvedenej dohody reprezentovať vôľu slovenského národa, počas prevratu prevziať moc na Slovensku a neskôr ju odovzdať riadne zvoleným zástupcom národa. Signatári deklarovali zámer obnovy Československa na princípe „rovný s rovným“, teda ako federalizovanej krajiny. Ilegálna SNR sa tu ďalej prihlásila k zahraničnopolitickým koncepciám Edvarda Beneša a orientácii na Sovietsky zväz. Napokon tento programový dokument prezentoval zámer zmien v hospodárskej a sociálnej sfére. Keďže do jeho príprav bolo angažovaných len šesť ľudí, reprezentanti oboch strán sa zhodli na potrebe rozšíriť SNR aj o osoby, ktoré by reprezentovali ďalšie prúdy slovenskej politiky, a to v pomere 1 : 1. Paritne mal byť zastúpený ľavicový smer (komunisti a sociálni demokrati) aj „občiansky“ smer, ktorý zahrňoval ostatné nesocialistické strany.

V tomto období najaktívnejšiu odbojovú skupinu v rámci slovenskej armády predstavovali štyria podplukovníci: Ján Golian, Mikuláš Ferjenčík, Miroslav Vesel a Dezider Kišš (neskôr Kalina). Najmä Vesel a Kišš-Kalina sa na poli protifašistického odboja pohybovali dlhodobšie. Obaja udržiavali styky aj s odbojovou skupinou Flóra. Všetci štyria dôstojníci nadväzovali širšie spoločenské styky, keďže si uvedomovali, že v prípade vypuknutia protifašistického povstania je dôležitá tak efektívna vojenská zložka, ako aj politický program, schopný mobilizovať masy. Kiššovi-Kalini sa podarilo nadviazať styky

s niektorými predstaviteľmi komunistickej strany, najmä s G. Husákom a A. Rašlom. M. Vesel sa orientoval na občiansky odboj. Kontakty a činnosť štyroch podplukovníkov zásadným spôsobom formovali odbojové hnutie na Slovensku pred vypuknutím Slovenského národného povstania.

Odbojári v armáde sa súčasne zameriavali na budovanie kontaktov s ďalšími príslušníkmi dôstojníckeho zboru a typovanie osôb, ktoré by bolo možné v príhodných podmienkach osloviť. Čakalo sa najmä na priblíženie Červenej armády, pričom protinemecké vystúpenie malo prebehnúť koordinovane s postupom sovietskych vojsk. Po nadviazaní spojenia s Londýnom bol pplk. Golian vymenovaný za veliteľa ilegálneho vojenského ústredia. Golian so svojimi spolupracovníkmi spracovali rámcový plán Povstania, ktorého hlavnou ideou malo byť uvoľnenie priechodov na východe krajiny pre Červenú armádu a zaistenie priestoru na strednom Slovensku. V ideálnom variante malo Povstanie vypuknúť po dohode so sovietskou stranou, v prípade obsadzovania krajiny nemeckými vojskami sa malo začať bez ohľadu na vývoj na frontoch. Vojenské ústredie sa aj naďalej zameriavalo na vybudovanie siete spoľahlivých dôstojníkov v posádkach po celom Slovensku. V tejto činnosti však J. Golian a jeho najbližší spolupracovníci nedokázali vyvinúť dostatočnú iniciatívu a rozhodnosť. V dôsledku toho sa odbojárom nepodarilo zabezpečiť účasť najdôležitejších súčastí slovenskej armády v Slovenskom národnom povstaní.

Predložený plán Povstania schválilo aj londýnske ministerstvo národnej obrany a Golianom vedené ilegálne vojenské ústredie potom zabezpečilo odlet emisárov Slovenskej národnej rady do ZSSR. Ani ten však neprebehol bez komplikácií. Dňa 2. augusta 1944 odletelo lietadlo bez člena SNR Karola Šmidkeho a zástupcov vojenského ústredia. O dva dni neskôr lietadlo síce odletelo aj so Šmidkem a pplk. Mikulášom Ferjenčíkom ako zástupcom vojenského ústredia, viezlo však okrem plánu Povstania aj ponuku slovenského ministra národnej obrany gen. Ferdinanda Čatloša, ktorý Sovietom ponúkal vlastný plán na protinemecké vystúpenie. K celkovo zmätočnej situácii prispela aj sovietska strana, ktorá príchod emisárov zo Slovenska pred československými diplomatmi pôsobiacimi v Moskve tajila.

Text: Mgr. Matej Medvecký, PhD.
Vojenský historický ústav Bratislava

Uprostred: vľavo Ján Golian, vpravo Mikuláš Ferjenčík

Zástava 2. československej parabrigády

Situácia na východnom fronte umožnila na jar 1944 vznik 1. čs. armádneho zboru. Generál L. Svoboda ešte vo februári 1944 požiadal sovietske velenie o premiestnenie 1. čs. samostatnej brigády do Volyne, kde sa očakávalo doplnenie stavov z tamojšieho českého obyvateľstva.

Sovietskym rozhodnutím vo forme memoranda ľudového komisariátu obrany Generálneho štábu Červenej armády z 10. apríla 1944 bol umožnený vznik veliteľstva zboru v Rovne 5. mája 1944. Už pri jeho organizácii sa počítalo aj s československými jednotkami, ktoré dovtedy vznikli. Jednou z nich bola aj 2. čs. samostatná (paradesantná) brigáda.

Tvorili ju najmä Slováci

S jej formovaním sa začalo už začiatkom januára 1944. Jadro tvorili bývalí príslušníci slovenskej 1. pešej divízie, ktorí boli na konci roka 1943 pri Melitopole zajatí a sústredení v zajateckom tábore v Usmani. Tu sa vyhlásili za Pluk slovenských dobrovoľníkov a prezidentovi Benešovi adresovali žiadosť o prijatie do čs. zahraničnej armády. Koncom decembra 1943 bolo v Moskve rozhodnuté, že z tohto pluku vznikne doplnením spomedzi príslušníkov čs. náhradného práporu z Buzuluku 2. československá paradesantná brigáda, čo sa stalo realitou už v polovici januára 1944. Jednotka bola vzápätí presunutá do výcvikového strediska v Jefremove a bola doplnená dôstojníkmi českého pôvodu. Národnostne bola brigáda na 70 percent slovenská, 15 percent tvorili karpatskí Ukrajinci, 14 percent Česi. Dôstojnícky zbor bol zložený zo 47 Slovákov a 24 Čechov.

Čs. parabrigáda bola vybudovaná podľa vzoru sovietskych výsadkových vojsk. Mala dva prápory, delostrelecký, protitankový, protiletadlový a priezvedný oddiel, štábnu, ženijnú a spojovaciu rotu a ďalšie zabezpečovacie jednotky. Výsadkový výcvik prebiehal do polovice apríla 1944, záverečné cvičenia sa uskutočnili 22. – 23. apríla 1944, potom sa jednotka presunula bližšie k Proskurovu, kde výcvik pokračoval. Veliteľom sa stal podplukovník Vladimír Příkryl.

Boje pod Duklou i v SNP

Do bojov bola sovietskym velením nasadená v polovici septembra 1944, výrazným spôsobom sa zapojila do vývoja bojov o prístupy k Duklianskemu priesmyku na ľavom krídle 38. armády. Koncom septembra sa začala jej letecká preprava na

Slovensko. Od 8. októbra 1944 bola nasadená do bojov na rôznych smeroch povstaleckého frontu, čím zohrala nezastupiteľnú úlohu v Slovenskom národnom povstaní.

Bojová zástava 2. čs. samostatnej brigády bola jednotke prepožičaná v júli 1944 v Jefremove, kde im ju slávnostne odovzdal v mene prezidenta republiky E. Beneša generál H. Píka v prítomnosti viacerých zástupcov čs. vlády a predstaviteľov sovietskeho velenia. Úsilie o udelenie bojovej zástavy tejto jednotke prichádzali z viacerých strán. Záujem o jej venovanie prejavilo už vo februári 1944 Československé americké národné združenie, no z technických príčin nemohol byť tento návrh realizovaný. Druhým impulzom bola iniciatíva samotných dôstojníkov zo stredu brigády, ich ideový návrh však nespĺňal predpísanú normu, a preto bol Čs. vojenskou misiou v Moskve zamietnutý. Udelená zástava vychádzala z jednotného vzoru, ktorý bol predpísaný MNO v Londýne z roku 1942 pre vojenské zástavy jednotiek československej armády v zahraničí. Zhotovil ju Artiell chudožestvennych znamen v Moskve.

Stratená zástava

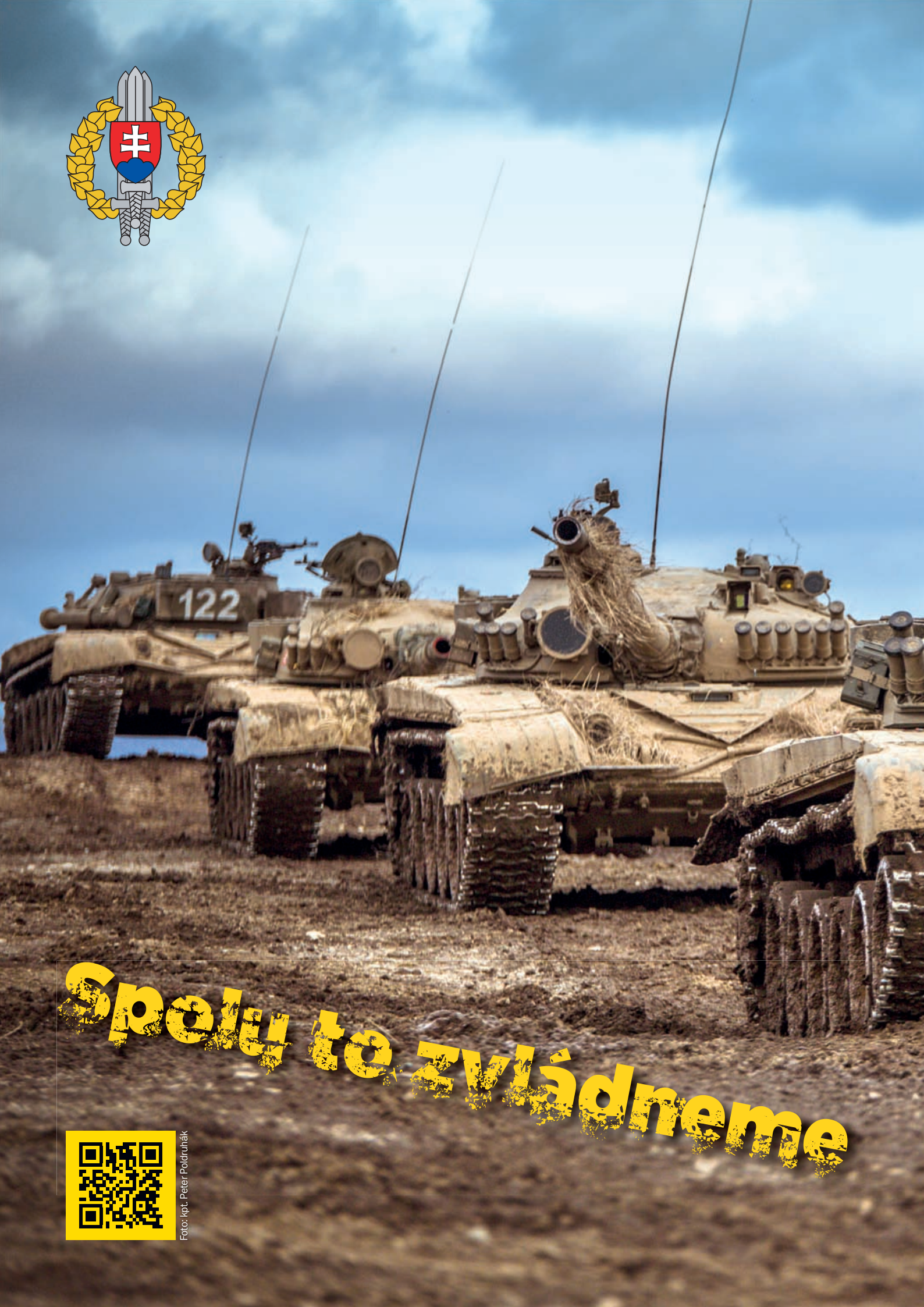
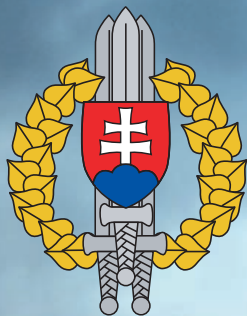
2. československá paradesantná brigáda v ZSSR mala svoju zástavu so sebou počas bojov v SNP i po vojenskej porážke Povstania a ústupe príslušníkov brigády do hôr. V decembri 1944 sa bojová zástava stratila. Aj napriek mnohým úsiliam jej strata nie je dodnes objasnená a spája sa s ňou viacero príbehov. Je nespochybniteľné, že chýbala medzi bojovými zástavami i počas prehliadky čs. armády v Prahe v máji 1945.

Jej replika, vyrobená na múzejné účely firmou Velebný & Fam, s. r. o., v Ústí nad Orlicí, bola do zbierok VHM Piešťany zaradená v roku 2009. V súčasnosti je umiestnená v centrálnej expozícii Vojenskej dejiny Slovenska 1914 – 1945 vo Svidníku, kde dokumentuje významné postavenie a úlohu brigády v bojoch o oslobodenie nášho územia.

Text: Viera Jurková

Vojenský historický ústav – VHM Piešťany

Foto: VHM

Spolu to zvládneme

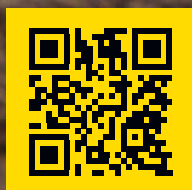

Foto: kpt. Peter Poláček